

Statsforvalteren i Nordland

Årsrapport 2023

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
2.4 Andre forhold	8
3 Årets aktiviteter og resultater	9
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	9
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	9
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	9
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	10
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	11
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	11
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	19
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	21
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	23
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	23
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	24
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	26
3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	26
3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	27
3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene	29
3.1.1.11 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	30
3.1.1.12 Bærekraftig landbruk	33
3.1.1.13 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	35
3.1.1.14 Andre oppdrag	37
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	37
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	37
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	39
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	40
3.1.2.4 Beredskap i en endret sikkerhetspolitisk situasjon	41
3.1.2.5 Andre oppdrag	42
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	42
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	42
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	44
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	48
3.1.3.4 Andre oppdrag	51
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	51
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	53
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	53
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes	60

arbeid med bosetting og integrering	
3.1.4 Gjennomførte evalueringer	61
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	61
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	61
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	61
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	61
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	61
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	61
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	61
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	61
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	62
3.2.9 Landbruksdepartementet	62
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	62
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	95
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	96
3.6 Andre forhold	96
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	98
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	98
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	98
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	98
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	99
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	100
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	100
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	100
4.3 Andre forhold	101
5 Vurdering av framtidutsikter	102
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	102
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	102
5.3 Andre forhold	103
6 Årsregnskap	104
7 Vedlegg	105

1 Statsforvalterens beretning

Vi har på de fleste områder levert godt på våre oppdrag i 2023.

Våre fire prioriterte områder i overordnet virksomhetsplan 2023:

1. Følge opp bærekraftsmålene - økonomisk, miljømessig og sosialt
2. Iverksette nasjonal politikk
3. Samordne statlige virksomheter og samhandle i oppgaveløsningen
4. Sikre rettssikkerhet for innbyggerne

Beredskap for krig og krise

Utviklingen i sikkerhetssituasjonen i Europa har ført til økt fokus på samordning av regionale og nasjonale beredskapsressurser og vi har i dag et meget godt nettverk for tverrsektoriell samhandling på beredskapsområdet.

Erfaringen fra koronahåndteringen har gjort at vi har kunnet dra veksler på det allerede tette samarbeidet mellom beredskapsaktørene forøvrig og kommunene, dette samarbeidet er nyttet godt i det videreførte arbeidet det siste året med fokus på beredskap for krise/krig samt mottak og bosetting av flyktninger.

Demografiutfordringer, kommuneøkonomi og tjenestetilbud

Siden 1980 har det store flertallet av fylkets 41 kommuner hatt befolkningsnedgang. Nordland har en akselererende negativ utvikling i demografi der vi blir flere eldre og færre yngre. Vi er bekymret for både folketallsutviklingen, kommuneøkonomien og derav tjenestetilbudet og rettssikkerheten til innbyggerne i Nordlandskommunene, og vi har i vårt arbeide prioritert ressursene til å understøtte alle tre dimensjonene for bærekraft.

I 2023 hadde vi fem kommuner i ROBEK, men flere kommuner kan risikere å bli innmeldt i 2024. Store regionskommuner, som i utgangspunktet skulle klart seg bra, melder om økende utfordringer med den ekstraordinære kostnadsveksten og det sterkt økende rentenivået som i siste halvdel av 2023 har ført til større kostnader enn budsjettet i mange kommunebudsjett.

Utfordringer med å rekruttere fagfolk, og derav spesielt dyre vikarinleieløsninger i helsesektoren tar også stadig mer av budsjettet i hardt pressede kommuner og helseforetak.

Vi har hatt høyt fokus på ROBEK kommunene, samt de kommuner som vi vurderer ligger an til å komme på ROBEK. Vi har satt av mye ekstra ressurser til bistand til enkeltkommuner. Spesielt har arbeidet med å følge opp Moskenes kommune krevd mye av oss, noe som har gått på bekostning av ressurser til bistand for råd, veiledning og annet til de øvrige 40 kommunene i fylket.

Situasjonen i Moskenes har vist at Statsforvalteren i effekt mangler gode nok verktøy for å kunne bidra i stor nok grad til å løse utfordringene for en kommune i en slik ekstrem situasjon mht. dårlig økonomi, manglende ressurser, kompetanse og system. Statsforvalteren er i slike tilfeller helt avhengig av en tett dialog med departementet i forhold til å finne mulige løsninger på den alvorlige situasjonen som ser ut til å bare eskalere over tid.

Prioritering av skjønnsmidler

Statsforvalteren i Nordland har for 2023, i tråd med våre prioriteringer for å stimulere kommunene til økt interkommunalt samarbeid, benyttet ca. 40 mill. kroner av skjønnsmiddelpotten til prosjekter knyttet til fornying og innovasjon i kommunesektoren. Vi ser at et økt samarbeid om tjenestene er helt nødvendig om kommunene skal klare å levere de lovpålagte tjenester til innbyggerne i framtida.

Kommunebilder og kommunedialog

Vi har prioritert ekstra ressurser fra hver avdeling inn i arbeidet med kommunebilder for å sikre et felles grunnlag som basis for å vurdere status og viktigste utfordringer for de ulike kommunene i Nordland. I 2023 gjennomførte vi kommunedialog med 11 kommuner i dette nye formatet, de fleste møtene var hybride, der noen fra embetet reiste ut fysisk og andre deltok digitalt. Gjennom kommunedialogen med kommunebildene som verktøy opplever vi at vi i økt grad får systematisert veiledningen til kommunene og vi oppnår en mer helhetlig dialog om status i kommunene. Vi har fått gode tilbakemeldinger på det nye formatet fra de kommunene vi besøkte i 2023.

Vi bestreber oss forøvrig på å tilby digital deltakelse på alle våre møter, kurs og konferanser som vi arrangerer for kommuner og andre samarbeidspartnere. Dette både med tanke på miljømessig bærekraft men også økonomisk bærekraft, for å sikre at aktuelle deltakere kan få ta del i viktige kompetansehevingstiltak uten å bli stoppet av en trang kommuneøkonomi med reduserte økonomiske midler til reise.

Samordning

God måloppnåelse på flere områder i vår portefølje er avhengig av tverrfaglig samordning og samhandling mellom flere sektorer. Vi har bidratt til en god samordning av kommunene og andre offentlige etater, herunder fylkeskommunen, i arbeidet med å bosette flyktninger fra Ukraina.

Husbankforsøket er inne i det siste forsøksåret av tre år, og det skal i løpet av 2024 tas en beslutning om videreføring eller ikke. Ny boligsosial lov og ny nasjonal veiledning om regional og kommunal planlegging har bidratt til at samhandlingsansvaret både regionalt og kommunalt er synliggjort og lovpålagt. Statsforvalteren har jobbet med boligsosiale problemstillinger både på regionalt nivå og mer direkte mot kommunene. Vi har samarbeidet med mange

regionale aktører, også med Husbanken om startlån/finansiering. Vi opplever at Husbankprosjektet har bidratt til at det boligsosiale sees i bedre sammenheng med øvrige tjenester og at dette også kan kobles opp mot kommunenes planer.

Arbeidet med helsefelleskapene har hatt en positiv utvikling i 2023 og vi ser nå i økende grad resultater av den felles innsatsen.

Vi har et godt samarbeid med fylkeskommunen på plansiden, og vi samhandler i nært fellesskap med kommunene i det regionale planforum. Vi har spesielt arbeidet mye med å veilede kommunene på planstrategi, og forventninger til planarbeidet i kommunene, og vi ser at arealregnskap i økende grad nå tas i bruk av kommunene. Økt fokus på planvask og mulig reutnyttelse av "grå arealer" har gitt gode resultat i de nyere planene vi har fått til gjennomsyn.

Totalforsvaret

Revidert Fylkes-ROS er nå under ferdigstilling og vil bli offentliggjort i løpet av våren 2024. Vi har i samarbeid med Nordland politidistrikt og HV-14 startet arbeidet med å bygge totalforsvaret i Nordland. Fylkes-ROS legges til grunn for dette arbeidet og i dette ligger revitalisering av øvingsforum Nordland, samøvelser på stabsnivå og utarbeidelse av planverk for det øvre krisespektret. I dette arbeidet har vi et 3-årig perspektiv og bygger oss opp inn mot totalforsvarsåret 2026. Videre har vi samvirket med Helse Nord, HV-14 og 16, Nordland politidistrikt, Nordland sivilforsvarsdistrikt og Nordland fylkeskommune om gradert scenario til Fylkes-ROS som omhandler krigshandlinger i Norge. Dette scenariet vil også bli ferdigstilt i løpet av våren 2024.

Prioriterte oppdrag på restanseprosjekter

Vi har bistått flere andre fylker med restanseprosjekt på ulike fagområder, derav helsesaker fra Oslo/Viken, reindriftssaker fra Troms og Finnmark og plansaker fra Agder.

Utfordringer tilknyttet ressursbruk utslippstillatelser miljø, barnevern og tilsynsaktivitet helse

På miljøsidens er fortsatt restanser på utslippstillatelser for akvakultur sterkt utfordrende for oss til tross for økt bemanning, og vi har derfor bedt våre overordnede om et restanseprosjekt for å komme ajour.

På barnevernsområdet har vi hatt utfordringer med flere oppdrag grunnet vakanser og sykdom og derav for lite ressurser tilgjengelig. Vi håper dette bedrer seg i 2024 med nyrekrutteringer.

På helseområdet er det fremdeles krevende med måloppnåelse på tilsyn, vi har ikke klart å oppnå poengkravet, verken i kommunehelsetjenesten eller i spesialisthelsetjenesten.

Interne kompetansetiltak

Vi har arrangert frokost- og lunsjmøter om bærekraftsmålene der alle avdelinger har hatt ansvar for å presentere hvordan de arbeider med oppfølging av bærekraftsmålene innenfor sitt fagfelt. Ledergruppe og utvidet ledergruppe har deltatt i Vidsyn-programmet som vi mener vi har bidratt til kvalitetsheving av det strategiske arbeidet i embetet.

Vi har også hatt en særlig satsing med lunsjmøter for utvidet ledergruppe i utvalgte ledelsestema, samt en møterekke med frokostmøter for alle ansatte om samisk kulturforståelse, våre oppdrag på det samiske feltet og de åtte ulike årstider i reindrifta.

Sykefraværet er noe redusert målt mot 2022, men vi har fremdeles en for høy turnover som ser ut til å være begrunnet i et stramt arbeidsmarked der det er kamp om gode ressurser og noe høyere avlønning hos konkurrerende arbeidsgivere både offentlig og privat.

Årsregnskapet viser kr 564 565 i mindreforbruk, noe som utelukkende skyldes en positiv feilberegning av pensjonsforpliktelsene fra SPK. Uten dette ville vi hatt et lite merforbruk. Den sterke økningen i kostnader og lønnsforpliktelser i 2023 er merkbare også for embetets økonomi.

Oppsummert mener jeg at vi til tross for utfordringer og enkelte avvik har levert godt på oppdraget også i 2023, og jeg vil i den sammenheng berømme den store og viktige innsatsen som er lagt inn av alle våre gode medarbeidere gjennom året.

Bodø, 1.mars 2024 Tom Cato Karlsen, sign.

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalterens samfunnsoppdrag består i å være Kongens og regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Dette skal skje i nært samarbeid med våre 41 kommuner, der hensynet til det kommunale selvstyret også skal tillegges stor vekt. Embetet utfører sektoroppgaver for ulike departementer med tilhørende direktorater, og var i 2023 underlagt KDD som styringsdepartement.

Samfunnsoppdraget er oppsummert i embetets visjon:

-virker til Nordlands beste

Våre verdier er: **respekt, redelighet og rettferdighet**

Statsforvalterens fire myndighets- og ansvarsområder beskrives i hovedinstruksen for 2023:

1 - Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Statsforvalteren skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.

2 - Samordningsmyndighet

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

3 - Rettssikkerhetsmyndighet

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjeansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

4 - Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalteren skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning statsforvalteren finner det formålstjenlig. Statsforvalteren skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

Samarbeid forøvrig

Statsforvalteren har ett tett samarbeid med flere fylker, og deltar i mange ulike samarbeidsorganer. Samarbeidet med andre embeter er mest omfattende med Troms og Finnmark, Trøndelag, Rogaland og Vestland (Reindrift, Husbankforsøket, Barn og unge, Helse).

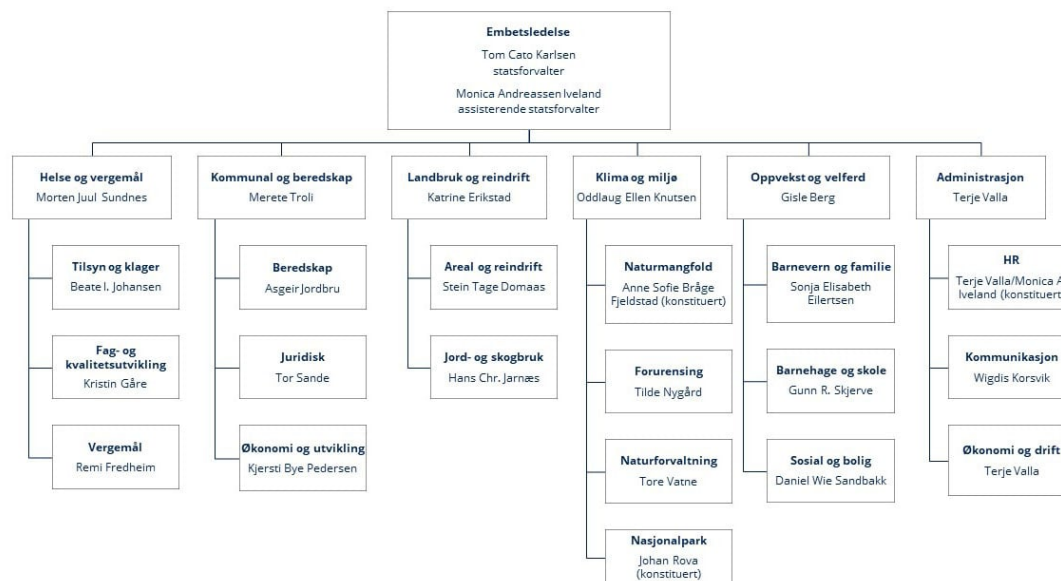
Vi samarbeider også med de nordligste fylkene i Sverige og Finland gjennom et nettverk kalt Governors North. Statsforvalteren i Nordland har også et omfattende samarbeid med andre statlig regionale virksomheter, slik som Universitetet Nord, IMDI, NAV, Husbanken, Statped, Regionale kompetansesenter som RVTS, Barnehuset, Mattilsynet, Vegvesenet og Helse Nord. I tillegg samarbeider vi tett med fylkeskommunen, Innovasjon Norge og KS Nord-Norge og Statsforvalteren i Troms og Finnmark når det gjelder regional utvikling og demografiutfordringer.

Som tidligere år har vi også i 2023 hatt et meget nært samarbeid med politiet, Forsvaret, Sivilforsvaret, Heimevernet og øvrige beredskapsmyndigheter. Vi samarbeider tett med Mattilsynet når det gjelder landbruk, reindrift samt noe på akvakultur.

Vi har et godt samarbeidsforhold med Nordland fylkeskommune på mange ulike nivå og fagretninger.

Statsforvalteren er koordineringsembete for HR-faget i perioden 2021-2025. Dette innebærer HR-faglig koordinering, utvikling og praksistilnærming for samtlige ti embeter.

2.2 Organisasjon og ledelse

Organisasjonskart SFNO (pr.29.1.24)

Statsforvalteren i Nordland har 181 medarbeidere. 114 kvinner og 67 menn fordelt på 161,7 årsverk.

Vi er lokalisert på sju steder i fylket. Hovedkontoret er i Bodø og de fleste ansatte har arbeidssted der. I tillegg har embetet kontorer i Mosjøen i Vefsn kommune, Storjord i Saltdal kommune, Vega, Trofors i Grane kommune, Reine i Moskenes kommune og på Sortland.

Embetet er organisert i seks avdelinger og ledes av Statsforvalteren, assisterende statsforvalter, avdelingsdirektører og underdirektører.

Strategisk ledergruppe består av embetsledelse og avdelingsdirektører. Ledergruppen møtes ukentlig. Utvidet ledergruppe består av strategisk ledergruppe og underdirektører.

Alle avdelingene er organisert med flere seksjoner. Avdelingsdirektørene har fag-, personal- og økonomiansvar i egne avdelinger. Underdirektører har delegert fag- og personalansvar for sine seksjoner.

Ledelse på alle nivå i embetet er basert på lederplattformen i staten og konkretisert gjennom vår egen lederplakat. I tillegg styres embetet etter "Overordnet virksomhetsplan" og "Strategisk plan".

Ledere på alle nivå har deltatt på DFØ's felles lederutviklingsprogram Vidsyn, som ble avsluttet høsten 2023.

I 2023 ble det også igangsatt en rekke av leder-lunsjer som går inn i 2024. Tiltaket er en kombinasjon av overordnede virksomhetsmål for embetet «Utvidet ledergruppe-frokoster» og oppfølging av Byporten-prosjektet. Tema i møtetrekken er bl.a. enkeltkommuner, endringsledelse og fjernledelse.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Embetet endte opp med et mindreforbruk på 0,4 % av total tildeling for 2023. Dette er en marginal nedgang fra 2022. Vi anser dette som et godt resultat, spesielt meg tanke på de forholdsvis ukjente faktorene som påvirker regnskapet i slutten av året. Blant annet avregning på siste termin for pensjonskostnadene og sykepengerefusjoner for desember. Årets mindreforbruk tilskrives i sin helhet mindre bokførte pensjonskostnader enn det SPK legger til grunn i sine prognoser.

Brutto driftsutgifter har en økning ut fra at det i 2023 var både et stort lønnsoppgjør og en sterk prisøkning på varer og tjenester. I år var første gang embetet tok %-vis beregning på overheadkostnader for stillinger lønnet på fagkapittel, mot at vi tidligere år har tatt fast sum per årsverk. Dette medførte at vi økte andelen overhead med ca. 3 millioner sett i forhold til 2022. I tillegg viser vi til supplerende tildelinger på beredskapsområdet samt for økt arbeidsgiveravgift/ prisvekst.

Når det gjelder antall ansatte, har vi nedgang på ni stillinger sett opp mot 2022. Herunder forklares det med at to avdelinger har gjennomført en omorganiseringsprosess, og ut fra dette har vi redusert antall ansatte med to mellomlederstillinger. Vi har dessuten vakante stillinger som venter på å bli besatt. Tiltredelse for mange av disse stillingene er i starten av 2024.

En liten oppgang i antall årsverk forklares i at vi har hatt noen medarbeidere i øvre alders gruppe med stort sykefravær har pensjonert seg. Disse er blitt erstattet og medfører at summen for årsverk øker samt at %-vis sykefravær har gått noe ned. Det ser ut til at turnover har stabilisert seg på rundt 10 %.

Økning i %-vis lønnsandel av driftsutgifter og lønnsutgifter per årsverk forklares med årets lønnsoppgjør. Embetet la inn en mindre ekstra pott i årets

lønnsoppgjør for å kunne beholde medarbeidere i et stramt arbeidsmarked med høy mobilitet og sterk konkurranse.

Økningen på husleie tilskrives prisjusteringer på både leie, strøm, og andre tilhørende kostnader. Samtidig som vi har hatt en økning her på over kr. 700 000, så har vi gjort fortløpende tiltak i vårt nye og arealeffektive kontorbygg for å ytterligere bremse driftskostnadene.

Når det gjelder journalposter er det totalt en nedgang fra 2022, nedgangen tilskrives en stor reduksjon på vergemålsområdet.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2023	2022
Antall ansatte	181.0	190.0
Utførte årsverk	161.7	160.9
Turnover (%)	9.7	10.1
Sykefravær (%)	4.9	6.1
Samlet tildeling alle poster	351 198.1	348 807.7
Driftsutgifter	146 222.0	139 101.7
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	0.4	0.5
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	80.7	79.7
Lønnsutgifter per årsverk	924.7	868.7
Husleie	11 857.0	11 079.3
Journalposter (totalt)	78 174.0	85 627.0

2.4 Andre forhold

Midlertidig tiltak IKT

Embetet har i 2023 hatt en midlertidig tilsetning av "Ambassadør for digitale tjenester". Stillingens hovedfunksjon er å hjelpe ansatte med daglige og akutte IKT-utfordringer knyttet til pålogging, programvare, streaming, møterom osv. Dette gir mulighet for rask hjelp og lokal kompetanseheving som brukerstøtte fra STAF ikke alltid kan tilby når det er behov for det, og dermed bidrar stillingen til at alle fagområder får utført nødvendige oppgaver til rett tid.

Tilbakemeldinger fra embetsrådene og enkelt-ansatte er utelukkende positive, og stillingen bidrar til å sikre effektivitet i den daglige driften.

Stillingen er videreført inn i 2024, og det vil bli tatt en beslutning på eventuell forlengelse etter at nåværende avtale utløper i utgangen av april 2024.

Lærlinger

Embetet har hatt 2 lærlinger i 2023. Disse ble rekruttert inn i 2022 og har virket gjennom hele 2023. En innen faget Innholdsprodusent, og en innen Service- og administrasjonsfaget.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

Oppfølging av nordlandskommunene og iverksettelse av nasjonal politikk

Kommunebildene og kommunedialogen har vært prioritert i 2023. Gjennom dialogmøter med 11 nordlandskommuner er statlig politikk på alle fagområder som Statsforvalteren har ansvar for, formidlet til kommunene skriftlig og muntlig. Kommunene er også i dialogmøter gitt mulighet til å ta opp særskilte tema eller utfordringer som den enkelte kommune eller region er opptatt av.

Kommunebildene og kommunedialogen mener vi er nyttig for kommunenes i deres jobb med å prioritere og jobbe effektivt og godt med lovpålagte oppgaver. Den er også nyttig for Statsforvalteren for å kunne bidra mest mulig effektivt der kommunene har behov for støtte for å ivareta lovpålagte oppgaver og iverksettelse av nasjonal politikk.

Dette er et langsiktig og kontinuerlig arbeid, men tiltaket har medført at de 11 kommunene har blitt godt kjent med nasjonale mål og nasjonal politikk mht. lovpålagte oppgaver.

Helse og vergemål

Statsforvalteren har samarbeidet med kompetansesentrene for å bidra til iverksettelse av nasjonal politikk. Vi ser at helsefelleskapene blir en stadig viktigere arena der spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten kan møtes for å drøfte viktige spørsmål av felles interesse. Dessverre ser det ut til at den høye turnover'en som vi så etter pandemien har blitt den "nye normalen". Dette skaper ulike utfordringer. Det ene er en type "kannibalisme" mellom kommunene (og tildels med spesialisthelsetjenesten) ved at man overbyr hverandre i konkurransen om fagfolk, særlig på områder med stor etterspørsel av personell. Statsforvalteren har sett stor nytte i å samle helse- og omsorgsledere og kommuneleger for å drøfte hvordan den nasjonale politikken best implementeres i vår region.

Landbruk- og reindrift

Landbruk og reindrift er sektorer som også krever kontinuerlig oppfølging og dialog med kommunene. Statsforvalteren har gjennomført ulike metoder for å sikre denne dialogen, inkludert fysiske samlinger, nettseminarer, opplæring av nyansatte og personlig veiledning.

En sentral aktivitet er konferansene arrangert av Statsforvalteren for kommunale landbruksforvaltninger, hvor nasjonal politikk og retningslinjer blir formidlet. I tillegg til generell kompetanseheving, har det vært søkelys på spesifikke temaer som utfordringer og muligheter for beiting i utmark, samt reindriftsrelaterte spørsmål. Statsforvalteren publiserer årlig en omfattende veileder/forventningsbrev som dekker hele spekteret av landbruks- og reindriftsspørsmål, inkludert nasjonal politikk og retningslinjer. Denne veilederen er godt mottatt av kommunene og brukes jevnlig som et nyttig verktøy i deres arbeid.

Statsforvalteren vil for 2024 fortsette sitt engasjement for å støtte og veilede kommunene i deres arbeid med landbruk og reindrift, og sikre at nasjonal politikk og retningslinjer blir fulgt og iverksatt på lokalt nivå.

Miljø

I 2023 forberedte vi kommunene på arbeidet med planstrategier, der vi viser til nasjonale forventninger til planlegging. Sammen med Nordland fylkeskommune har vi jobba målretta med informasjon i brev, webinar og plankonferanse og deltagelse i prosjekt. Vi ser vi allerede i utgangen av 2023 at flere Nordlandskommuner har sendt planstrategier og -program på høring.

Vi er ellers, så langt som mulig, forutsigbare gjennom innspill og dialog tidlig i planprosessene, og administrasjonen i kommunene er godt kjent med nasjonale forventninger til den kommunale planleggingen.

Kommunene ønsker i en del tilfeller å prioritere næringsutvikling fremfor ivaretagelse av miljøverdier. Vi fokuserer på at kommunene bruker konsekvensutredninger på en god måte, og arbeider med alternativvurderinger. Vi formidler også nasjonale mål og forventninger gjennom saksbehandling på forurensning- naturforvaltning og klima området gjennom vedtak, høringer og annet.

Oppvekst og Velferd

Vi mener at nasjonal politikk innen våre områder er godt kjent i kommunene. Gjennom både webinarer, fagsamlinger og dialogmøter har vi gjennom 2023 gitt god informasjon om statlig politikk og satsinger. Selv om det har vært arbeidet godt med ulike tiltak, vurderer vi situasjonen og fremtidsutsiktene som utfordrende. I flere av våre fagområder sliter kommunene med å skaffe riktig kompetanse og tilstrekkelig kapasitet som skal til for å bidra til iverksette av statlig politikk og etterlevelse av regelverk for sektor.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

På flere fagområder har vi et samordnings samarbeid med Nordland Fylkeskommune. Her kan nevnes spesielt planarbeidet til kommunene. Målet er å koordinere sektorovergrepene oppgaver og virkemidler slik bla. Stortingsmeldingen "Alle trenger et trygt hjem (2021-2024)" tilsier.

SF i Nordland mottar en stor mengde søknader om akvakulturvirksomhet. Vi har fremdeles høy saksbehandlingstid, og gjort flere tiltak - feks. har vi vært

aktive mot Nordland fylkeskommune for å få til en god flyt i søknadsbehandlingen.

Vi har et tett samarbeid med både regionale offentlige og frivillige aktører innen samfunnsikkerhet og beredskap. Dette gjennom både nasjonale og internasjonale fora, i Fylkesberedskapsrådet og mellom de nordiske fylkene.

I det boligsosiale arbeidet har vi gjennomført regionalt forum for boligsosiale problemstillinger og har gjennomført to møter i dette fora i 2023. I tillegg har vi møter og tett og god kontakt med Husbanken i forhold til både pedagogiske og økonomiske virkemidler til kommunene.

Det statlige tilsynet er samordnet gjennom regelmessige møter med alle de andre statlige tilsynsmyndighetene og med kommunerevisjonene. Gjennom disse fora drøfter vi felles utfordringer og erfaringer som vi gjør gjennom våre respektive tilsyn. Tilsynskalenderen brukes til koordinere tilsynsaktiviteten slik at ikke belastningen på kommunene blir for stor.

Innenfor helse- og omsorgsområdet har det siste året vært preget av beredskap og beredskapsplanlegging. Pandemien viste tydelig hvor fort ulike aktører hadde forventninger til å kunne disponere de samme personellressursene. Vi har et tett samarbeid med felles arenaer der vi møter Forsvaret, Helse Nord RHF og de lokale helseforetakene for å drøfte viktige tema knyttet til helsemessig og sosial beredskap. Dette ser vi også opptar den kommunale siden, blant annet i helsefelleskapene. Siden vi også har representant i HRS (Hovedredningsentralen) deltar vi i faste møter og øvelser som de arrangerer. Der får vi drøftet mange ulike problemstillinger med et svært bredt utvalg av andre statlige og regionale aktører. Vi opplever disse møtene som viktige fordi det gir oss anledning til å drøfte ulike samfunnsutfordringer som treffer sektorene ulikt, men som gjør at vi bedre ser hvor vi som beredskapsaktører overlapper hverandre og hvor det er særlig viktig at vi har en omforent forståelse.

Kommunene er nå i ferd med å utarbeide planstrategier for 2023-27, samtidig som flere også presenterer planprogram for samfunnsdelen med sikte på revisjon. Her bidrar vi med planfaglig innspill og veiledning ift nasjonale forventninger. Vi oppfordrer også til inter-kommunalt samarbeid med mulighet for eksternt finansiering (jf. bl.a. Statsforvalterens prioritering av skjønnsmidler). Statsforvalteren forventer i større grad at det nå presenteres klimaregnskap, både på grunnlag av analyse av det kommunale klimafotavtrykket, som utgangspunkt for klargjøring av tiltak for reduksjon i utslipp fra kommunal virksomhet, og som del av arealregnskapet i arealplanleggingen, og at SPR dermed følges tettere opp enn i eldre arealplaner. Statsforvalteren samordner også statlige innsigelser til plansaker, og har ikke avskjært innsigelser fra andre statlige etater i 2023.

På alle områder der vi samarbeider, formidler vi nasjonal politikk, føringer og aktuelle Stortingsmeldinger. Vi opplever at vi har nyttige diskusjoner med ulike aktører om særskilte utfordringer og mulige gode tiltak med sikte på å virke til Nordlands beste.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet er ivarettatt på en enhetlig måte

Kommunal- og beredskap

Statsforvalteren i Nordland mener at kommunebildene, der vi gjør en helhetlig vurdering av hvordan kommunene oppfyller de lovpålagte tjenestene, har betydning for kommunenes fokus på rettsikkerheten. Når vi har utarbeidet denne vurderingen i kommunebildene, er rettsikkerhet for innbyggerne et tema i kommunedialogen med både politisk og administrativ ledelse i kommunene.

Vi er bekymret for at flere kommuner i fylket har utfordringer med kommuneøkonomien. Svak økonomi og store utfordringer med rekruttering i viktige yrkesgrupper gir risiko for at kommunene ikke greier å levere lovpålagte tjenester. Dette blir også en utfordring for rettsikkerheten.

Klagesaker og andre saker på det kommunale fagområdet er behandlet innen de frister som er satt. Vi mottar mange innsynskrav-saker som behandles og som utfordrer oss på prioriteringer.

I 2023 har vi bidratt til behandling av saker gjeldende plan- og bygningsloven for Statsforvalteren i Agder. Behandlingen av disse sakene har gjort at vi får nyttig erfaringsutveksling med et annet embete.

Vi har kontakt med andre embeter på fagnivå, både i form av gjennomførte fagsamlinger og gjennom annen, mer løpende dialog i ulike saker. Det jobbes med klarspråk i faggruppene, noe som også har betydning for rettsikkerheten.

Landbruk- og reindrift

I løpet av 2023 har Statsforvalteren bistått Troms og Finnmark i det nasjonale restanseprosjektet innen reindrift. Dett har ført til at saker i Troms og Finnmark har fått en fremdrift slik at blant annet tilskudd er utbetalt innen rimelig tid. Prosjektet har vært gjennomført i tett dialog med Statsforvalteren i Trøndelag for å sikre likebehandling mellom embetene.

I løpet av 2023 har Statsforvalteren vært aktiv i å informere kommunal landbruksforvaltning om nasjonale mål, strategier og prioriteringer gjennom fagsamlinger og møter, både fysisk og digitalt. Det har vært spesielt fokus på kompetanseheving gjennom kurs for nytilsatte innen skogbruk og landbruk. Kontrollarbeidet innen landbruk og reindrift har vært omfattende, spesielt med tanke på å harmonisere praksis og styrke rettsikkerheten, selv om det fortsatt er rom for forbedringer. Det er også identifisert ressursmangel i mange kommuner, noe som påvirker saksbehandlingen og nærheten til søkerne. Videre har det vært avvik knyttet til habilitet og rutiner for risikobasert kontroll av søknader, samt uenigheter i tolkningen av regelverket, spesielt knyttet til avkortninger og tilskudd til utmarksbeite.

Statsforvalteren har aktivt engasjert seg i å støtte kommunal landbruksforvaltning gjennom omfattende informasjonsspredning og kompetansehevingstiltak. Dette har inkludert fagsamlinger og møteaktiviteter både fysisk og via digitale plattformer som Teams, med spesielt fokus på nytilsatte innen skogbruk og landbruk. Kontrollarbeidet innen landbruk og reindrift har vært betydelig, med et spesielt samarbeid mellom nabofylker for å harmonisere praksis og styrke rettssikkerheten, selv om det fortsatt er områder for forbedring.

Ressursmangel har vært et utbredt problem i mange kommuner, der kun en eller to ansatte har hatt ansvar for hele tilskuddsforvaltningen, noe som har påvirket effektiviteten og nærheten til søkerne. Avvik knyttet til habilitet og rutiner for risikobasert kontroll av søknader har blitt identifisert, noe som understreker behovet for kontinuerlig kompetanseheving og veiledning.

For å sikre en mer enhetlig praksis og korrekt forvaltning i 2024, vil Statsforvalteren fortsette sitt arbeid med kompetanseheving og oppmerksomhet rundt kommunenes rolleforståelse og praksis, spesielt i forholdet mellom veiledning, saksbehandling og kontroll.

Helse- og vergemål

På helseområdet har vi i 2023 kommet ordentlig i gang med egeninitierte tilsyn etter pandemien. Dessverre finner vi at det er mye å gå på når det kommer til kommunenes tjenesteyting. Vi forsøker i utstrakt grad å veilede kommunene inn i retning av samarbeid med andre kommuner, men det oppleves ofte som krevende å få på plass den politiske forståelsen for at kommunen ikke vil evne å levere den kompleksitet som kreves innenfor eksisterende rammebetingelser.

Mange kommuner sliter med å ha den nødvendige kompetanse og kapasitet til å gjøre gode kartlegginger og saksbehandle i tråd med de føringer som er gitt. Flere steder ser vi at vedtakene blir fattet på en god måte, men mangel på personell gjør at tjenestene ikke blir iverksatt eller organisert slik at brukeren blir ivaretatt. Dette medfører gjerne en økt belastning på pårørende.

Gjennom 2023 har vi fortsatt forbedringsarbeidet vårt på områdene tvang og makt. Vi har prioritert enda mer ressurser inn i behandlingen av klager på tvangsmedisinering, inn i vedtak om tvang og makt etter kap. 9 i helse- og omsorgstjenesteloven og etter kapittel 4A i pasient- og brukerrettighetsloven. Dessverre ser vi at vi i økende grad mottar søknader om dispensasjoner fra kompetansekravene for tjenesteutøvere innenfor kapittel 9 og det frykter vi kan lede til en dårligere kvalitet på disse tjenestene.

I spesialisthelsetjenesten registrerer vi at få helseforetak har lyktes med å etablere enhetlig ledelse slik loven krever. Det er også et klart forbedringspotensiale når det kommer til informasjon om formell saksbehandling og klageadgang når det kommer til henvisninger fra primærhelsetjenesten. Et annet område som krever mer innsats er å tydeliggjøre spesialisthelsetjenestens veiledningsansvar for pasienter i kommunal omsorg.

Oppfølgingen av luftambulansetilsynet har avdekket at rettssikkerheten ikke blir tilstrekkelig ivaretatt for pasienter i distriktet som faller inn under bestemmelsene i lov om psykisk helsevern. Det rapporteres fra kommunene at de opplever å måtte "oppbevare" pasienter i påvente av at de skal få forsvarlig transport til behandlingssted der de kan bli vurdert ift. lovverket.

Miljø og klima

Sikre godt kunnskapsgrunnlag: Vi har stort fokus på å be kommunene følge opp KU forskriftens utredningskrav. Kommunene har høy terskel for å kreve utredning, KU som produseres er ofte av for dårlig kvalitet, og kunnskap fra KU brukes i liten grad i saksutredninger.

Sikre innsynsløsninger og kunnskapsbaserte vedtak: I Nordland har innsynsløsningen Nordlandsatlas vært med på å sikre at både sektormyndigheter og kommuner har hatt enkel tilgang til nødvendig kunnskap om naturmangfold for å gjøre gode vurderinger. Vi skal jobbe videre med opplæring av kommunene framover.

Oppvekst og Velferd

Gjennom vår rolle som klagesaksbehandler innenfor både barnehage, skole, barnevern, NAV og integrering, samt gjennomføring av kompetansehevende tiltak for aktørene i Nordland bidrar vi aktivt til at rettssikkerheten til innbyggerne skal bli ivaretatt på en helhetlig måte. Dette oppleves spesielt viktig i en tid hvor vi ser en økning i omfanget av klagesaker både innenfor barnevern og oppvekst. Klager fra barn på barnevernsinstitusjoner har høyeste prioritet. Vi ser også at det må jobbes aktivt for å sikre at rettssikkerheten til en del av de mest sårbare gruppene ikke havner mellom ulike særlover og fagmiljøer.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Samlet sett for Nordland er arealforvaltningen fortsatt ikke tilstrekkelig bærekraftig og fremtidsrettet.

Mange av kommunene i Nordland er i en negativ spiral med befolkningsnedgang, trangere kommuneøkonomi og behov for å ta ned driften.

Mye av planleggingen i fylket er fragmentert og ikke forankret i helhetlige strategier basert på bærekraftsmålene. Hovedårsaken er manglende kapasitet og plankompetanse i kommunene og for mange kommuner er det derfor krevende å prioritere den overordnede kommuneplanleggingen.

Selv om vi ser en utvikling der flere og flere nordlandskommuner implementerer bærekraftsmålene i sine planstrategier og samfunnsdelere, blir disse i varierende grad fulgt opp i arealplaner. I valget mellom sårt tiltrengt aktivitet blir hensynet til allmenne interesser og bærekraftsprinsippene lett nedprioritert.

SFNO har de siste årene satt fokus på forholdet mellom arealbruk og klima, og vektlagt å veilede kommunene på arealregnskap, arealstrategier og planvask. Selv om vi ser økt bruk av arealregnskap og vilje til å tilbakeføre utbyggingsarealer til LNFR, er fortsatt arealforbruket og avviket fra arealøkonomiske prinsipper for stort.

Nordlandskommunene har ikke vært planmessig forberedt på pågangen av "grønne" arealkrevende etableringer. Arealdisponeringen bærer derfor preg av å være utbyggerstyrt, og ikke et resultat av strategisk planarbeid der nasjonale, regionale og lokale interesser samordnes.

Dette resulterer ofte i konflikter med nasjonale rammer for planleggingen, som strandsonevern og hensyn til friluftsliv, naturmangfold, reindrift og landbruk. Antall dispensasjoner er fortsatt høyt, og bidrar til å svekke en styrt og helhetlig arealplanlegging.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023 og nye statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging.

SFNO formidler primært nasjonale forventninger og politikk i sammenheng med pågående planarbeid i kommunene, gjennom innspill og uttalelser samt deltakelse i planforum i forbindelse med konkrete arealplaner.

Statsforvalteren etablerte en ny Samfunnsplangruppe som bla. skal samordne oss i forbindelse med formidling av nasjonale interesser.

Nasjonale forventninger som forelå juni 2023 har dannet grunnlag for vår dialog med kommuner med vekt på FNs bærekraftsmål, interkommunalt plansamarbeid, betydningen av oppdatert planverk, kunnskapsbasert planlegging og arealøkonomisering/natur. Vi vektlegger å kunne vise til tilgjengelige verktøy og kunnskapsbaser samt gode eksempler.

I oktober ble det avholdt Webinar om Nasjonale forventninger for kommunene med deltakelse hovedsakling fra administrasjonen. Et nytt webinar tilpasset de folkevalgte ble avholdt på nyåret.

Regional plankonferanse er en viktig arena for formidling av nasjonale forventninger i en Nordlandsk kontekst. Innholdet i konferansen utarbeides gjennom året i samarbeid med Nordland fylkeskommune og avholdes på slutten av planåret og ved inngangen til det nye.

Kommunene i Nordland har i det vesentligste god oversikt over nasjonale og viktige regionale interesser, særlig på administrativt nivå. Likevel ser det imidlertid ut til at det er krevende å følge opp når det oppstår kryssende interesser. Vi gikk derfor tidlig i 2023 ut med et brev til kommunene v/kommunestyret og kommunedirektør med informasjon og oppfordring til å starte arbeidet med utvikling av planstrategien, og med de viktigste statlige føringer for planarbeidet.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Statsforvalteren i Nordland vurderer at kommunene i middels grad ivaretar nasjonale og viktige regionale interesser i sine planprogram og vedtatte planer. Årsaker til dette er blant annet at ikke alle kommuner har oppdaterte planer eller at planer ikke følges opp. I tillegg har vi innsigelsessaker, noe som kan tyde på noe manglende ivaretagelse av nasjonale og regionale interesser.

Statsforvalteren gir innspill til planer og har hatt webinar og andre møter med kommunene med fokus på viktigheten av planarbeid. Vi ser at dette til en viss grad medfører at planarbeidet prioriteres, men ofte viser kommunene til kapasitets- og kompetanseutfordringer hindrer de i å ha et oppdatert planverk.

Statsforvalteren har forbedringspotensial når det gjelder systematisk oppfølging av kommuner som har begrenset kapasitet på planområdet. Videre er det et potensiale for å økt samarbeid med regionale aktører for å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser. Spesielt gjelder dette samarbeid med Nordland fylkeskommune.

Vi erfarer at kommunene i begrenset grad følger opp naturavtalens mål om bl.a. reduksjon i tap av naturmangfold og effektiv restaurering av arealer med forringede økosystemer i arealplanarbeidet. «Det grønne skiftet» krever at store arealer settes av til industriformål, og flere kommuner er nå i ferd med å legge ut store områder til dette formålet. I og med at det foregår en «interkommunal konkurranse» om næring og skatteinntekter, er det vanskelig å få gjennomslag for interkommunal planlegging som ser på mulighetene for lokalisering av slike anlegg på tvers av kommunegrensene, i forhold til eksisterende infrastruktur. Nordland fylkeskommune er i gang med å utarbeide en regional plan for arealforvaltning, og er utfordret til å ta tak i dette i henhold til nasjonale forventninger (jf. pkt. 34).

Utfordringer knyttet til flytende akvakulturanlegg har videre ført til planer for landbasert akvakultur, som flere steder fører til svært store inngrep i områder som p.t. fremstår som naturområder. Også her er det vanskelig for «ja-kommunene» i Nordland å si nei ut fra ansvaret de har for å ivareta egne naturverdier.

SFNO har de siste årene vektlagt å veilede om arealstrategier og arealregnskap, og vi ser at flere kommuner har fulgt dette opp. Flere kommuner tar også en gjennomgang av avsatte utbyggingsområder/LNFR-spredtområder som ikke lenger er aktuell.

Vi ser imidlertid likevel at kommunene ofte lager planer som kommer i direkte konflikt med disse innspillene, og at det ofte blir diskusjoner omkring i hvilken grad nasjonale og regionale hensyn skal overstyre kommunenes handlingsrom. På grunnlag av dette mener vi at kommunale planer bare i middels grad ivaretar nasjonale eller viktige regionale interesser.

Statsforvalteren er, også i 2024, innstilt på å bruke skjønnsmidler for å etablere interkommunalt samarbeid, eventuelt også interkommunale plankontor, i samsvar med nasjonale forventninger. Disse midlene blir bl.a. sett i sammenheng med Miljødirektoratets midler til utvikling av kommunedelplaner for naturmangfold og muligheter for «planvask» i denne sammenheng, samt mulighetene for å søke Klimasatmidler til arealplanlegging med sikte på «arealnøytralitet» og bevaring av karbonrike arealer.

Det er uansett usikkerhet knyttet til etablering av interkommunalt plansamarbeid der lokalisering av større virksomheter kan favorisere en av kommunene i samarbeidet.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er blitt færre og er samordnet.

Planarbeidet i Nordland skjer i henhold til skrevne og godt innarbeidede rutiner *Samarbeid om effektive avklaringer i arealplanleggingen (2015)* som er godt innarbeidet hos kommuner, fylkeskommunen og de etater som SFNO samordner.

Disse har som formål å bedre samhandlingen mellom kommunene og statlige myndigheter i plansaker der nasjonale og vesentlig regionale interesser blir berørt.

De skal bidra til tidlig avklaring av hvilke interesser som kan gi grunnlag for innsigelser, samordning mellom statlige sektormyndigheter, bidra til at innsigelser er godt begrunnet og angi mulige løsninger, samt nøye vurdere hvilke forhold som må fremmes som innsigelse, og hvilke som kan fremmes som planfaglig merknad eller råd.

SFNO blir som kopimottaker til innspill fra etatene vi samordner orientert om hvilke konfliktpunkter som er aktuelle og at kommunene inviteres til direkte dialog for å finne løsninger.

I våre innspill til planoppstart minner vi kommunene om viktigheten av å legge opp planprosessen slik at kommunen kan bli gjort kjent med interesser som kan gi grunnlag for innsigelser så tidlig som mulig, og før planen er klar til offentlig ettersyn.

I vårt Webinar om Nasjonale forventninger og folkevalgtopplæringen i høst understreket vi betydningen av samarbeid og samhandling i forbindelse med kommunale planer, og at det er kommunens ansvar å tilrettelegge for medvirkning. Dette fordi vi i flere sammenhenger har sett at kommuner som kunne ha trengt bistand ikke involverer sektormyndighetene før planforslaget sendes på høring og møtes med innsigelser.

Alle planforslag der en annen statlig etat har fremmet innsigelse eller som en av SFNOs fagavdeling anser vil komme i konflikt med nasjonale interesser eller vesentlige regionale interesser, tas opp i samordningsmøter med embetsledelsen to uker før høringsfristen utgår. I møtet vurderes om innsigelsen bør fremmes og hvordan den i så fall skal begrunnes, eller om saken kan følges opp på annen måte. SFNO har i sine rutiner lagt til rette for dialog i høringsperioden der embetsledelsen ønsker nærmere avklaring av planforslaget sett i forhold til nasjonale interesser. Dette kan bidra til avklaring og løsning uten at innsigelse fremmes, eventuelt ved at kommunen tar tilbake planforslaget for bearbeiding.

Vi har gode erfaringer med bruk av dialogmøter i etterkant av at innsigelser er fremmet. Møtene er konstruktive og avklarende, og i mange tilfeller vaskes planforslaget, konfliktpunktene reduseres og man får identifisert de områdene der konfliktene er reelle.

Innsigelsesinstituttet kan anses som et nyttig verktøy i å avklare og samordne lokale interesser med nasjonale og vesentlig regionale. Det kan bidra til dialog og bedre planløsninger lokalt, og det sikrer at prinsipielle og mer komplekse arealspørsmål – for eksempel i forbindelse med det grønne skiftet – bringes opp til statlig nivå.

I 2023 er andelen innsigelse fra statlige sektormyndigheter til reguleringsplaner steget fra ca 20 % til ca 30%. Det vises til tabell 7.3.6.3.

Oppfølging av samfunnsikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnsikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Alle innkomne plansaker gjennomgås med tanke på samfunnsikkerhet og beredskap. Avvik fra krav i Plan- og bygningsloven gir grunnlag for oppfølgende veiledning eller innsigelse. Vi har et godt samarbeid med NVE med tanke på utfordringer med flom og skred. I 2023 skrev vi fire innsigelser på mangelfull ivaretagelse på samfunnsikkerhet og beredskap. Alle fire gjelder mangelfull ROS-analyse og manglende oppfølging av funn i ROS i planbestemmelser.

Vi har også trukket fire innsigelser der kommunen har imøtekommet mangler i ROS-analyse, mens en innsigelse er opprettholdt da kommunen ikke har levert gode nok analyser av bølger og stormflo.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Hensynssoner rundt storulykkesbedrifter tas opp som tema fortløpende når arealplansaker som omhandler områder der det er denne typer bedrifter rulleres.

Risiko ved etablering av anlegg (fra kapittel 3.1.1.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Hensynet til samfunnssikkerhet fanger opp risiko ved etablering av anlegg for nye energibærere og endret håndtering av farlige stoffer, inkludert fortetting av industriområder og endring av transportmønstre.

Dette er vanskelig å følge opp da det er usikkerhet om nye anlegg faller inn under storulykkesforskriften før de er reelt etablert. Når det gjelder batterifabriker, hydrogenanlegg med mer så behandler vi dem som om at de havner under storulykkesforskriften. Videre anser vi dette som en oppgave for DSB som fagmyndighet på brann- og eksplosjonsområdet å følge opp.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med revidert T-2/16 er i større grad ivaretatt

Kommunene ivaretar nasjonale / regionale hensyn i middels /- liten grad.

Selv om vi ser at kommunene nå er bevisst på FN's bærekraftsmål i overordna planlegging, taper hensynet til klima- og miljø gjerne i kampen mot «gode» utbyggingsformål. Nordland består av mange små kommuner, som hver for seg sliter med dårlig kapasitet og kompetanse. Selv om Statsforvalteren oppfordrer til interkommunalt plansamarbeid, er det liten kommunal vilje til å se over grensa til nabokommunen når det gjelder bl.a. lokalisering av arealer til bolig- og næringsformål.

Mange kommuner er blitt flinkere til å ta ut ubenyttet tidligere avsatt areal ved revidering av arealplan, og nyere planer inneholder gjerne innstramminger i avsatt areal til eksempelvis bolig og næring. Det er likevel stadig en utfordring at det er lagt ut for store arealer med åpning for ulike utbyggingsformål i eldre, men fortsatt gjeldende, arealplaner, og det tas ofte ikke tilfredsstillende hensyn til f.eks. strandsonen langs sjø og vassdrag, risikoen for utslipp av klimagasser eller friluftslivs- / nærmiljøhensyn. Manglende interkommunal planlegging til bl.a. næringsformål og infrastruktur kan medføre at gode regionale løsninger ikke blir klargjort som alternativ når lokale initiativ blir fremmet. Statsforvalteren har ikke alltid god nok oversikt over slike muligheter til at innsigelse blir vurdert i henhold til T-2/16.

Vi er ellers, så langt som mulig, forutsigbare gjennom innspill og dialog tidlig i planprosessene, og administrasjonen i kommunene tidlig er godt kjent med nasjonale forventninger til den kommunale planleggingen (i 2023 hadde vi også webinar om nasjonale forventninger).

Vi opplever imidlertid at politisk ledelse er opptatt av kommunenes frie skjønn, og får enkelte ganger også et inntrykk av at det eksisterer en misforståelse, om at dette overstyrer rettsanvendelsesskjønnet. Kommunale vedtak om dispensasjon mangler gjerne tilstrekkelig klargjøring av om det formelle grunnlaget for denne behandlingen er til stede i henhold til plan- og bygningslovens § 19-2. Dette kan gi store utfordringer sett i forhold til kravene som er stilt til oppfølging av nasjonale og viktige regionale hensyn i rundskriv T-2/16.

Vi viser ellers til rundskriv T-2/16 når vi skal begrunne innsigelser.

Som rammer for kommunal planlegging viser vi først og fremst til nasjonale forventninger og statlige planretningslinjer. Vi ser fortsatt fram til en oppdatering og revidering av dette rundskrivet, slik at det ivaretar utfordringene vi også har sett i nyere tid. Dette gjelder bl.a. i forhold til naturavtalens mål om bl.a. å redusere tap av arealer som er viktig for naturmangfold ned mot null innen 2030, og at det skal være iverksatt effektiv restaurering av minst 30% av arealene med forringede økosystemer innen samme tidspunkt.

Sett i lys av dette, stiller vi også spørsmål ved om en manglende begrunnelse for å ta nye naturområder i bruk i seg selv kunne være grunnlag for innsigelse.

Kommunene har god kunnskap om ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om sitt ansvar, blant annet gjennom ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Statsforvalteren i Nordland har gjennomført webinarer, fagdager, boligsosiale møter med enkeltkommuner og gitt høringssvar på kommunale planer. På alle disse arenaer er det fokusert på ny lov. I tillegg har vi ferdigstilt kommunebilder og hatt kommunedialog-møter med 11 kommuner hvor det boligsosiale er en del av det vi har hatt dialog om.

Flere kommuner i Nordland har mange interkommunale samarbeidsavtaler på områder som berører det boligsosiale. Statsforvalteren opplever at avtalene gjør det utfordrende for enkelte kommuner å se sammenhenger og lage et godt kunnskapsgrunnlag. Dette fordi det blir uoversiktlig og fordi avtalene gjør at kommunene ikke tar tilstrekkelig ansvar.

I hvilken grad den nye boligsosiale loven og tiltakene har gitt ønsket effekt på området er det for tidlig å si noe om. Flykningesituasjonen etter krigen i Ukraina er også en ny påvirkningsfaktor som har gjort at kommunene utfordres ytterligere på det boligsosiale området.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.2 i TB)**Rapportere på**

Boligsosiale hensyn er ivarettatt i kommunale planer.

Forsøk med overføring av boligsosiale oppgaver og ressurser fra Husbanken startet opp 1. september 2021. Boligsosiale hensyn i plan er i lys av forsøket løftet fram som et tverrfaglig arbeid hos Statsforvalteren sine ulike avdelinger. Statsforvalteren i Nordland jobber tverrfaglig i ulike plangrupper - som gir innspill til boligsosiale hensyn i kommunenes planer (herunder planstrategi, samfunnsplan og kommunedelplaner/temaplaner på boligområdet). I tillegg er det gjennomført møter med kommuner både i fells samlinger og med enkeltkommuner der boligsosiale hensyn i plan er tema. Tema er også behandlet i kronikk som er publisert i media, på egne nettsider og på sosiale media.

Boligsosialt arbeid er etablert som eget fagområde i Kommunebildet. Her vurderer vi blant annet i hvilken grad kommunene ivaretar boligsosiale hensyn i den helhetlige kommunale planleggingen. Av innkomne plandokumenter i 2023 ser vi at kommunene i stadig større grad innarbeider den nye loven, samt ivaretar boligsosiale hensyn i planleggingen. Samtidig er det en rekke kommuner i Nordland som fortsatt har eldre kommuneplaner, og også variasjon i hvilken grad det boligsosiale blir ivarettatt i kommuneplan og andre planer. I sum ivaretar nordlandskommunene boligsosiale hensyn i middels grad.

Det er sannsynlig at Statsforvalteren sin aktivitet har bidratt til å øke både kompetanse og bevissthet i kommunene på boligsosial ivaretagelse i helhetlig planarbeid, som reflekteres i planverket. Samtidig er det vanskelig å måle effekt enda. Vi tror at fortsatt tett dialog med kommunene i ulike fora, opplæring og innspill til planarbeid er nyttig for økt måloppnåelse.

Statsforvalteren samarbeider med Nordland fylkeskommune om blant annet konferanse for plan og samfunnsutvikling, for å styrke kommunenes planarbeid.

Demografiutfordringer er alltid tema i vår veiledning, dialog og oppfølging av kommunene. Samtidig er dette et område som det nok kan fokuseres enda mer på i vårt arbeid på tvers av fagområder og sektorer i fortsettelsen.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Det fremstår som en stor utfordring for kommunene i Nordland å klare å planlegge for fremtidig behov for kompetanse. Tjenesteapparatet er komplekst og mange ulike profesjoner har blitt et begrenset gode som kommunene må konkurrere med hverandre og med andre arbeidsgivere for å få tak i det de har behov for. I dagens tjenesteutøvelse er det i tillegg til de rene helsefaglige profesjonene behov for juridisk kompetanse (spesielt innenfor forvaltningsrett og helse- og omsorgsrett) og for kompetanse innenfor IKT.

Prosessen i Helse Nord, omhandler endret organisering av tjenestene, har synliggjort hvordan helse- og omsorgstjenestene henger sammen som ett stort økosystem. Nødvendige avklaringer hvem som skal gjøre hva har avdekket et stort behov for å gjennomgå de ulike tjenestene, helt i tråd med intensjonene med helsefelleskapene.

Vi ser at kommunene i fylket er opptatt av demografiutviklingen som viser at befolkningen stadig blir eldre, og at de eldste aldersgruppene øker mest. Denne utviklingen vil mest sannsynlig føre til økt etterspørsel av helse- og omsorgstjenester, samtidig med at tilgangen på kompetent personell vil minske. Kommunene er bevisste på nødvendigheten av omstilling, og at personellressursene må brukes bærekraftig. Flere kommuner viser til igangsatte arbeid med ny organisering av tjenestetilbud, og at tjenestene må utføres på andre måter enn tradisjonelt i kommunehelsetjenesten.

I kommunenes planlegging av kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene er det behov for et kunnskapsgrunnlag som beskriver status og utfordringer. Til det kreves kompetanse og erfaring i analysearbeid og framskrivninger, og her er det stor variasjon mellom kommunene. Hvor konkret den enkelte kommune har vært når det gjelder å planlegge tiltak for å sikre fremtidig rekruttering og kompetanseutvikling i tjenesten varierer. Kommunene har her et

forbedringspotensial, og det er ikke alltid vi ser samsvar i for eksempel kompetanseplanene og hva det søkes om i tilskudd. Vi vil fremover ha fokus på dette gjennom råd og veiledning.

Kommunene melder behov for veiledning og støtte i planarbeidet. Internt i plangruppa hos Statsforvalteren i Nordland drøftes det hvordan vi best kan bistå kommunene i dette.

Strategisk rekrutterings- og kompetanseplanlegging er et av fokusområdene i kommunebilde og kommunedialogen, og det er et tema som går igjen når Statsforvalteren er i kontakt med kommunenes helse- og omsorgsledere og kommuneoverleger.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

SFNO viser til planretningslinjene (SBATP) i overordnet arealplanlegging og planstrategier, som grunnlag for å ta hensyn til naturmangfold, nærmiljø, klima og boligsosiale forhold.

Selv om retningslinjene først og fremst er tilpasset sentrale strøk, oppfordres også små kommuner uten utbyggingspress til å ha en utbyggingsstrategi etter prinsippene i SBATP, men tilpasset lokale forhold. Dette begrunnes gjerne med hensynet til boligsosiale forhold og offentlig tjenestetilbud.

Vi har sett en utvikling der flere kommuner legger bærekraftsmålene og målsetning om arealnøytralitet til grunn for sin planlegging. Samtidig holder mange spredtkommuner fast på sin egenart med utpreget spredt bebyggelse, eller at man ikke tør prioritere tettsteder som man bør bygge opp under.

Lokalisering av nye boligområder langt utenfor sentrum eller tettsteder frarådes. Dette gir i seg selv sjeldent grunnlag for innsigelse alene. Slik lokalisering kan imidlertid bidra til dette, om det samtidig er konflikt med verdier knyttet til bl.a. naturmangfold, reindrift, jordvern eller myr/våtmarksområder.

Det er likevel fortsatt vanskelig å si at kommunale planer ivaretar føringene i planretningslinjene høyere enn i middels til liten grad. Vi savner ofte en vurdering av forsettelsesalternativet, ev. at dette er avvist med grunnlag i et arealregnskap som viser hva som fins av tilsvarende muligheter i områder som er tilstrekkelig planavklart.

SFNO vil framover, på ulike måter, stimulere til interkommunalt plansamarbeid i samarbeid med Nordland fylkeskommune. Vi tillater oss å ha en viss forventning til at Fylkeskommunens regionale plan for arealforvaltning skal konkretisere områder for interkommunalt samarbeid, og på den måten også redusere naturtapet i årene framover.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

Massehåndtering, og da særlig håndtering av overskuddsmasser, avklares ofte i liten grad i arealplanene. Vi etterlyser slik avklaring i de tilfellene vi avdekker at prosjektet vil generere masser, og hvor bruken av disse ikke er avklart.

Det synes å være vanskelig å få på plass egnede arealer for gjenvinning og mellomlagring av masser med tanke på "ressursbank"-prinsippet. Massehåndteringsplaner er i liten grad avklarende, og bidrar ikke til å minimere deponeringsløsninger og dermed gjenvinningsgraden. Det blir ofte egne og dedikerte uttak for hvert større tiltak som har masseunderskudd.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Strandsonen både langs sjø og vassdrag fortsetter å være under press fra utbyggingsinteresser, hvor stadig nye områder planavklares til utbyggingsformål, og hvor det gis mange dispensasjoner i hundremetersbeltet.

Sett under ett mener vi at nasjonale og regionale føringer her ivaretas i **middels til liten grad**.

Eksisterende utbygging gir ofte utgangspunkt for videre utbygging i strandsonen langs sjøen. Planretningslinjene har ikke bidratt merkbart til økt

differensiering, selv om det finnes enkeltkommuner som nå har fått på plass byggegrenser mot sjø og vassdrag etter en mer differensiert tilnærming. Fastsattelse av byggegrense alene vil ellers i seg selv ikke fullt ut oppfylle hensikten med plan- og bygningslovens § 1-8. Det bør, på kommuneplannivå, også i større grad gjøres en mer helhetlig differensiering mellom bruks- og verneinteressene i den funksjonelle strandsonen, slik at det klargjøres hvilke områder som i sin helhet skal vernes og hvilke som kan bygges ut etter nærmer gitte betingelser (den funksjonelle strandsonen kan også være breiere enn 100 m).

Det fremmes også relativt mange reguleringsplaner for utbygging i strandsonen i strid med formål og byggegrensesangivelser i overordnet plan. Dette medfører at det helhetlige perspektivet ofte forsvinner eller begrenses. Videre utfordres relativt ofte retningslinjenes punkt 10.3 når det gjelder vurdering av valg og alternative plasseringer, samt at tiltaket bør trekkes vekk fra sjøen.

Kantsonene langs vassdrag, spesielt i nærområder til større byer og tettsteder og områder som er lett tilgjengelige, utsettes også for et press fra utbyggingsinteresser. Her fastsettes det ofte generelle byggegrenser i overordnet plan. Disse blir imidlertid gjerne justert når områder blir regulert.

Flere kommuner foretar en viss differensiering i arealdisponeringen langs større vassdrag. Dette gjelder blant annet for vernede vassdrag. Likevel planlegges det tiltak som kommer i berøring med SPR for vernede vassdrag. Ofte er dette knyttet til eldre inngrep, men det forekommer også planlegging i uberørte områder.

Vassdragsbeltets avgrensning og forvaltning er i liten grad differensiert etter registrerte verneverdier og arealtilstand, og klasseinndelt i forbindelse med arealdelene til kommuneplanene. Vefsna har imidlertid en egen regional plan hvor dette er gjort.

Vi ser ellers sjelden eller aldri at kommuner har fastsatt bredden på vegetasjonsbeltet i rettslig bindende plan, i samsvar med [vannressurslovens § 11](#). Behovet for å sikre og eventuelt utvide vegetasjonsbeltet forsterkes av stadig økende flomfare. Statsforvalteren vil derfor legge vekt på betydningen av dette i veiledningen til kommunene framover, bl.a. for å begrense tiltak fra landbruksvirksomhet i kantsonen langs vassdrag.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader

Få kommuner i Nordland har fastsatt langsiktige utbygginggrenser mot fjell og utmark, og vi har lite erfaring med denne problemstillingen. Grensene mot fjell og utmark skjer normalt gjennom fastsettelsen og avgrensningen av selve arealformålene.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser, i tråd med nasjonalt jordvernmål og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

De fleste kommunene ivaretar nasjonale føringer for jordvern i middels til betydelig grad når det gjelder nye arealer i kommuneplanens arealdel. Vi ser en positiv utvikling for jordvernet både når det gjelder praksis og holdninger. De kommunene som i 2023 har rullert sine kommuneplaner har foretatt en gjennomgang av flere eldre reguleringsplaner og LNFR-spredd områder. Flere områder er tilbakeført til LNFR.

I 2023 fremmet Statsforvalteren innsigelse til kommuneplanens arealdel fra tre kommuner som var delvis begrunnet utfra hensynet til jordvern. I alle tre sakene har det vært drøftingsmøter. Arbeidet er ikke avsluttet. Statsforvalteren har etter mekling trukket innsigelse utfra jordvern hensyn til en reguleringsplan som det ble fremmet innsigelse til i 2021.

Statsforvalteren er tydelig i tilbakemeldingene til kommunene på at lista for å vurdere omdisponering skal ligge høyt, og vi mener dette er med på å begrense omfanget på utbyggingsforslagene. Vi ser likevel at det foreslås noe nedbygging, både gjennom plan og dispensasjoner.

Forsterkede nasjonale og regionale mål og føringer for jordvern og koblingen av jordvern til samfunnssikkerhet og beredskap sammen med alvoret i den internasjonale situasjonen tror vi har vært viktig for å få opp forståelsen for jordvernets betydning og få ned omdisponeringen. Vi tror også at den samlede innsatsen over flere år med regionale jordvernstrategier og jordvernmål, uttalelser og formidling har bidratt til at omdisponeringen har gått ned.

Flere kommuner i Nordland har startet arbeidet med kommunale jordvernstrategier. Dette tror vi også vil virke positivt inn på omdisponeringen.

Når det gjelder utfordringer framover så har fortsatt tidligere avsatte byggeområder på dyrka og dyrkbar jord stort omfang. Mange av kommunene i Nordland har gamle kommuneplaner og har ikke startet arbeid med planvask og gjennomgang av tidligere avsatte arealer. I og rundt tettsteder og byer i fylket er det flere steder mye jordbruksarealer som det er stort arealpress på. Flere av kommunene har ikke jordbruksfaglig kompetanse eller kompetansen blir ikke brukt i planarbeidet. Vi har fått den første henvendelsen fra en kommune om plassering av solcellepaneler på dyrka mark. Vi ser at dette er noen som kan utfordre jordvernet på sikt.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
419	265	145	304	171	363	104	151	227	122

Vi ser en stor nedgang fra 2021 til 2022. Vi tror at nye regionale og nasjonale føringer og forventinger har vært viktig.

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.9.2 i TB)**Rapportere på**

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R.

Selv om vi ser at det er forskjell fra kommune til kommune, opplever vi at flere kommuner nå tar ut arealer som tidligere har vært satt av til ulike former for utbyggingsformål.

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)**Rapportere på**

God ivaretagelse av reindriftens interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning

Nasjonale føringer blir i middels grad fulgt opp av kommunene, noe som er en forbedring fra tidligere år. Dette kommer til uttrykk gjennom en relativt lav andel fraråding og klager i dispensasjonssaker og innsigelser til reguleringsplaner og kommuneplanens arealdel. Denne trenden ser ut til å vare ved i 2023.

På grunn av stor utskifting av ansatte i kommunene, er det krevende å bygge opp en "varig" kunnskap om reinbeitedistriktenes driftsform og arealbehov. Den ustabile bemanningssituasjonen i mange kommuner, skaper i tillegg utfordringer når det gjelder å opprettholde en god dialog med reindriftsutøverne.

Statsforvalteren har fulgt opp planer og tiltak som kan få vesentlige konsekvenser for reindriftsinteressene gjennom høringsuttalelser, klager og innsigelser.

Vi har deltatt på befaringer i aktuelle saker sammen med reinbeitedistrikt og kommuner. Vi har også deltatt på befaring sammen med rbd. og NVE i noen konsesjonssaker.

Ved oppstart av arbeidet med kommuneplanens arealdel har Statsforvalteren i 2023 i ett tilfelle tatt initiativ til orienteringsmøte med kommuneadministrasjonen. De tre reinbeitedistriktene som har deler av sine beiteområder i kommune deltok. Det var et nyttig møte hvor det ble etablert kontakt, distriktslederne orienterte om deres drift og driftsmessige utfordringer. Forutsatt at det er kapasitet, vil vi vurdere tilsvarende møter i andre kommuner.

Statsforvalteren mottok 96 plansaker som berørte reindriftsinteressene direkte. Det ble fremmet 9 innsigelser, hvorav en er løst. Flere av innsigelsene er fremmet fordi kunnskapsgrunnlaget ikke har vært tilstrekkelig og at kommunen ikke har konsultert reindriften. Vi opplever at det fortsatt er usikkerhet om hvordan kommunene kan oppfylle konsultasjonsplichten i praksis. Det vil være et kontinuerlig veiledningsbehov framover. Der det er relevant, vil Statsforvalteren ta dette opp i enkeltsaker i vår uttalelse til oppstart av planarbeidet.

Statsforvalteren mottok 549 søknader om dispensasjon til uttalelse. Vi ga reindriftsfaglige merknader til 20 saker, hvorav 7 ble frarådet. Det ble klaget på 5 kommunale vedtak i dispensasjonssaker. I tillegg har vi vurdert 20 søknader om landbruksveier og 40 søknader om nydyrking.

Nordland reindriftsområde omfatter kommunene Leka og Nærøysund i Trøndelag. Vi uttalte oss til 20 arealsaker i disse kommunene, 3 landbruksveier, 16 plansaker og 1 nydyrking.

Vi legger vekt på å gi konkrete innspill til kommuner så tidlig som mulig, slik at potensielle konflikter med reindriftsinteresser kan løses tidlig i planprosessene.

Statsforvalteren bistår både kommunene og reinbeitedistriktene med faglig veiledning i planarbeidet. Vi mener dette har bidratt til den lave andelen innsigelser og fraråding.

Det er krevende for mange små kommuner å rekruttere personer med plan- og reindriftsfaglig kompetanse. Sammen med relativ stor turnover i flere kommuner, skaper dette et kontinuerlig behov for faglig oppdatering, både av administrativt ansatte og folkevalgte i kommunene.

På vårt årlige reindriftseminar var et av hovedtema hvordan sikre reindrifts beitearealer i planprosesser, med hovedfokus på konsekvensutredning og samlede virkninger for reinbeitedistriktet. Bedre metoder for å beskrive de samlede virkningene, vil nok forenkle arbeidet.

Reindriftseminaret er en viktig møteplass for kommuner og reindriftsutøvere, som gir mulighet for gjensidig kunnskap og forståelse.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall regler/planer som er oppdatert i løpet av de fire siste år
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	100 %	12	12	0
Distrikter med godkjente distriktplaner etter reindriftsloven av 2007	92 %	11	12	2

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål enn tidligere i sin overordnede planlegging.

Potensialet til å fortette og transformere i områdene ved byer og tettsteder i Nordland blir bare utnyttet i **middels til liten grad**. Kommunene utsettes for press fra utbyggere om å ta "attraktive arealer" i bruk. Høy utnyttelse av arealer hindres også gjerne av at enkelte aktører får "opsjon" på vesentlig større områder enn det i realiteten er behov for.

Generelt ser vi også forskjeller mellom kommuner. For eksempel viste en overlappingsanalyse i ArcGis at 1750 karbonrike lokaliteter, dvs. arealer med høy og svært høy skogbonitet og våtmark/myr, lå innenfor områder foreslått avsatt til eller videreført som bebyggelse og anlegg og LNFR med åpning for spredt bebyggelse i Meløy kommunes arealplan, som var på høring i fjor sommer. Dette tilsvarer et areal på ca. 3800 daa.

Videre vurderer vi at transformasjonsgraden på et generelt grunnlag for fylket er forholdsvis lav, og at det ligger et uforløst potensial i å benytte «grå arealer».

Vi tror at formidlingen vi har av nasjonale føringer, både gjennom planinnspill og generell veiledning, har bidratt til at kommunene har blitt mer oppmerksom på dette.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Vår oppfølging av kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap følger flere spor. Vi prioriterer å gjennomføre øvelse for kommunene hver januar/februar. I 2023 deltok alle Nordlandskommunene på denne øvelsen. Videre fører vi tilsyn med 10 kommuner i året. For oss er det viktig å reise ut å møte kommunene på deres hjemmebane. Tilsyn gjennomføres derfor fysisk. I 2023 la vi vår kommunesamling opp rundt de regionale sikkerhetsdagene. Erfaringen er at vi ikke treffer alle kommunene på slike samlinger. Vi vil derfor vurdere å gå tilbake til regionale samlinger for å få samlet flere kommuner innenfor vår veiledningsrolle.

Vi har også etablert tre kommunesamarbeid på beredskap med bruk av skjønnsmidler. De kommunale administrasjonene er små og det er lite ressurser satt av til å arbeide systematisk med samfunnssikkerhet og beredskap. Samarbeid mellom kommunene er derfor en måte å mer beredskapsarbeid ut av få ressurser.

I stort mener vi at arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap på kommunalt nivå går i riktig retning, men det er fortsatt mye som gjenstår for at alle kommuner har det grunnleggende nivået som skal til for å oppfylle forskriftskrav.

Gjennom pandemi, krig i Ukraina og uvær er fokuset på beredskap stort. Vi mener at en del av positive arbeidet som skjer i Nordland kan tilskrives vår innsats, men også vi har begrensede ressurser til å kunne ivareta hele vårt oppdragsområde. Spesielt utvikling av totalforsvaret går sakte, fordi det er manglende ressurser både i kommunene og hos oss til å jobbe med dette på en god måte.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Orienterer kommunene om deres samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap, ref. veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt. Statsforvalteren skal veilede i bruk av samfunnssikkerhetsvirkemidlene slik at kommunene er forberedt på den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen.

Kommunen er godt orientert om deres samlede ansvar og rolle innenfor sivil beredskap.

Vi veileder kommunene, men vi vil gjøre oppmerksom på at forskrift om kommunal beredskapsplikt i liten grad er et verktøy for å forberede seg på en endret sikkerhetspolitisk situasjon. Slik forskriften er bygget opp så er det kommunene selv som vedtar eget risikobilde, og videre arbeid med planverk og system skal være forankret i eget risikobilde.

Mye av informasjon knyttet til sikkerhetspolitisk situasjon er gradert etter sikkerhetsloven. Dette gjør at vi ikke kan informere kommunene om den sikkerhetspolitiske situasjonen, da kun et fåtall kommuner har personell som er sikkerhetsklarert. Videre har ingen kommuner i Nordland tilgang til graderte elektroniske systemer. All den tid det er opp til hver enkelt kommune å vurdere om de skal ha systemer for gradert informasjon blir dette ikke prioritert av økonomiske årsaker.

Vi veileder derfor så godt vi kan, men vi er ikke i en posisjon til å si at kommunene er forberedte.

Forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Legge til rette for et forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet.

Vi gjennomgår alle plansaker med tanke på fremtidige klimaendringer og klimatilpasning. Videre har vi i møter med kommunene tatt opp klimaendringer som en av våre største utfordringer. Vi mener kommunene er godt bevist utfordringen. Siden Nordland er et kystfylke har vi jobbet spesielt med havnivåstigning, fremtidige stormflonivåer og bølgepåslag. Klimaendringer og tilpasning er tema i tilsyn med kommunene.

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Vi arrangerer hvert år en felles øvelse for alle kommuner. I 2023 ble denne gjennomført som spilløvelse for kommunenes kriseledelse. Dette var første gang alle kommunene deltok i vår øvelse. I tillegg deltok Gratangen kommune (Troms og Finnmark) i øvelsen. Scenarioet for øvelsen var et hybrid angrep på Norge med et større cyberangrep rettet mot strøm og finans. Videre var det lokale sabotasjeaksjoner og falske nyheter som kommunene måtte håndtere.

I tillegg har vi utarbeid kommunespillet under universitetsøvelsen Øvelse Nord. Her deltok 4 kommuner. Scenarioet her var håndtering av berørte/pårørende/etterlatte etter brann der ungdomsskoleelever var rammet/omkom.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	44	38	Håndtering av svikt i vannforsyning
2020	41	37	Evakuering av større område i kommunesentrum
2021	41	33	Håndtering av digitalt angrep
2022	41	39	Håndtering av EKOM-utfall
2023	41	41	Håndtering av hybride trusler/sammensatte hendelser

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.1.4 i TB)**Rapportere på**

Gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt i kommunene, med vekt på kriseledelse og overordnet beredskapsplan.

Vi har gjennomført tilsyn med 10 kommuner. Temaet har vært hele forskrift om kommunal beredskapsplikt som er forankret i Sivilbeskyttelsesloven §§ 14. og 15. To kommuner uten avvik eller merknad, to kommuner uten avvik, men med merknad og 6 kommuner med to eller tre avvik.

Fellesnevner for avvik er at ROS-analysene ikke er oppdaterte i henhold til krav. Noe som i stor grad skyldes etterslep etter pandemien. Den andre fellesnevneren er for dårlig system/plan for langvarig systematisk arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap. At mange får avvik på dette punktet skyldes at vi i større grad har satt fokus på dette i våre tilsyn.

Beredskap for å håndtere kriser i reindriften (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Operative beredskapsutvalg i hvert reinbeiteområde

Nordland reinbeiteområde har i flere år hatt et godt fungerende beredskapsutvalg bestående av Statsforvalteren, Mattilsynet og to reineiere med hver sin vara.

Det ble i 2023 gjennomført et fysisk møte, to teammøter og et e-postmøte. Det har vært gjennomført en befaring som gikk over to dager knyttet til beitekrise. I tillegg har Statsforvalteren deltatt på felles årlig møte i Alta. De andre medlemmene hadde ikke anledning til å delta på grunn av tidspunkt.

Mandatet er fulgt opp på en god måte. Utvalget har funnet raske og gode løsninger under beitekrisen.

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Følge opp kommunenes oppgaver i beredskapsarbeid hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforordningen

Det er ikke rapportert større skadehendelser i 2023.

Skog er involvert i embetets beredskapsplan.

Skogkommunene sør for Saltfjellet deltar i beredskapsarbeidet med overvåking av barkebille-bestanden.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Etter kommunevalget høsten 2023 ser vi at mange kommuner er i gang med planstrategier og planprogram for samfunnsdelen, og at de slår sammen planprosessene iht. PBL § 10-1, 4. ledd.

Dialogen med kommuner om planarbeidet ses i sammenheng og tilpasses det 4-årig planhjulet som er viktige for styring og utvikling av kommunesamfunnene.

I 2023 har vi forberede kommunene på kommende arbeid med planstrategier.

Som kjent har Nordland mange små kommuner med befolkningsnedgang som har utfordringer knyttet til ressurser, kapasitet og kompetanse. I mange kommuner blir ikke plan- og utviklingsarbeid prioritert først når ressurser skal fordeles. Arealplanarbeidet blir ofte prioritert, men er svært krevende og tar mye ressurser og tid. Samtidig er byggeaktiviteten lav.

Ellers ser vi at kommunene prioriterer ulike planoppgaver ut fra egne behov. Slik sett fungerer plansystemet for kommunene, uten at de nødvendigvis har helhetlige planer for utvikling av kommunen.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer

Statsforvalteren i Nordland jobber målrettet med å få kommunene til å planlegge helhetlig, slik at «planhjulet» følger valgperioden. I februar 2023 sendte vi brev til kommunestyrene og ordfører med oppfordring om å komme i gang med planstrategien.

Vi har gjennomført webinar om Nasjonale forventninger til planlegging i sept. 2023 med målgruppe kommunale planleggere der vi fokuserte på oppdaterte planer og betydningen av å legge opp til gode prosesser for samarbeid og samhandling. Tilsvarende webinar ble avholdt januar 2024 med politisk deltakelse.

Sammen med fylkeskommunen og fem Nordlands-kommuner har Statsforvalteren i Nordland i 2023 deltatt i FoU-prosjektet "Fylkeskommunen som veileder på kommuneplanens samfunnsdel". Kommunene ble invitert bl.a. på grunn av at de hadde utdaterte planer. Disse kommunene har SF også gjennomført kommunedialog med i 2023.

Vi kan se allerede ved utgangen av 2023 at flere

Nordlands-kommuner inkludert de som deltok i overnevnte prosjekt har sendt planstrategier og -program på høring.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

God og rask klagesaksbehandling

Det ble behandlet 26 klagesaker. Snitttid var 67 dager. Kun 3 saker ble klagebehandlet utover 12 uker. Flere tunge saker som det tar mye tid å skaffe seg oversikt over fakta i. Vi prioriterer klagebehandlingen høyt og er så langt tilfreds med hvordan vi er i stand til å håndtere disse sakene. Vi har få opphevelser. Vi er opptatt av det grønne skiftet og bærekraft i vår klagebehandling. Opphevelser skyldes likevel hovedsakelig saksbehandlingsfeil som skriver seg fra svak eller manglende begrunnelse.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart

SFNOs kvalitetssikring av juridisk kvalitet på planer skjer hovedsaklig når manglene kan få betydning for våre faginteresser (reindrift, strandsone, friluftsliv, jordvern).

Vi mottar og besvarer gjennom året også konkrete henvendelser om planutforming ligger innenfor plan- og bygningslovens rammer.

I 2023 fremmet vi flere innsigelser på planfaglig grunnlag, fordi planbestemmelser til LNFR-områder åpner for tiltak i strid med arealformålet.

Våre innspill tas stort sett til følge. Den juridiske kvaliteten på planer anses derfor som middels.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

KU-forskriftens utredningskrav følges opp i middels til liten grad.

Begrunnelse:

- Kommunene har en høy terskel for å kreve konsekvensutredninger.
- Konsekvensutredninger har mangler i metode. F.eks mangler utredning av reelle alternativer, vurdering av samlede konsekvenser er mangelfull eller fraværende, alternativ-vurderinger, spesielt i tilfeller med høy konfliktgrad, er ofte mangelfulle eller svært overordnet
- Kommunen bruker ikke funn om miljø og samfunn aktivt. F.eks ser vi at funn i utredningen/KU/høringsuttalelser om virkninger for miljø og samfunn underkommuniseres eller fremgår ikke av saksfremlegget.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert

- Om kommunene fører digitalt planregister:

Kommuner i Nordland fører digitalt planregister i middels grad. I Nordland har 19 av 41 kommuner tatt i bruk geosynkronisering for Norge Digitalt Arealplankartdatabase (NAP). Statsforvalteren samarbeider med Kartverket for å øke denne andelen. Kartverket har egne mål for antall kommuner som har tatt i bruk geosynkronisering.

I NAP har 13 kommuner godkjente datasett (11 av disse har geosynkronisering), 11 kommuner har mangler i datasettet (5 av disse har geosynkronisering) og 17 kommuner har vesentlige mangler i oppdatert plandata (2 av disse har geosynkronisering).

- En særskilt vurdering av om betydningen og nytten av oppdatert planinformasjon er godt nok forankret på ledernivå i kommunene:

Det er veldig individuelt i kommunene hvor gode de er på nytten og betydningen av oppdatert planinformasjon. Hvorvidt dette skyldes manglende prioritering fra ledelsen i kommunene er vi usikre på.

- Vurdering av hvilken årsakssammenheng det er mellom iverksatte tiltak fra statsforvalteren og observert effekt/resultat:

Statsforvalteren har fokus på oppdatert planverk i kommunene, både på fagnivå og på overordnet strategisk nivå. Her kan nevnes dialogmøtene vi har med kommunene.

Vi samarbeider med Nordland fylkeskommune om kartportalen Nordlandsatlas, hvor alle digitale arealplaner fra kommunene vises. Nordlandsatlas er en mye brukt tjeneste som er åpen for alle, men er noe utdatert i design og funksjonalitet. Vi vet at Nordlandsatlas er en viktig grunn til at kommunene digitaliserer kartdata, og ser på flere mailer mellom kommuner/konsulenter og Kartverket at de etterspør når kartdataen er klar på Nordlandsatlas.

- Statsforvalterens eget forbedringspotensial:

Det er inngått samarbeidsavtale med Nordland fylkeskommune hvor bla. videreutvikling av samfunns- og arealplanlegging, herunder klimatilpasning er trukket frem som et viktig område å samarbeide om. Det blir viktig å klare å følge opp samarbeidsavtalen.

Vi kan også forbedre karttjenester i Nordlandsatlas og styrke samarbeidet med Kartverket for å øke geosynkronisering og bedre oppdaterte plandata.

- Vurdering av andre aktørers innflytelse på konkret effekt/resultat:

Kartverket Nordland jobber svært godt og målrettet for å øke antall kommuner som har geosynkronisering. Dette vil gi bedre tilgang til plandata for alle.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Statsforvalteren i Nordland vurderer at Nav-kontor i fylket har fått økt kunnskap om sosialtjenesteloven og tilstøtende lover gjennom 2023. Statsforvalteren har hatt stor aktivitet gjennom året både ved landsomfattende tilsyn, hendelsesbaserte tilsyn og ulike arena for opplæring og veiledning, som har gitt økt kunnskap både til Nav, kommunene og andre samarbeidspartnere.

Det vurderes at Nav-kontorene jevnt over har god kompetanse, men at det fortsatt er behov for opplæring og veiledning på flere områder. Kartlegging, individuell vurdering, barneperspektiv, rettigheter til kvalifiseringsprogram og aktivitetsplikt er noen områder vi fortsatt ser behov.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter.

Statsforvalteren i Nordland vurderer at Nav-kontorene i fylket jevnt over har god kunnskap. Gjennom vår dialog med kontorene, saksbehandling og i andre sammenhenger ser vi at lov og forskrift brukes både aktivt og godt.

Samtidig har landsomfattende tilsyn siste to årene, med lovbrudd hos alle kontor vi har besøkt foruten et, vist at Nav-kontorene i Nordland har behov for opplæring og veiledning når det gjelder kartlegging, individuelle vurderinger og aktiv bruk av barneperspektivet i saksbehandlingen. Stort fokus på opplæring og veiledning på dette området gjennom hele 2023 forventes å ha bidratt til at kunnskapen i Nav-kontorene, og derigjennom rettssikkerheten for søkere, har økt.

To andre områder som vi gjennom både tilsyn og dialog med kontorene ser stor variasjon i praktisering og forståelse, er kvalifiseringsprogrammet og aktivitetsplikt.

Alle Nav-kontor i Nordland har fått tilbud om opplæring av ulik art, både fra oss og ofte sammen med Nav Nordland.

Vurdering av effekt for noen av de gjennomførte tiltakene:

- Samlinger for ledere og avdelingsledere: Tiltakene antas å ha gitt økt kompetanse og bevissthet rundt de tema vi har tatt opp.
- Digital fagsamling for veiledere: Effektiv og nyttig arena for å øke kompetanse ute i kontorene, både til kommunalt ansatte og andre ansatte ved kontorene.
- Tilpasset opplæring og veiledning til kontor med særskilte utfordringer: Denne type "tett på"-oppfølging vurderes å ha god effekt.
- Webinarer og spørretime på sosialområdet: God arena for å informere om konkrete tema, og avklare konkrete utfordringer og kunnskapsmangler i kontorene.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	41	41

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Nordland har mange kommuner som strever med å rekruttere helsepersonell til både fastlegetjenestene og helse- og omsorgstjenestene. Etter det Statsforvalteren vurderer er ikke tilgangen på helsepersonell blitt bedre siden 2022.

Mange kommuner strever med å rekruttere leger til fastlegeordningen. Kommunene bruker en rekke ulike tiltak for å tiltrekke og beholde leger. Flere har innført "Nordsjøturnus", noe som har ført til en viss økning i søkertall til legestillinger. Samtidig er den type turnus en egen utfordring knyttet til beredskap og helseberedskap. Rekruttering og stabilisering i fastlegeordningen har vært tema i Statsforvalterens dialogmøter med kommunene.

Det er utfordrende å få rekruttert LIS1 leger til kommunene på Helgeland, da flere LIS1 leger velger LIS1 plasser i mer sentrale kommuner straks muligheten åpner seg. Lokalt har man etterspurt muligheten for en form for karenstid ved at LIS1-leger som sier fra seg en plass ikke kan gå rett over til en annen plass uten en periode i mellom. Dette kunne bidratt til at utdanningskapasiteten i kommunene hadde blitt bedre utnyttet.

Rekruttering og beholdning av helsepersonell i Nord Norge er et tema som går igjen i helsefelleskapene. Statsforvalteren er også kjent med at det i regionrådene diskuteres hvordan kommunene sammen kan jobbe for å rekruttere og beholde helsepersonell.

Statsforvalteren vurderer at kommunene i ulik grad planlegger tjenestene for å møte fremtidens utfordringer. I forvaltning av kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet innhenter vi kompetanseplaner fra de kommuner som har utarbeidet en. Enkelte av planene er av gammel dato og av ulik kvalitet. Flere planer er ikke politisk behandlet, noe som kan føre til at planlagte kompetansehevende tiltak ikke blir tatt med i budsjett eller økonomiplan, og av den grunn ikke blir iverksatt. Manglende oppdaterte kompetanseplaner kan føre til redusert måloppnåelse i arbeidet med å sikre nødvendig kompetanse og tilstrekkelig med personellressurser.

Kommunene har gitt tilbakemelding om behov for støtte, råd og veiledning i sitt arbeid med å sikre kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene. Utfra tilbakemeldingene samt vår vurdering etablerer vi i 2024 et kompetansenettverk for utdanningsaktører i Nordland, med hensikt å bistå kommunene i deres

arbeid med strategisk kompetanseplanlegging, samt deres arbeid med å rekruttere, beholde og utvikle helsepersonell og fagkompetanse i regionen, i tillegg til å styrke kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene i kommunene gjennom fag- og kompetanseutvikling. Oppstart av nettverket er planlagt til 21. mars 2024. Regional koordinator vil koordinere dette arbeidet i samarbeid med KS og utdanningsaktører, helsefelleskapene og NAV.

Gjennomførte tilsyn og dialogmøter viser at det er mange kommuner som strever med stor "turnover" blant helseledere. Ledere bruker mye tid på bemanning, vikarinnleie og utarbeiding av turnuser, noe som fører til at strategisk kompetanseplanlegging og kvalitetsforbedring blir nedprioritert. Flere melder også om et behov for lederopplæring og erfaringsutveksling knyttet til forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring.

Flere kommuner har i 2023 tatt imot et stort antall Ukrainske flyktninger, noe som har utfordret en allerede presset helsetjeneste. Presset er størst i kommuner med store asylmottak.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med planlegging og utvikling av tjenester til de fire prioriterte gruppene i helsefelleskapene:

- barn og unge
- personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer
- skrøpelige eldre
- personer med flere kroniske lidelser

Temaene er sentrale i arbeidet med kommunebildet og blir derfor satt på agendaen i kommunedialogen der det er aktuelt.

Tiltak og strategier for å sikre kvalitet og kompetanse blir håndtert på ulikt vis i kommunene. Tilskudd er et av virkemidlene som kan bistå kommunene til kompetanseheving samt utvikle gode tiltak som skal sikre kvalitet, kapasitet og kompetanse i helse- og omsorgstjenestene. For å søke midler fra blant annet kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet må kommunene vise til at de har en kompetanseplan. Disse planene er i varierende grad oppdatert i kommunene, men vi har en forventning om at søknadene fra kommunene skal reflektere deres kompetanseplan. Kommunene i fylket er orientert om denne forventningen, og vi vil fortsette å følge opp samt veilede de kommuner der plan og søknad ikke er samstemt.

Vi har ikke opplevd at kommuner har tatt direkte kontakt med oss med forespørsel om råd eller bistand i arbeidet med å planlegge for fremtidig kompetanse. Vår erfaring er likevel at det er stort engasjement rundt dette når temaet blir satt på dagsorden på ulike arenaer.

Veiledning psykisk helse, rus og vold (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har fått veiledning i hvordan de kan utvikle innsatsen innen psykisk helse, rus- og avhengighetsproblematikk samt og vold- og selvmordsforebygging

Statsforvalteren i Nordland har i samarbeid med kompetansesentrene, brukerrepresentanter/organisasjoner og Statsforvalteren i Troms og Finnmark arrangert nettverkssamlinger for ACT/FACT- team, psykososiale kriseteam, kommunepsykologer, erfaringskonsulenter, samt recoverynettverk og FIT-nettverk.

Vi opplever at kommunene har et stort behov for veiledning i hvordan de kan utvikle innsatsen på psykisk helse- og rus feltet. Flere kommuner har økende utfordringer knyttet til unge med rus og avhengighetsproblematikk og de søker om tilskudd til kommunalt rusarbeid for å etablere oppsøkende team, SLT-koordinatorer og etablere møteplasser.

SFNO har på grunn av sykefravær det siste året ikke fått veiledet kommunene så mye som ønsket. Vi har samarbeidet tett med Statsforvalteren i Troms og Finnmark, som blant annet gjennomførte "bedre ilag" samling for kommunene i Ofoten som samarbeider med spesialisthelsetjenesten under UNN-Tromsø. Responsen fra deltakerne var at dette er med på å bedre samarbeidet mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten.

Vi bruker kommunebilde aktivt for å samle vår kunnskap om arbeidet som gjøres i kommunene og for å få en oversikt over hvilke kommuner som blant annet har utfordringer med spesielt kompetanse i tjenestene. Dersom indikatorene i kommunebilde avdekker at kompetanseutviklingen på feltet er svekket, kan det være et av temaene i kommunedialogen.

Videre gir vi direkte veiledning til kommunene når de blant annet henvender seg om tilskudd.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Effekten av vår innsats for å sikre økosystemene i Nordland er vanskelig å måle. Vi har heller ingen verktøy for å måle tilstand i økosystemene. De største belastningene på økosystemene knytter seg til klimaendringer og arealkrevende næringsaktivitet slik som oppdrett og kraftkrevende industri der vi ikke alltid er myndighet (se underkapitler for vurdering av effekt på de ulike fagområdene). Mengden areal som restaureres eller tas ut av gjennom planvask er langt lavere enn areal som nedbygges og hvor økosystemene mister viktige funksjoner, blant annet ved nedbygging av myr.

Vi har data over flere år for en god del arter av fugler og mange bestander av laks. Utviklingen går stort sett ikke i riktig retning. Vi bruker de muligheter vi har for å påvirke i riktig retning, men det er ikke nok.

Planarbeidet vi gjør er svært viktig i denne sammenhengen for å synliggjøre viktige naturverdier og hensyn i ulike plansaker.

I Nordland har innsynsløsningen Nordlandsatlas vært med på å sikre at både sektormyndigheter og kommuner har hatt enkel tilgang til nødvendig kunnskap om naturmangfold for å gjøre gode vurderinger. Det er nødvendig med opplæring av kommunene framover for å sikre forståelse av økologisk grunnkart og nyere kartlegginger etter NIN.

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet.

Effekten av gjennomførte tiltak i 2023 er samlet sett god og har ført til at fremmede arter utgjør en mindre trussel for stedegent mangfold flere plasser i fylket. Innsatsen har vært rettet mot pukkellaks, skadelige planter og mink.

I 2023 fryktet vi en stor oppgang av pukkellaks i vassdragene våre, men slik ble det ikke. Vi ble tildelt 160' som ble brukt til overvåking og utfisking. Disse midlene ga oss god kunnskap og førte til at mye av pukkellaksen ble tatt ut. En tørr sommer gjorde at pukkellaksen ikke kom seg opp i mange vassdrag før gytetiden var over. Vår vurdering er at mengden pukkellaks i vassdragene ble redusert fra 2021 til 2023. Dette blir nærmere beskrevet i egen rapport. Det ble lagt ned en stor dugnadsinnsats i mange vassdrag for å fjerne pukkellaksen, og tildelte midler sørget for at Nordland Bondelag koordinerte mye av arbeidet. Vi er godt fornøyd med det lokale samarbeidet, og med den kontakten vi har med Miljødirektoratet på dette arbeidsfeltet.

Effekten av gjennomførte tiltak mot skadelige planter er at fremmede plantearter i dag utgjør en mindre risiko for negativ påvirkning på naturmangfoldet flere steder i fylket og at spredningspotensialet er redusert. Fokusartene har vært kjempespringfrø, tromsøpalme/kjempebjørnekjeks, legepestrot og værøyslirekne. Fokuset har hovedsakelig vært på avgrensede områder som øykommuner og områder i nærheten av verneområde, trua naturtyper og arter. Tiltakene som er utført i 2023 for bekjempelse av fremmede skadelige planter har ført til store reduksjoner i de lokale bestandene som bekjempes, noen steder også fullstendig bekjempelse av arten. Målsetningen om å fjerne en fremmed art fra en øykommune er ikke oppnådd enda, men vi ser stor fremgang. Målsetningen om å fjerne fremmede arter i nærheten av verdifull natur er ikke nådd, men vi ser reduksjon i de bekjempede bestandene.

Vi har også fokusert på å videreføre kommunenes påbegynte bekjempelse av forekomster av blant annet parksilirekne, noe som har vist mindre effekt enn vanlig i 2022 og 2023 pga at mye nedbør i bekjempelsesperioden har minsket effekten av plantevermidlene. De aktuelle kommunene er informert om at 2024 er siste året med videreføring av bekjempelsen av parksilirekne.

For bekjempelse av fremmede skadelige planter var det samarbeid med 7 kommuner, Naturvernforbundet og Norsk Landbruksrådgivning. Samarbeidet med Naturvernforbundet og NLR fungerer veldig bra, da det er god kommunikasjon både før og i løpet av bekjempelsesprosessen. Ved strengere prioriteringer og kriterier for bruk av midler til bekjemping ser vi behov for tettere oppfølging av kommunene. I 2023 var det én av de syv kommunene som ikke har levert rapport og dermed ikke har mottatt de midlene som var avtalt på starten av året.

I samarbeid med Statens Naturoppsyn ble uttak av mink gjennomført i 5 utvalgte verneområder, hvor to var nye for året. Det ble gjennomført utsekk av mink i de to nye verneområdene, og gjennomført uttak i disse. Totalt både inne og utenfor verneområder ble det tatt ut 103 mink, hvorav 80 var i de nye områdene på Andøya og i Vestvågøy kommune. Våre overvåkingstall for sjøfugl i noen av områdene hvor mink har vært tatt ut viser at hekkebestander av flere trua arter tok seg opp i disse områdene etter at minkpopulasjonen ble redusert. Vurdering av effekten av tiltaket vurderes som god og fokuset vil være på de nye verneområdene, samtidig som det utredes muligheter for uttak i andre områder.

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i vannforekomstene er forbedret.

Dette er et langsiktig arbeid, men noe skjer hvert år. I 2023 er det utbedret vandringshinder i Beiarvassdraget og Straumevassdraget. Vi har også hatt mye fokus på å skifte ut kulverter med halvkulverter i flere andre elver i 2023. Dette gjelder både opp mot aktører som vegvesenet, fylkeskommunen og store entreprenører. Har også fulgt opp flere saker knyttet til kantvegetasjonen og et par saker der SML-midler er brukt på en uheldig måte uten at nødvendige tillatelse har vært på plass. Dette er tatt opp med aktuelle kommuner og Norsk landbruksrådgivning som veiledningsorgan.

På sikt gir disse tiltakene positiv effekt på fiskevandring og for andre organismer som bruker vannveiene.

Kunnskapsgrunnlaget for vassdragene er bra oppdatert i Vann-nett. Vi er litt på etterskudd med å oppdatere kunnskapsgrunnlaget for sjøområdene.

Vi ser også behov for å styrke både overvåking og oppfølging av sjøområdene.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Det finnes for lite overvåkingsdata til å vite om utviklingen til alle truede og nær truede arter og naturtyper forbedres. I 2023 var innsatsen vår rettet mot skjøtsel av trua naturtyper i kulturlandskapet, restaurering av trua natur, uttak av fremmede arter i verneområdene som utgjøre en trussel mot trua arter, og oppfølging av trua enkeltarter utenom verneområdene. Dette skjer både gjennom tilskuddsordningene, oppfølging av handlingsplaner og generell veiledning. I tillegg er vår rolle i plansammenheng svært viktig for å ta hensyn til trua arter og naturtyper.

Effekten av innsatsen vår er høy og gir stor synergieffekt ute i kommunene - blant grunneiere, lag og foreninger. Spesielt for de kulturbetinga naturtypene med tilhørende arter gjennomføres det omfattende skjøtsel av de mest verdifulle slåttemarkene og kystlyngheiene i fylket. Her kan mye av den positive utviklingen tilskrives Stats forvalterens innsats.

Fokus på sårbare arter gjennom veiledning og saksbehandling gir økt kunnskap og gjør at det tas større hensyn til artene. Eksempelvis har fokus på kartlegging av hubro i hele landet, gitt gjennomslagskraft både i plansaker og oppdrettsaker.

Innsatsen til Statsforvalteren er allikevel for liten til at man klare å snu trenden for mange truede og nært truede arter.

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur med særskilt vekt på den mest truede naturen

Vi vurderer at både opprettelse av nye verneområder, gjennomførte skjøtselstiltak, tilskuddsforvaltning og gjennomførte restaureringsprosjekter i sum har bidratt til bedre tilstand for flere truede arter og utvalgte naturtyper i Nordland. Arbeidet med trua natur skjer i henhold til prioriteringen om utvalgte naturtyper og prioriterte arter. Samtidig ser vi behovet for betydelig økt innsats dersom målsettingen skal nås fullt ut, og for at man skal sikre at flere trua arter og naturtyper er sikret for fremtiden. Viktige naturområder går tapt i et raskt tempo, og tapet av natur i form av utbygging, fragmentering, gjengroing og endret arealbruk gjør at det er behov for økte ressurser og økt innsats dersom vi skal oppnå større effekt.

Tiltaksplanen for ville pollinerende insekter følges opp gjennom arbeidet i skjøtelsgruppa for Nordland og indirekte gjennom tilskuddsordningen for trua naturtyper.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Det todelte målet er ikke enkelt å oppnå i et fylke som Nordland, der geografisk differensiering har vist seg vanskelig å få til. Vi ligger omkring bestandsmålene for jerv og gaupe, men ikke for bjørn. Det er relativt høye tapstall, spesielt i reindriftsnæringen.

Vi hadde ikke kvotejakt av gaupe siste året. Resultatet fra lisensfelling av jerv siste året var lavt i forhold til kvoten. Skadefelling av gaupe på vinteren fungerer ganske bra, mens skadefelling på barmark er lite effektivt.

For jerv fortsetter vi å ligge relativt stabilt nær bestandsmålet.

Utfordringen er at jervebestanden og registrerte ynglinger i liten grad ligger innenfor forvaltningsområde for jerv, noe som er konfliktfylt og gir liten forutsigbarhet.

For gaupe viser bestandsovervåkinga store svingninger og vi erfarer at det er krevende å forvalte bestanden stabilt rundt bestandsmålet. Etter flere år hvor vi stort sett vært under bestandsmålet, og til dels langt under bestandsmålet, ser vi nå en økt gaupebestand i fylket. Dette fører også til økt fokus fra beitenæringene på tap til gaupe.

Bestandsmålet om én årlig bjørnemyngling er ikke nådd i nyere tid. DNA-registreringer viser at vi er langt unna bestandsmålet. Antall bjørn i Nordland avgjøres i stor grad av svensk bjørneforvaltning.

I 2023 erstattet vi 2828 sau og lam til freda rovvilt. Det er en oppgang på ca.11 % fra året før, men fortsatt betydelig mindre enn erstattet tap for ti år siden.

Situasjonen for reindrifta i Nordland er samlet sett bekymringsfull – trenden i flere år har vært økende tap og nedgang i slakteuttak. Etter reindriftsåret 2022/2023 erstattet vi ca. 3200 dyr (foreløpig tall da en siidaandel ikke er ferdig behandlet). Det er om lag på samme nivå som året før.

3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Samlet sett er vi litt nærmere delmålet om å ivareta et representativt utvalg av natur for kommende generasjoner hvis man ser arbeidet med verneområder under ett. Ivaretakelse av representativ natur for kommende generasjoner kan imidlertid ikke kun dreie seg om naturvern og forvaltning av

verneområder, og avhenger i stor grad av kommunal arealforvaltning.

Med et stadig større press på naturen er det svært viktig at Statsforvalteren jobber med å ivareta og restaurere natur som offentlig aktør. Arbeidet med opprettelse av nye verneområder i Nordland resulterte i 2023 i tilrådning om vern av tre nye naturreservater, der to av disse ble vedtatt i statsråd i juni. Områdene er vernet gjennom frivillig vern-ordningen, og samtlige områder oppfyller representative mangler i skogvernet. I tillegg ble det vedtatt et frivillig vern-område i desember 2023 (Åbjørdalen, 77 519 daa), som Statsforvalteren tilrådde i 2020.

Ellers har vi jobbet med verneplan for marint vern og bevaring av verdifull natur, i tillegg til frivillig skogvern, der vi har lagt grunnlaget for tilrådninger som kommer i 2024. Natur kartlegging er en viktig del av dette for å skaffe et godt kunnskapsgrunnlag.

Totalt i Nordland er 65 av våre 260 verneområder vurdert som truet. For å ta vare på verneverdier i eksisterende verneområder har det vært fokus på skjøtsel, uttak av fremmede arter, oppfølging av ulovligheter, utarbeidelse av forvaltningsplaner med besøksstrategier og informasjonsplakater. Vi har det siste året fjernet/ringbarket gran i flere av verneområdene, og arbeidet med fjerning av mink fortsetter å gi resultater. Vi har omfattende skjøtsel for flere av de kulturbetinga verneområdene, med spesielt fokus på slåttemark, kystlynghei og sanddynemark. For sanddynemark er det etablert effektmål, for å måle langsiktig effekt. For å hindre ødeleggelse av verneverdiene er god informasjon viktig og vi har i 2023 videreført påbegynt arbeid med utarbeidelse av plakater etter ny mal og økt bruk av underskilt for å øke kunnskapen og redusere omfanget av ulovlig inngrep og aktivitet. Forvaltningsplaner utarbeides for verneområder med Ramsarstatus, der det er stor aktivitet eller mange tekniske installasjoner. Disse prosessene har redusert konfliktnivået i mange områder og gitt tettere kontakt med ulike aktører, grunneier og kommuner også når prosessene er ferdige. I 2023 ble forvaltningsplan for Fisktjønna naturreservat ferdigstilt.

Statsforvalteren og verneområdestyrene i fylket har i 2023 bistått og veiledet hverandre innom bl.a. juridiske spørsmål, GIS, offentlige anskaffelser og gjennomføring av restaureringstiltak i vernaede områder.

Rekruttering til ny stilling ved Midtre Nordland nasjonalparkstyre ble gjennomført - med tiltredelse mot slutten av 2023.

Myrer og andre våtmarker er restaurert (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Myrer og andre våtmarker er restaurert til en tilstand som gir gevinster for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold.

I 2023 ble det ikke restaurert myr og våtmark i Nordland grunnet vår personalmangel.

Restaurering av trua naturtypene; sanddynemark og kalkmark (fra kapittel 3.1.4.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Restaurering har bedret tilstanden i de truede naturtypene sanddynemark, særlig etablert sanddynemark og/eller åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone

For Nordland sin del er det restaurering av sanddynemark som er aktuelt. Restaurering er gjennomført i to lokaliteter med sanddynemark i 2023, og måloppnåelsen er god. Ved å gjennomføre skjøtselstiltak, blant annet hogst, og gjeninnføre beitedyr er tilstanden til sanddynelokalitetene med tilhørende trua arter forbedret på grunn av mindre einer- og mosedominans. Dette er et viktig steg på vei mot å restaurere naturtilstanden. Vi forventer at tiltakene skal gi bedret naturtilstand på sikt, men dette krever at beite i området opprettholdes årlig. Det er etablert effektmål i begge områdene.

3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Forurensningstilsyn har i 2023 avdekket brudd på tillatelser og regelverk. Vi har forsøkt ulike strategier for å komplementere ordinær tilsynsoppfølging, og begynner å spore bedring særlig på tiltak i sjø. Oppfølging av skipsverft og oppryddingsprosjekt har også hatt fremdrift som har tatt oss nærmere delmålet, blant annet ved ferdigstilt opprydding av forurenset grunn på land ved skipsverft, og at de i større grad etterlever krav til utslipp i kapittel 26.

Etter oppdatering av tillatelser til avfallsanlegg i forbindelse med vedtatte BAT-konklusjoner har virksomhetene gjort en god jobb med nye vilkår. Bransjen har tatt dette på alvor, IKS'ene har gått sammen om felles prosjekt og vi forventer både bedre oversikt og dokumentasjon på forurensningen fra disse anleggene fremover, og dermed forbedrede muligheter til å redusere utslippene.

På avløpssiden har vi på kort tid i '23 klart å følge opp kommuner og avløpsanlegg mye tettere. En slik forbedret oppfølging fra vår side må resultere i klart bedre muligheter for reduksjon av forurensning.

Næringsmiddelindustrien, spesielt fiskeforedlerne i Nordland, er under lupen gjennom implementering av BAT for FDM, og vi sporer allerede noe effekt gjennom bedre forståelse av forurensningsloven og etterlevelse av vilkår i tillatelser. Gjennom resipientundersøkelser utført av virksomhetene som grunnlag for søknad om unntak fra BAT-AEL begynner vi å få mye bedre oversikt over påvirkningspotensialet fra denne industrien i Nordland. Arbeidet med oppdatering av tillatelsene og bedre regulering fortsetter likevel ut i '24.

Enkelte aktører og kommuner har, etter vår økte oppmerksomhet på sårbare arter og naturtyper rundt akvakulturanlegg, vist ønske om å vurdere dette tema på et tidligere stadium, dvs. i konsekvensutredninger i planprosesser. Det er likevel noe tidlig å ta de få eksemplene vi har på dette som et tegn på utvikling i riktig retning. Søknadsbehandling innenfor akvakultur har de siste årene blitt mer omfattende. Dette blant annet fordi:

- 1) Søknader om nye matfiskanlegg på land med stor produksjon og store utslipp gjør søknadsbehandlingen kompleks og tidkrevende. De omsøkte anleggene ligger lenger unna fastlandet (i øygruppene) og kommer derfor ofte i konflikt med sårbare og verdifulle arter i tidligere uberørte områder.
- 2) Det pågår også en stor teknologisk utvikling knyttet til sjøanlegg som vi må holde oss oppdatert på for å kunne vurdere tilsvarende søknader, som f.eks. rensing med RAS på sjøanlegg, utvikling av nøter inkludert nedsenkbare merder, lukkede eller semilukkede merder med ulike utslippsformer og utvikling av ulike fôrtyper (flytefôr).
- 3) Vi mottar dokumentasjon fra visuelle kartlegginger og dermed mer kunnskap om sårbare arter i forbindelse med søknadsbehandling. Lite kunnskap om påvirkning fra akvakulturanlegg, manglende veiledere og få klagesaksavgjørelser med føringer i slike saker gjør saksbehandling og oppfølging noe mer tidkrevende. Vi har likevel et langt bedre beslutningsgrunnlag i mange saker, og kommer dermed nærmere dette delmålet.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering, er godt regulert.

Avløp: Etter fullført en runde med systemrevisjoner på kapittel 14-anlegg, og styrking av avløpsfeltet med én medarbeider er vi i gang med videre oppfølging kommende endringer i avløpsdirektivet. Tettbebyggelsene som i dag er i kapittel 14 nærmer seg oppfyllelse av dagens krav, men det gjenstår noe arbeid. Flere anlegg leverer også ujevne resultater.

Den største utfordringen er anlegg i mindre og mellomstore tettbebyggelser, samt separatanlegg. Her har det stort sett vært stillstand siden myndigheten ble overført til kommunene. De kommunene vi har hatt kontakt med har heller ikke noen systematisk tilnærming til sin rolle som tilsyns-/forurensningsmyndighet, noe vi antar er godt representativt for så og si alle kommunene. De mindre og mellomstore avløpsanlegg er dermed ikke tilstrekkelig regulert, men det har ikke så stor innvirkning på målet om god miljøtilstand. Vi har kapasitet nå til å legge mer innsats mot forbedring her fremover, både i form av tilsyn med kommunens pliktoppfyllelse, veiledning, og allerede påbegynt tettere oppfølging av kommunene som har kapittel 14-anlegg.

Akvakultur: Vi har fremdeles lang saksbehandlingstid på behandling av søknader om tillatelse til forurensende virksomhet i denne bransjen. Vi fikk vesentlig avvik på grunn av dette i '22 og har ansatt enda flere, men ikke sett effekt på saksbehandlingstida enda da de to siste nyansatte ikke kom inn før høsten '23. Samtidig fikk vi beskjed om at det var bekymringsfullt at vi nedprioriterte ulovlighetsoppfølging og overbelastede akvalokaliteter. Vi har klart å opprettholde et visst aktivitetsnivå på tilsyn med akvakulturbansjen. Det er fortsatt utfordrende å finne tid til ulovlighetsoppfølging og oppfølging av miljøundersøkelser inkludert overbelastede lokaliteter. Denne bransjen er dermed ikke tilstrekkelig regulert (eller mer nøyaktig, ikke tilstrekkelig fulgt opp) for å oppnå god miljøtilstand, men med vesentlig avvik på saksbehandlingstid i stedet for på oppfølging av eksisterende virksomheter er det gitt et signal. Vi har likevel nedjustert MTB ved 3 overbelastede lokaliteter og varslet ytterligere 3 nedjusteringer i '23, men det er enkeltsaker og arbeidet og tidsbruken er uansett lagt ned i forbindelse med behandling av søknader fra akkurat de lokalitetene. Vi håper å se en effekt i form av at oppdrettsselskap i mindre grad søker om økning av utslipp der miljøtilstanden ikke er god. Stor mengde søknader om nye lokaliteter og stort press på arealene i Nordland fører til økt belastning av enkelte vannforekomster. Dette gjør at det er behov for en nøyere vurdering av samlet belastning i fjordene og oppfølging for å nå miljømålene i vannforskriften, dette resultatmål og overordnet delmål. Vi har god kompetanse på temaet og har gjennom avslag på søknader med bakgrunn i vannforekomstens tilstand jobbet for å komme nærmere resultatmål og delmål. Utviklingen går i riktig retning i enkeltsaker hos oss, men det er stadig økende antall lokaliteter med tilhørende utslipp.

Annen industri: Vi har mye annen industri som kan skape eutrofiering, herunder fiskeforedlere i næringsmiddelbransjen, men har ikke indikasjoner på at de gjør det i Nordland. Etter hvert som vi har mottatt flere utførte resipientundersøkelser som grunnlag for søknad om unntak fra BAT-AEL i 2023 har vi bedre kunnskapsgrunnlag her. De største næringsmiddelvirksomhetene (som er omfattet av IED) vil uansett reguleres bedre gjennom fastsettelse av BAT-AEL og oppdatering av eldre tillatelser i 2024.

Landbruk Det er i 2023 ikke vurdert å fastsette regionale forskrifter etter jordlova for å regulere utslipp fra jordbruk. Vi har i forskrift om miljøtilskudd en ordning med tilskudd til ugjødselskantsoner og til fangdammer for å redusere avrenning til noen utvalgte vassdrag i

kommunene Vestvågøy, Bø, Narvik, Bodø, Rana, Vefsn og Sømna. Det utbetales i overkant av en million kr fordelt på 46 søknader til disse tiltakene.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	3 801	222	0	0

Oppdaterte tillatelser (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)

Rapportere på

En større andel av virksomhetene i fylket som er omfattet av EUs industriutslippsdirektiv, har oppdaterte tillatelser i tråd med Best Available Techniques (BAT)-konklusjoner

EDM: Ingen virksomheter i Nordland har fått oppdatert tillatelse iht. BAT-konklusjoner. Vi har et meieri som er omfattet av direktivet, men de har høsten

2023 søkt om lavere rammer slik at de ikke omfattes av direktivet likevel. Meieriet har de siste årene ikke vært over grensen for IED på mottatt mengde melk, og utsiktene for årene fremover viser en nedadgående trend. Søknaden er ikke behandlet ennå. Vi har 11 fiskeforedlingsbedrifter som er omfattet av direktivet, og samtlige virksomheter søkte høsten 2023 om unntak for bindende utslippsgrense for utslipp til vann. Disse søknadene gjennomgås nå, og dersom vi mener det er grunnlag for unntak vil sakene sendes til Miljødirektoratet for samråd. Tillatelsene oppdateres iht. BAT når unntakssøknadene er ferdigbehandlet. Vi har dermed avvik på fireårsfristen her, men har hatt tett dialog med Miljødirektoratet om årsakene til dette, og vi vil fortsatt si det i hovedsak har bakgrunn i at bransjen hele veien har opplyst om at det ikke finnes tilgjengelig teknologi som gjør at de klarer å oppnå BAT-AEL, og at deres typer anlegg og problemstillinger ikke er omhandlet av referansedokumentet. Det var ikke før høsten '23 at leverandører av renseløsninger signaliserte ovenfor oss at teknologiutviklingen begynner å nærme seg muligheter for å oppnå BAT-AEL.

WT: Det er ingen avfallsanlegg i Nordland som er over IED-grensa for kapasitet på BAT-AEL-uttøsende aktiviteter, men de fleste avfallsanlegg omfattet av direktivet (grunnet kapasitet på mellomlagring av farlig avfall) har fått oppdaterte tillatelser iht. generelle BAT-konklusjoner, og med enkelte nye utslippsgrenser. Et nytt avfallsanlegg fikk i 2023 ny tillatelse iht. generelle BAT-konklusjoner, mens det fortsatt gjenstår 3 slike avfallsanlegg vi skal oppdatere tillatelsene til. Vi er dermed noe på etterskudd på WT-BAT grunnet at noen av anleggene har søkt om endringer og noe forbigående redusert saksbehandlingskapasitet, men som sagt så gjelder det ikke implementering av BAT-AEL.

SA: BAT-konklusjonene ble vedtatt i desember '23 og vi starter på dette arbeidet i '24. Med rutiner og erfaring fra WT og FDM, satser vi på å overholde fireårsfristen.

3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene

Ved inngangen til 2023 så vi denne utviklingen i sentrale økonomiske nøkkeltall, basert på siste avlagte regnskap 2022 (Kilde: <https://www.statsforvalteren.no...>)

- Samlet netto driftsresultat i Nordland siste år endte på 3,4%. Dette er bedre enn 2021 og bedre enn landsgjennomsnittet
- 18 kommuner hadde svakere resultat enn året før.
- Hele 27 kommuner hadde et netto driftsresultat over det anbefalte nivået på 1,75%. Det er flere enn i 2021. Ni kommuner hadde negativt netto driftsresultat. Det betyr at de måtte bruke oppsparte midler for å avlegge regnskap i balanse.
- Nivået på disposisjonsfondene i fylket har økt fra 11,1% i 2021 til 13,2% i 2022.
- Det er positivt at nivået på disposisjonsfond har økt for mange kommuner, men samtidig ser vi at flere må bruke av disposisjonsfondet for å avlegge regnskap i balanse.
- Nivået på netto lånegjeld er gått ned fra 2021. Nordland ligger 3,4 prosentpoeng over landsgjennomsnittet.

De gode resultatene i fylket fra 2022 (siste avlagte regnskap), kan blant annet forklares med uventet og høy skatteinngang på slutten av året, gode utbetalinger fra Havbruksfondet og kraftinntekter.

Høy prisvekst og økte renter påvirket resultatene i 2022 og vil nok også gjøre det i 2023.

Statsforvalteren arrangerer årlig to dagers seminar for økonomisjefer og regnskapsansvarlige bl.a. i Nordland.

Temaene var i 2023; kommuneøkonomi og inntektssystemet, ressursfordeling i helse- og omsorgstjenesten, kommunale garantier og styring av gjeldsportefølje.

Seminalet er et viktig supplement til den ordinære veiledningen som gjøres fra embete.

God oppfølging av kommuner som er i eller står i en situasjon der de kan komme i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i eller står i en situasjon der de kan komme i ROBEK.

Nordland har ved utgangen av året 3 kommuner i ROBEK; Fauske, Lødingen og Moskenes. 2 kommuner ble utmeldt av ROBEK; Håbmera suohkan/Hamarøy kommune dekket inn sitt akkumulerte merforbruk og Træna kommune leverte sitt regnskap innen fristen.

Fauske kommune arbeider med å tilpasse driftsnivået i forhold til inntektene. Kommunen har høy netto lånegjeld. Fauske kommunestyre planlegger at for at kommunen skal starte inndekning av akkumulerte merforbruket i 2026 og nedbetalt ved utgangen av 2031.

Lødingen kommune har fortsatt utfordringer med å tilpasse utgiftene i forhold til inntektene. Dette påvirker likviditeten og det har derfor vært nødvendig å øke likviditetsslån. Statsforvalteren har gjennomført møter med administrativ og politisk ledelse med fokus på den økonomiske situasjon og utarbeidelse av en realistisk tiltaksplan. Videre er det bevilget skjønnsmidler til en gjennomgang av helse- og omsorgssektoren i kommunen med fokus på analyse av sektoren i forhold til tjenesteområdene, demografisk utvikling og planlegging, økonomistyring.

Moskenes kommune er også i 2023 i en meget krevende situasjon både økonomisk og personellmessig. Kommunen er nå godt i gang med gjennomføring av omstillingsprosjektet "Et bærekraftig Moskenes". Det å tilpasse organisasjonen, tjenestenivået og økonomistyringen er krevende. Kommunen får eksternt bistand i omstillingsarbeidet og Statsforvalteren deltar i styringsgruppe for prosjektet.

Statsforvalteren holder en tett dialog med kommunene på ROBEK generelt. Det arrangeres møter med politisk og administrativ ledelse hvor det å skape felles situasjonsforståelse og nødvendigheten av å følge tiltaksplan er viktig. Når vi deltar på budsjettmøter med kommunene inneholder gjerne vårt bidrag

en status i kommunen sett fra vårt ståsted. Kommunebilder er godt bidrag i dette arbeidet for å få et helhetsbilde av kommunen.

Når det gjelder arbeidet med kommuner som er i faresonen for å bli innmeldt i ROBEK har det i 2023 vært håndtert med individuell veiledning av enkeltkommuner.

Redusert merforbruk i kommuner som har slitt med store underskudd over tid. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommuner som har slitt med store underskudd over tid.

For å skaffe oversikt over hvilke kommuner som har en negativ utvikling med underskudd er vi i gang med å bruke kommunebildet. I tillegg har vi utarbeidet rapport med økonomiske nøkkeltall og befolkningsutvikling.

«Utvikling i økonomiske nøkkeltall for Nordland 2022, folketallsutviklingen 1. halvår 2023». viser at 9 kommuner i Nordland endte opp med negativt driftsresultat, 22 kommuner bedret resultatet i forhold til året før, mens hele 18 kommuner fikk en forverring. Det er bekymringsfullt at så mange kommuner har negativt driftsresultat, tross høy skatteinngang i 2022. Det er grunn til å tro at når vi mottar regnskapene for 2023 vil den krevende økonomiske situasjonen være vedvarende for mange av disse kommunene. Ikke minst på høye renteutgifter, prisstigning og demografiutfordringer.

Statsforvalteren ser at vi fremover vil være behov for være mer i forkant (forebyggende) og å arbeide mer strukturert og systematisk med kommuner med underskudd over tid og kommuner som er i faresonen for å bli innmeldt i ROBEK. I 2024 bør vi arbeide mer strategisk og systematisk på dette området. Blant annet vil vi kunne søke erfaringer og arbeidsmetoder som andre embeter har gjort.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Statsforvalteren i Nordland gjennomgår hvert år budsjett og økonomiplaner og gjør en vurdering av hvorvidt kommunene bruker KOSTRA som grunnlag for styring.

Vi jobber med kommunene spesielt knyttet til veiledning om rapportering, opplæring. Vi benytter også KOSTRA data som grunnlag for dialog med kommunene og håper at dette skal påvirke kommunens slik at deres bruk og rapportering av KOSTRA blir best mulig. I arbeidet med kommunedialog og kommunebilde er KOSTRA en viktig datakilde. Statsforvalteren svarer også ut henvendelser med om KOSTRA-veileder fra departementet.

Statsforvalteren har ambisjoner i 2024 om å arbeide mer systematisk opp mot kommunene for å forbedre kvaliteten på kommunenes innrapportering i KOSTRA. Spesielt i forhold til de kommuner hvor vi ser at rapporteringen er mangelfull eller uteblitt.

3.1.1.11 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Nordland har en regional plan for landbruk "[Et bærekraftig og nyskapende landbruk i Nordland \(2018-2030\)](#)". Tilhørende denne planen er et eget handlingsprogram som følges opp gjennom partnerskap landbruk bestående av Nordland fylkeskommune, Statsforvalteren i Nordland, faglagene og Innovasjon Norge. Handlingsprogrammet beskriver hvilke utviklingsaktører som har hovedansvar for å gjennomføre ulike utviklingsaktiviteter- og tiltak.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Statsforvalteren i Nordland jobber for økt verdiskaping i landbruket i samarbeid med en rekke ulike utviklingsaktører, herunder partene i Partnerskap landbruk. Det ble i 2023 avholdt flere møter mellom Partnerskap landbruk i Nordland og Troms og Finnmark. Dette for å sammen innrette og planlegge bruk av midlene knyttet til *Bærekraftig verdiskaping og matproduksjon i Nord*.

I tråd med Statsforvalterens kjerneoppgave knyttet til å gi råd og kompetanseheving til kommunene, deltar vi også i utviklingsarbeid i enkeltkommuner.

I det følgende presenteres eksempler på vårt utviklingsarbeid i 2023 som har bidratt til økt verdiskaping i landbruket i Nordland og landsdelen for øvrig.

Prosjekt "Tre-industrialisering for framtida i Nordland"

Prosjektet, som er finansiert som et spleiselag mellom Statsforvalteren i Nordland og Innovasjon Norge, startet i 2022. I 2023 har prosjektet etablert et fagnettverk for kommunalt ansatte med målsetting om å gi ny og aktuell kunnskap om bruk av tre i nybygg og rehabilitering av eksisterende bygg (konstruksjoner, massivtre, fortetting ombruk mm.). Kommunene i Nordland, representert av ansatte innenfor planlegging, landbruksforvaltning og næring, har vist stor interesse av å delta i fagnettverket.

Det er i tillegg er det etablert et samarbeid med Nordlandsforskning AS som skal gjennomføre en SWOT-analyse av treindustrien i Nordland. Målet med

SWOT-analysen er å utnytte skogressursene i fylket til næringsutvikling og verdiskaping i kommuner og lokalsamfunn.

Urbant landbruk

Statsforvalteren samarbeider med Bodø kommune om deres prosjektsatsing knyttet til urbant landbruk, "Dyrka lokalt", og bidrar med både finansiering, samt deltakelse i prosjekt- og styringsgruppe.

Som en del av dette samarbeidet, arrangerte Statsforvalteren i 2022 en studietur for 42 kommunalt ansatte, gårdbrukere og hobbydyrkere i Nordland for å inspirere til å etablere og/eller videreutvikle urbane initiativ i kommunene. Representanten for Landbruks- og matdepartementet valgte å delta på hele studieturen, noe deltakerne satte stor pris på. I tillegg deltok Norges Vel på studieturen og benyttet anledningen til å intervju deltakerne om urbane initiativ i Nordland til fremtidige artikler på nettstedet www.urbantlandbruk.no

I etterkant av studieturen har det blant annet vært avholdt fysisk treff for deltagerne og felles digital oppfølgings-samling. Flere av kommunene hadde da allerede begynt å sette planene for urbant landbruk ut i livet. I tillegg hadde mange av deltakerne hatt kontakt med kommunens landbruksforvaltning, næring og/eller plan. Flere av deltakerne hadde også vært i kontakt med Innovasjon Norge og/eller Statsforvalteren.

Inn på tunet

Statsforvalteren i Nordland sin tverrfaglige prosjektgruppe for Inn på tunet, har i perioden 2020-2023 gjennomført ett av fire pilotprosjekter i det nasjonale [Inn på tunet-løftet 2](#). Pilotprosjektet i Nordland som rettet som mot elever i grunnskolen, har vært finansiert av nasjonale midler fra Landbruksdirektoratet og regionale midler fra Nordland fylkeskommune. Inn på tunet-løftet 2 ble avsluttet i desember 2022, men pilotprosjektet i Nordland fikk fortsette sitt arbeid for å følge skoleåret 2022/2023, og ble avsluttet i høsten 2023. Erfaringene og effektene framkommer av rapportering til direktoratet.

Kort oppsummert kan vi si at følgeforskning i pilotprosjektet viser at økonomi er en barriere for Inn på tunet. For gårdbrukerne er barrieren knyttet til om kommunen kommer til å kjøpe Inn på tunet-tjenester hos dem, og for kommunene er barrieren knyttet til om det er økonomi til å kjøpe et allmennpedagogiske tilbud. Følgeforskningen er kritisk til at midlene i Inn på tunet-løftet 2 ikke kunne benyttes av kommunene til å kjøpe Inn på tunet-tjenester, og mener at sannsynligheten for at Inn på tunet hadde blitt en del av tjenestetilbudet i kommunene vil økt, dersom kommunene fikk midler til å teste ut et allmennpedagogisk tilbud.

I tillegg til følgeforskningen har to studenter ved Nord universitet skrevet sin masteroppgave i spesialpedagogikk som en del av pilotprosjektet.

Effektene av pilotprosjektet er bl.a. knyttet til næringsutvikling i kommunene som har deltatt, gjennom rekruttering og godkjenning av flere Inn på tunet-gårder og etablering av flere arbeidsplasser på gårdene. Dette har videre medført at flere barn og unge i Nordland får ha deler av sin allmennpedagogiske- og spesialpedagogiske undervisning på en Inn på tunet-gård. Lærere har sett positive effekter av å gi et tilbud om Inn på tunet til hele skoleklasser og peker bl.a. på at elevene gjennom praktiske oppgaver på gården opplever mestring, samhold og inkludering. Elevene bygger nye, positive relasjoner seg imellom og med lærerne, som de tar med seg tilbake til skolen og bidrar til et bedre skolemiljø. Lærerne har også erfart at en skoledag på Inn på tunet-gården kan oppfylle mange læreplanmål, samtidig som elevene får felles positive opplevelser som kan tas med inn i den ordinære klasseromsundervisningen.

Nordnorsk samarbeid for økt verdiskaping i landbruket

For noe av utviklingsarbeidet vi gjør er det naturlig å se landsdelen under ett. Vi har et nært og godt samarbeid med Statsforvalteren i Troms og Finnmark, og i 2023 har vi blant annet samarbeidet om å løse oppdraget vi fikk knyttet til Matgledekorps. Vi valgte å løse dette oppdraget sammen, og etablerte ett felles matgledekorps "Arktisk Matgledekorps". Vi lyktes med å løse dette oppdraget på en god måte takket være et godt tverrfaglig samarbeid mellom fagområdene landbruk, helse og kommunikasjon hos de to Statsforvalterne. For landbrukets del har det vært et spesielt fokus på lokalmat og innkjøpsordninger i dette prosjektet.

For tema matsikkerhet- og beredskap har vi jevnlig tverrfaglige møter med Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Det er fagområdene landbruk, beredskap og kommunikasjon som møtes for å diskutere mulige fellestiltak. Vi har blant annet gjennomført webinar, laget informasjonsfilm og arrangert en studietur om urbant landbruk. Bodø kommune ble valgt som vertskommune og det var deltakere på studieturen fra kommuner i Nordland, Troms og Finnmark.

IGW

Grüne Woche er et eksempel på et prosjekt hvor forvaltningen, representert ved Innovasjon Norge, fylkeskommunen og Statsforvalteren i hele Nord-Norge har samarbeidet. Et annet eksempel på samarbeid mellom alle disse aktørene er innenfor bioenergi.

Tradisjonelt landbruk

Som en oppfølging av regional plan for landbruk, og regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland gjennomfører vi "Oppfølgingsprosjektet for tradisjonelt landbruk". Prosjektet vil avsluttes i 2024. Det vil da være mulig å være mer konkret på effektene. Gjennom aktivitetene er Statsforvalteren i Nordland en initiativtaker, tilrettelegger og koordinator for utviklingsaktiviteter. Prosjektet har gjennomført digitale og fysiske tiltak, med høy deltakelse og gode tilbakemeldinger. Prosjektet jobber bredt og har gjennomført mange aktiviteter innenfor disse fokusområdene i 2023. fokusområdene har vært:

Fornybar energi

Prosjektets mål er å øke kompetanse om produksjon og bruk av biogass. I 2023 gjennomførte vi en studietur med tema biogass i samarbeid med Statsforvalteren i Troms – og Finnmark for gårdbrukere som ønsker å etablere anlegg. I etterkant av aktivitetene våre i 2022 og 2023 ser vi at flere gårdbrukere går i gang med forprosjekt på biogassanlegg. Vi har etablert en arbeidsgruppe med Innovasjon Norge, fylkeskommunen og Statsforvalteren i Nord-Norge hvor vi koordinerer arbeidet vårt på tvers av fylkene. Vi ser tydelige effekter av vårt arbeid, og interessen for biogass er nå så stor i Nordland at vi i 2024 vil fokusere på oppfølging av igangsatte prosjekt.

Utmark

Prosjektets mål er å øke kompetansen om beitebruk, beitebruksplaner og bruken av utmarka til beiting. Vi har avholdt webinar om beitebruksplan både i 2022 og 2023. Effekten av våre webinarer er at flere kommuner i Nordland enn tidligere er i prosess med å lage beitebruksplan for sin kommune.

Næringsutvikling

Prosjektets mål er å styrke kompetansen om næringsutvikling i kommunene. Vi har siden 2020 jobbet målrettet med dette og gjennomført flere aktiviteter. I 2023 arrangerte vi flere regionale møter med tema næringsutvikling i fylket. På møtene deltok representanter fra 4 -5 kommuner, og tilbakemeldingene fra kommunene er tydelige på at en slik møtearena gir grobunn for samarbeid på tvers av kommunegrensene.

Vi mener at vårt arbeid bidrar til at kommunene har fått tydeligere bevissthet på sin rolle som tilrettelegger for næringsutvikling i landbruket. En av effektene av våre tiltak er mer samarbeid på tvers av kommunegrensene, men også innad i administrasjonen. Kommunenes tilbakemelding våre aktiviteter er at vår rolle som tilrettelegger og pådriver er avgjørende for at de skal prioritere dette i en hektisk arbeidshverdag. NIBIO har gjort en kartlegging av Nordnorske kommuners arbeid med næringsutvikling i jordbruket, hvor kommunene blant annet gir tilbakemeldinger på offentlige etaters tilrettelegging for næringsutvikling. Artikkelen er publisert her <https://hdl.handle.net/11250/3112359>

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

Temaet blir tatt opp i de fleste møtepunkter med kommunene der det er naturlig. Det kan være ved direkte møter eller utsendte e-poster og brev til kommunene. Bl.a. sendes det på starten av året ut et "Forventningsbrev" til kommunene. Der blir dette tydelig beskrevet. Vi har også gjennomført en serie webinarer der kommuner og næringsutøvere deltar. Foryngelse er ett av temaene som diskuteres.

På tross av mye informasjon, ser vi ikke noen vesentlig endring på statistikken. En viktig årsak er nok at mye av hogsten nå foregår i skogreisingsstrøkene. Der er motstanden mot gran merkbar. Det gjøre det heller ikke bedre at der det hogges sitka- eller lutzgran må det søkes om å få lov til å plante på nytt. (Picia abies kan ikke brukes på mange av disse plassene).

Vi vil fortsette påvirkningsarbeidet for å sikre foryngelse etter hogst. Bl.a. vil vi til sommeren arrangere samling for kommunenes skogbruks-saksbehandlere. Der vil foryngelse være et tema.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall sluttført pr. 30.6	Antall sluttført pr. 30.11	Antall ikke påbegynt 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	35	0	31	4	23
Foryngelseskontroll	101	0	78	23	47

Resultatkartlegging: Vi har ikke hentet ut statistikk for 30.6. Antall tilfredsstillende foryngelse gjelder voksesteder. Antall kontrollerte voksesteder er 37. Foryngelseskontroll: Vi har ikke hentet ut statistikk for 30.6.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2023	Vi har ikke hatt fysisk fellesmøte med alle kommunene. Vi har hatt 4 webinarer der alle er invitert.	5
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	Hvordan måler man dette? Vi registrere at plantearealet er omtrent det samme som i 2022., men hva det er resultatet av, kan sikkert diskuteres.	
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2024	Vi skal ha en samling for alle "skogbruksansatte" i kommunene til sommeren. Foryngelse vil selvfølgelig være ett av flere tema.	5?

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Det er en utfordring å treffe med tildeling av midler til kommunene. Videre er det en utfordring at kommunene mottar fakturaer fra de store aktørene innenfor skogkultur sent på høsten. Det kan derfor være vanskelig å omfordele midlene på en god måte - men det løser seg.

Kommunenes håndtering av virkemidlene er bra. De har forskjellig forutsetninger når det gjelder naturgitte forhold, til kompetanse, kapasitet osv. Forvaltningen vil derfor være forskjellig mellom kommunene.

Vi innkaller alle nylitsatte skogbruksansvarlige i kommunene til en dagssamling hvor vi går gjennom kommunens oppgaver som skogoppsyn, og viser hvilke verktøy de kan/skal bruke.

Vi innkaller til fagsamling for kommunenes skog ansatte i juni. Flere tema vil være aktuelt å ta med, deriblant håndtering av de økonomiske virkemidlene.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	35	35	0
Skogkultur	35	35	0
Miljøtiltak	35	35	0

Oppgitt antall kommuner er de som har et snev av skogbruk. Totalt er det 41 kommuner i Nordland. Aktiviteten er varierende, men det betyr ikke at de forvalter midlene dårlig.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	35	35	35
Skogkultur	35	35	35
Miljøtiltak	35	35	35

Oppgitt antall kommuner er de med et snev av skogbruk. Nordland har 41 kommuner. Vi mener det er vanskelig å skille mellom kommunene på resultatoppnåelse. Utgangspunktene er forskjellig, og målet er relativt udefinert. Det er imidlertid sikkert at alle kan bli bedre.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Vanskelig å sette fingeren på spesielle tiltak, ut over den kontinuerlige kommunikasjonen med kommunene. Det var planlagt ekstra innsats med ungsogpleie i to "regioner", men begge strandet på grunn av mangle på arbeidskraft. Det vil bli forsøkt på nytt i år. Ellers prøve man å fordele NMSK-midlene på best mulig måte, ut i fra behov og potensiell aktivitet.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Tilgjengelige midler er betydelig mindre enn behovet. Dette er i stor grad styrende for aktiviteten. Det er ikke motiverende å prøve og øke aktiviteten, når dette ikke kan følges opp med midler.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Denne ordningen ble ikke brukt 2023. En årsak kan være at den er lite kjent. Det kan være grunnlag for mer markedsføring fra vår side. Det skal sies at denne ordningen nok blir nedprioritert i forhold til arbeidet med skogkultur og infrastruktur.

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Virkemidler og tiltak bidrar til å nå de reindriftspolitiske målene

Vi ser at vår rådgivning og veiledning i liten grad bidrar til produksjon og verdiskaping i reindriften. Vi tar opp aktuelle tema i forbindelse med reindriftsseminar og møter med næringa, men vi har ikke hatt konkret veiledning i forbindelse med enkeltprosjekt. Vi har ikke iverksatt noen tiltak ut over å være i dialog med Innovasjon Norge om deres bruk av virkemidler.

Utfordringa er de store tapene i reindrifta. Vår veiledning vil i liten grad påvirke disse tapene. Det er større muligheter å påvirke tap gjennom rovviltforvaltningen og oppfølging av planarbeidet.

Kommende år vil vi fortsette å ha dialog med IN og ta opp aktuelle tema i møter med næringa.

3.1.1.12 Bærekraftig landbruk

Strategiene som er nedfelt i Regionalt Miljøprogram (RMP Nordland) og Regionalt Skog- og Klimaprogram (RSK Nordland) utgjør fundamentet for vårt arbeid med å fremme bærekraftig utvikling innen landbruket i Nordland.

RSK Nordland inneholder tilskuddsordninger for skogbruksplanlegging med miljøregistreringer samt støtte til anlegg av skogsveier og drift med taubane og hest. Vi legger vekt på å utnytte skogressursene for å skape høy lokal og regional verdiskaping, samtidig som vi har et mål om å øke aktiviteten innen skogbruket på alle områder. Vi har gjennomført en effektiv og målrettet forvaltning av tilskuddene. Vi mener at kommunene er kjent med innholdet i RSK, men oppfølgingen av dette varierer.

Interessen for å investere i skogsveier har vært lav en periode, men den har økt de siste årene. Dessverre har vi ikke tilstrekkelig med midler til å dekke behovet, og mange søknader blir avslått på grunn av mangel på finansiering. Årsakene til og tiltakene mot disse utfordringene i Nordlandsskogbruket er nærmere beskrevet i Regionalt Skog- og Klimaprogram for 2019-2022.

RMP Nordland danner grunnlaget for prioriteringene av miljøvirkemidlene. Vi setter særlig fokus på tiltak relatert til biologisk mangfold, vannkvalitet og reduksjon av klimagassutslipp innen landbruket. Muligheten for regionale tilpasninger er fortsatt et virkemiddel vi benytter for å sikre god oppslutning og effekt av tiltakene på lokalt nivå. Kommunene har oppdatert de lokale tiltaksstrategiene for kulturlandskap, miljø, skog og klima, som danner et godt utgangspunkt for videre dialog om prioritering av tiltak og virkemidler i fylket. Vi vil fortsette å arbeide for økt oppslutning om regionale miljøtilskudd.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

De økonomiske virkemidlene gir samlet en god bredde i tiltak som bidrar til redusert miljøbelastning. Dette gjelder både informasjonstiltak, samt tilskudd til investeringer, drift og skjøtsel som bidrar til redusert miljøbelastning.

Regionale miljøtilskudd

Tiltak i regionale miljøtilskudd er valgt i samråd med landbruksorganisasjoner, kulturminne- og miljømyndighetene regionalt. Lokalt verdifulle jordbrukslandskap er på samme måte valgt ut i samråd med kommunene. Ordninger med stor betydning er de som gjelder tidlig spredning av husdyrgjødsel og spredning som reduserer tap av næringsstoffer til luft. En ordning som er viktig i enkelte områder i Nordland er tilskudd til friareal for kortnebb- og kvitkinngås. Dette er et tiltak som har bidratt til å løse en svært utfordrende situasjon der forholdsvis store arealer med gras beites ned av gås hver vår.

Regionale utfordringer framover er sammensatt: Fôrtap knyttet til gås på vârtrekk, gjengroing i utmark på grunn av mindre beiting mm.

Vi ser at forvaltningen av regionale miljøtilskudd er krevende for kommunene. Vi har et bredt spekter av tilskudd, med ulike vilkår, søknadssystemet er utfordrende og søknadsfristen er sent på året. Måloppnâelsen kan bli bedre med færre ordninger og enklere vilkår. Kontrollarbeidet ville vært lettere ved tidligere søknadsfrist, som ville ha bidratt stort til bedre måloppnâelse ved redusert risiko for feil. Statsforvalteren kan forenkle søknadsmenyen for fylket og gjøre mer for å få ut god informasjon tidligere, om ordninger og forvaltning til søkere og kommuner. Vi vil også mer aktivt kontrollere kommunenes forvaltning av tilskuddsordningen.

Det er viktig å informere godt om tilskuddsordningene tidlig, og å benytte ulike informasjonskanaler for å nå så mange landbruksforetak som mulig. Statsforvalteren planlegger lunsjwebinar om regionale miljøtilskudd så fort forskriften er vedtatt, slik at foretakene kan planlegge å gjennomføre tiltak som gir tilskudd. Vi tar sikte på tidligere fastsettelse av forskriften i år enn tidligere, for å lette planleggingen for foretakene som ønsker å søke om regionale miljøtilskudd.

Antall miljøtilskuddssøkere er mindre enn halvparten av antallet produksjonstilskuddssøkere. Vi øker fokus på informasjon og kontroll fra 2024 i tro på at dette vil øke søknadstilfanget og bidra til bedre resultater.

Tilskudd til tiltak i beiteområder

Forvaltningen av ordningen krever mer ressurser en den moderate fylkesramma skulle tilsi. En årsak til dette er at hver kommune får så små beløp til fordeling at det er vanskelig å finansiere større investeringstiltak. Mye går til elektronisk overvåking, som i liten grad bidrar til fellestiltak og god utnyttning av beiter i utmark. For Statsforvalteren innebærer ordningen uforholdsmessig mye arbeid med inndragning og omfordeling av beløp fra kommuner som har for mye til kommuner som har for lite penger.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Kulturlandskap	21 %
Biologisk mangfold	20 %
Kulturminner og kulturmiljøer	9 %
Avrenning til vann	3 %
Utslipp til luft	46 %
Jord og jordhelse	0 %
Plantevern	0 %
Miljøavtale og klimarådgiving	1 %
Sum	100 %

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

I 2023 ble det registrert en økning i antall søkere om regionale miljøtilskudd, som signaliserer en økende interesse for miljøtiltak blant landbrukere. For å støtte denne trenden har Statsforvalteren gjennomført omfattende informasjonsarbeid. Dette inkluderte presentasjoner på Landbrukskonferansen og flere webinarer rettet mot kommunene for å øke deres forståelse av tilskuddsordningene. Statsforvalteren har også aktivt deltatt på fagmøter for bønder i flere kommuner, både fysisk og digitalt, for å svare på spørsmål og gi veiledning om ordningene.

I tillegg ble kulturlandskapsprisen delt ut i løpet av 2023, som anerkjennelse for fremragende innsats innenfor bevaring og utvikling av kulturlandskapet. Statsforvalteren planlegger å fortsette arbeidet med å styrke kommunenes kompetanse om tilskuddsordningene ved å arrangere flere webinarer og fysiske møter i løpet av 2024. Videre vil Statsforvalteren bidra på møter for bønder der kommunene ønsker det, for å sikre at informasjonen når ut til målgruppen på best mulig måte. I 2024 vil det også være fokus på å øke kompetansenivâet hos rådgiverne ved NLR (Norsk Landbruksrådgiving) når det gjelder miljøtilskudd. Statsforvalteren har observert at mange av disse rådgiverne har begrenset kjennskap til tilskuddsordningene, og derfor vil det bli lagt til rette for opplæring og informasjonsdeling for å sikre at de er godt rustet til å veilede landbrukere om miljøtiltak.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	53	48	47	48	51	54

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Ulike faktorer påvirker forholdet mellom RMP og PT. Nye ordninger for RMP er kommet til, tilgangen på midler er økende. Vi har ikke analysert problemstillingene knyttet til dette rapporteringspunktet slik at vi kan gi en sikker vurdering av spørsmålet
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Både antall søknader og innvilga beløp har vært stabilt de siste årene
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Flere tiltak som var innvilget når pandemien brøt ut, ble gjennomført med endra planer. Planer ble endret og markdager ble til webinarer. Midlene rakk lengere. Forøvrig er bruken av midler stabil.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Når det gjelder drenering er aktiviteten strekt økende og vi ser allerede for 2024 at behovet for midler er større en tilgjengelige midler
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Omtales i forventningsbrev til kommunene. Informasjon på vår nettside. Er tema på ulike kurs, webinarer, nytilsatteopplæring, ukentlige informasjonsbrev

3.1.1.13 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Det er nedgang i antall styrere i barnehagene i Nordland fra 301 i 2021 til 293 i 2023. Pedagogisk ledere med barnehagelærer utdanning har økt fra 1121 i 2021 til 1253 i 2023. Andel årsverk med dispensasjon har økt fra 8,5% i 2021, til 10,4% i 2023. Det mangler 130 pedagogisk ledere i Nordland.

Andelen lærere i grunnskolen uten kompetanse for tilsetning i grunnskolen har økt fra ca. 8% skoleåret 22/23 til skoleåret 23/24. Mangelen på kompetanse er størst i de minste kommunene med en utfordrende geografi, men øker også i de større kommunene. Det er stort skille mellom eiere, med fra 0% til over 30% lærere som ikke har kompetanse for tilsetning. I fagene matematikk og engelsk er det størst andel ansatte som ikke har nok utdanning for å undervise, også når vi ser bort fra de som er utdannet før 2014. Vi ser at andelen undervisningstimer som går til spesialundervisning øker, samtidig som det blir færre utdannede lærere. Vi vet fra tilsyn og henvendelser og klagesaker, at mange elever med spesialundervisning får dette av ufaglærte. Vi ser også at antallet timer med assistent i vedtak om spesialundervisning øker.

I 2023 økte antallet klagesaker og henvendelser om skolemiljø. Mange av disse handler om både manglende kompetanse på skolen og manglende ressurser. Vi ser at eiere som jobber bra kontinuerlig med skolemiljø har noe færre saker, og vi ser at de som har fått assistanse gjennom læringsmiljøprosjektet har en merkbar forbedring.

I grunnskolen opplever nesten alle eiere problemer med å rekruttere utdannede lærere og spesialpedagogisk kompetanse. Selv om dette er en særskilt utfordring for de minste eiere, gjelder dette i høy grad de største også.

Samarbeidsforum i Nordland har prioritert at 30% av tilskuddsmidler for lokal kompetanseutvikling skal brukes til å 1:Øke antall pedagogisk ledere i barnehagene, 2:Fagbrev som barne- og ungdomsarbeidere. 3:Kompetansehevingstudier for assistent/fagarbeider og 4:Videreutdanning veiledning. På bakgrunn av ekstra tildeling 2023 fikk 71 barnehagelærer studenter støtte til utdanning, 6 assistenter fikk støtte til fagbrev, 3 assistenter til kompetansehevingstudier og 2 videreutdanning i veiledning. Denne tildelingen har stor betydning for rekruttering til utdanning og få heve kompetansen til de barnehageansatte i Nordland.

Det er utfordring i sektor å få tak i personell, og personell med riktig kompetanse. Tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring gir barnehage- og skoleeiere mulighet til å vurdere, planlegge og gjennomføre kompetanseutvikling ut fra lokale behov og i partnerskap med universitet/høgskole eller nasjonale senter (UH-institusjoner).

Alle kommuner, og flere private barnehage- og skoleeiere i Nordland bruker ordningene. Flere eiere ser de ulike ordningene i sammenheng, også med andre ordninger som barnevernsreformen, læringsmiljøprosjektet og oppfølgingsordningen.

Gjennom vår kontakt med kommunene får vi gode tilbakemeldinger om at partnerskapene har utviklet seg til det bedre. UH er nå er tidligere inne i prosessene enn før, både UH og kommunene er mer bevisste på sine ulike roller, kommunene bruker ordningene mer strategisk og UH er mer rigget til å imøtekomme eiernes behov. Tilbakemeldinger gjennom rapporteringen og evalueringsmøter gir gode indikasjoner på økt kompetanse blant ansatte og ledere. Det er noe uklart om de som har svak kompetanse er istand til å heve denne, og om denne ordningen treffer ut til de som trenger det mest.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

Gjennom 2023 har Statsforvalteren sammen med samarbeidsforum hatt et økt fokus på partnerskap. Vi har hatt en 2 dagers samling i høst der representanter i kompetansenettverkene, PPT, Statped, UH og samarbeidsforum hatt fokus på partnerskap. Gjennom denne samlingen var forståelsen av partnerskap tema, roller/ansvar og flere eksempler knyttet partnerskap ble delt.

Statsforvalteren har gjennom digitale og fysiske samlinger, prosjekt nettsiden og møter forvaltet retningslinjer i ordningen. Partnerskap med UH er et av tre kriterier, noe som kommer tydelig fram, og som skal være tilstede før behovsmeldingen kan vurderes av samarbeidsforum.

Statsforvalteren har invitert inn til evalueringsmøter 2 fysiske og 5 digitale der eiere og UH har deltatt. Her er tiltakene evaluert, og det har vært diskutert hvordan partnerskapene fungerer. I et tilfelle har UH tatt kontakt med oss der vi har diskutert utfordringer knyttet til partnerskapet. Statsforvalteren har også fulgt to av kompetanseregionene tettere, siden de har hatt større utfordringer. Utfordringen har vært en behovsmelding som ble levert uten at UH hadde inngått partnerskap. Det har også vært et eksempel der det var ulik oppfatning på hva eier ønsket og hva UH skulle bidra med.

Vi ser at det er høyere tilfredshet knyttet til partnerskapene, og det er grunn til å tru at de i større grad fungerer ut fra forventninger både av eier og UH.

I Nordland ser vi at det er flere og ulike UH miljøer i de tre ulike tilskuddsordningene. I Regional ordning er det 5 ulike UH miljøer, Desentralisert ordning 7 UH og kompetanseløftet 6 UH. Nord Universitet er mest brukt av alle våre kompetanseregioner. Vi registrer også partnerskap med nasjonale senter som bidragsyter. Her kan vi nevne spesielt, matematikkenteret, skrivesenteret og læringmiljøenteret.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert

Frem til og med 2022 så vi at mange eiere ikke prioriterte kompetanseløftet. Tilbakemeldingen fra PPT i fylket var at mange opplevde å ikke være inkludert i vurderingen av tiltak. Som følge av dette gikk PP-tjenestene sammen om å levere en felles behovsmelding i 2023, som i varierende grad var forankret hos eierne. Selv om PP-tjenesten var involvert i tiltak, skulle de levere kompetanse og det var lite fokus på å heve den i tjenesten. Statsforvalteren hadde derfor en prosess med alle eiere og PP-ledere, som endte med at det ble utviklet egne tiltak sammen med UH/Statped for å heve kompetansen i tjenesten på særlig skolefravær og enkelte høyfrekvente vansker.

Det har frem til og med 2023 vært lite fokus på andre tjenester i kompetanseløftet. Det er fortsatt en utfordring med samhandling mellom tjenestene, selv om vi ser at flere får dette bedre til. Det har vært et fokus fra Statsforvalteren å se sammenhengene mellom opplæring og støttetjenestene som NAV, barnevern og helse. Dette kommer frem i større samhandling internt, samt at vi i større grad har dialog og arrangement med mer tverrfaglig fokus. Mange av disse arrangementene har vært under paraplyen Kompetanseløftet, og toppet seg med de nasjonale erfaringskonferansene, en arrangert i Bodø i november, samt oppvekstkonsferansen vår som måtte flyttes fra høsten til nå i januar.

Gjennom tilsyn og henvendelser/klagesaker ser vi at selv om det på eiernivå er fokus på kompetanseheving, og at PP-tjenesten er i større grad involvert, så er det fortsatt mangelfull regelleterlevelse på skole og barnehagenivå. Dette gjelder i alle tilsyn vi har hatt med tema spesialundervisning, og spesialpedagogisk hjelp i 2023. Vår vurdering er at tiltakene ikke når ut til barnehagene/skolene i tilstrekkelig grad, særlig ut til barna og elevene. Dette er derfor et fokusområde for Statsforvalteren, både i oppfølgingen av sektor og internt, og vi vil følge dette opp i våre aktiviteter med tilskuddsordningen, oppfølgingsordningen, tilsyn og andre veiledningsaktiviteter.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Nordland har 7 kommuner med i oppfølgingsordningen OO22, og avsluttet våren 23 med 6 kommuner i OO20. Vi benyttet disse 6 kommunene til å dele sine erfaringer fra forfasen med de syv nye. Dette har blant annet bidratt til at analysene og arbeidet i forfasen er sterkere knyttet sammen med tilskuddsordningene for lokal kompetanseutvikling, særlig kompetanseløftet. Det har vært mer fokus på å se sammenhengene mellom barnehage/skole/PPT, samt andre tjenester i sektoren, som f.eks. helse og barnevern.

Alle syv kommunene har fått veiledere som har bidratt til å gjennomføre forfasen, og de har ønsket å videreføre disse veilederne i gjennomføringsfasen som startet høsten 23. En stor utfordring er at fem av de syv kommunene har skiftet skoleeier/rektor mellom forfasen og gjennomføringsfasen i sommer. Dette har ført til at veilederne i flere kommuner ble de som måtte sørge for gjennomføring/kontinuitet, og at arbeidet stoppet opp i et par kommuner.

I kommunen med mest stabilitet i ledelse, har vi lyktes med å bygge system og kompetanse til å gjennomføre gode kvalitetsutviklingsprosesser. Det er utviklet gode rutiner og prosesser, og utviklingen sees i sammenheng med tilskuddsordningene og hele oppvekstfeltet, med barnehage, skole og støttesystemer (PPT og helse).

Det kan vi ikke si i de andre kommunene der det har vært skifte av ledelse i 2023. Det er fortsatt svært personavhengig i de minste kommunene. Vi fokuserer derfor på at de regionale støttesystemene, i første rekke Regionale kompetansekontor (RKK), er kjent med utfordringene og kan bidra der det er mulig. Veilederne har tett kontakt med disse kontorene. Vi har også fått inn regionale "skolekontor" i skjønnsmidler, uten at det har hatt noen stor effekt til nå.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

De seks kommunene i OO20 avsluttet arbeidet i juni med en felles samling. Erfaringene fra denne er positive, og det pekes særlig på utvidelsen av gjennomføringsfasen som en viktig faktor for suksess. Alle kommunene rapporterer at de har hatt en positiv utvikling gjennom samarbeidet med veiledere, og de endringene internt som er gjort. Flere peker på viktigheten av å sette av tilstrekkelige ressurser til utviklingsarbeid, og at det ikke er tilstrekkelig å bare legge dette oppå allerede eksisterende oppgaver. Flere kommuner har endret fokusområder gjennom arbeidet med forfasen og oppstart gjennomføringsfase. Dette som følge av analysearbeid, større fokus og bedre forståelse av utfordringene. Analysene viste behov for tiltak på skolemiljø og begyneroppfølging, og selv om noen har endret fokus, f.eks. fra arbeid med skole-hjem til arbeid på skolen, er det fortsatt disse områdene som gjelder.

Kommunene i OO20 var forskjellige og hadde ulike behov. For de minste ser vi at det er nødvendig med tett oppfølging fra veileder. Dette betyr at vi må vurdere både kompetanse og relasjonelle ferdigheter hos veiledere.

For den største kommunen som ble plukket ut på spredning var fokus skolemiljø. Deet ble et merkbart utslag på dette skoleåret 22/23 i positiv retning, men denne utviklingen har snudd skoleåret 23/24.

Det er krevende å holde fokus på kvalitetsutvikling i perioder med store endringer. Vi ser at det i stort sett alle kommunene i oppfølgingsordningen er endringer eller forslag til endringer i skolestruktur. Dette bidrar til endret fokus, både ressursmessig og personalmessig.

I sluttrapporteringen ser vi at alle kommunene rapporterer at deltakelse i oppfølgingsordningen har bidratt til å endre eller spisse fokus. Mange kommuner har hatt tiltak som handler om begyneroppfølgingen. I alle disse ser vi en bedring i resultatene på lesing og regning på nasjonale prøver 5. trinn.

3.1.1.14 Andre oppdrag**3.1.8.2 Læringsnettverk og kompetansehevingstiltak**

Vi har gjennom 2023 ikke fått fulgt opp læringsnettverkene i regionen helt som ønsket. I samarbeid og god dialog med barnevernsleiderne har vi sett på et mulig samarbeid med KS for å gi ekstra kompetanseheving og støtte i tillegg til det som tjenestene har fått gjennom deltagelse i bl.a. tjenestestøtteprogrammet. Dette er et arbeid som vil bli konkretisert i 2024.

3.1.8.3 – Ny barnevernslov og gjenforening og samvær etter omsorgsovertakelse –

Dette er fast tema på nettverksmøter for barnevernsledere og barnevernskonferansen. Her har vi samarbeidet med eksterne aktører for å løfte blikk og fokus på dette ute i tjenestene. Drøftinger, erfaringsdelinger og gjennomgang av gjeldende regelverk har bidratt til å styrke forståelse, trygghet og regelverketterlevelse.

3.1.8.4 – Kommunens plan for forebygging

Det er i samarbeid med SFTF gjennomført webinar med veiledning og kompetanseløft for å støtte kommunene i arbeidet med å få utarbeidet og vedtatt kommunens plan for forebygging. Dette er også et fast tema på alle dialogmøter vi gjennomfører med tjenestene og embedets overordnede kommunedialog med kommunene. Videre er dette et tema som er med inn som orientering på samlinger for bl.a. skoleeiere og barnehagemyndigheter og i embedets innspill til kommunale planprosesser blir dette selvsagt tatt med. Vi vil med dette bidra til at hele den kommunale sektoren kjenner sitt ansvar med å få på plass den plan for forebygging.

Vi ser imidlertid at det fortsatt er en vei å gå før dette er på plass. Vi har gjennomført en felles kartlegging sammen med SFTF og ser da at det pr. tiden fortsatt bare er 4 kommuner som rapporterer om at planene er godkjente. Mange kommuner er i prosess med å få denne behandlet politisk.

3.1.8.5 – Kommunens styring og ledelse av barneverntjenesten –

Se pkt. 3.1.8.2. Sammen med KS vil i i løpet av 2024 tilby en kompetanseheving og støtte til kommunenes arbeid med å styrke/utvikle kommunens styring og ledelse av tjenesten.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå**3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge**

Statsforvalteren i Nordland jobber på flere områder for å understøtte kommunenes arbeid opp mot utsatte barn og unge. Vi arbeider både for å øke kunnskapsgrunnlaget om utsatte barn og unge, og hvordan man kan forebygge utenforskap og omsorgssvikt gjennom samarbeid og tidlig innsats.

Gjennom vårt Forum barn og unge jobber vi for å sikre et helhetlig fokus på utsatte barn og unge i et barnerettighetsperspektiv (med fokus på 5.3.3.4 Implementering av barnekonvensjonen).

Statsforvalteren arbeider med fokus på utsatte barn og unge både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Innenfor alle fagområdene våre er helhetlig arbeid og barnerettighetsperspektivet et kontinuerlig fokus, blant annet gjennom tilsyn, klagesaksbehandling, planarbeid, boligsosialt arbeid, kommunedialog, råd og veiledning internt og ut mot kommunene. Vi opplever at dette er et omfattende tema, og at det trengs tid og ressurser for å omsette arbeidet i praksis.

Vi ser at det i fylket er variasjoner, og at det innenfor den enkelte kommune også kan være variasjoner fra sak til sak, i hvor godt man faktisk lykkes med å etablere gode og helhetlige tjenester for det enkelte behovstrengende barn. Dette til tross opplever vi flere områder hvor samarbeid og samhandling går i riktig retning. Vi vurderer at vår innsats med overnevnte områder, har vært viktig for å bidra til dette. Videre at Statsforvalteren bidrar til å «holde oppmerksomheten oppe» og ved det medvirker til at dette er et innsatsområde som prioriteres i kommunene. Et konkret eksempel der vi ser det går i riktig retning er samarbeid for å forebygge vold og overgrep mot barn og unge, fokus på å forebygge utenforskap (blant annet i partnerskap med Nordland fylkeskommune, Helse Nord, NAV Nordland, KS Nordland og Nordlandsforskning, Ung inkludering) og hvordan sikre barn og unges rett til medvirking. I 2023 har vi gjennom en kartlegging og samarbeid med Nordland fylkeskommune og KS Nordland bistått til at 39 av våre 41 kommuner har ungdomsråd.

Vi har gjennom hele 2023 hatt jevnlig dialog med kontaktpersoner for det forebyggende arbeidet i kommunene, og gjøre de voldsforebyggende verktøyene 3.1.8.6 kjent. Fokus i disse møtene har blant annet vært å gi kommunene kunnskap og verktøy for å samordne tjenestene og få på plass en plan for å forebygge omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker, se rapportering kapittel 3.2.1.1.1.1 i TB.

Vi har hatt utstrakt samarbeid med de andre Statsforvalterne i vår region og kompetansesentrene i nord, spesielt RVTS, KoRus og RKBU. Gjennom dette samarbeid har det blant annet blitt gjennomført konferanser der helhetlig og forebyggende arbeid er temaer. Vi deltar i arbeidet med BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) kommuner, der Nordland per i dag har 12 BTI kommuner. I tillegg har vi et tett samarbeid med Sametinget og NASAK (Nasjonalt Samisk kompetanseseter) og vi deltar i nettverket samarbeidsforum for forebygging av vold og overgrep i samisk samfunn, som koordineres av RVTS Nord. I samarbeidet med NASAK og SFTF har vi utviklet et kompetanseløft «Atte årstider – en reise i samisk kultur» for alle ansatte hos Statsforvalteren i Nord-Norge, slik at vi kan bistå og løfte kompetansen i helhetlige tjenester for samiske barn og unge.

Statsforvalteren i Nordland er med i referansegruppen til prosjektet «Oppvekstløft i Nord» der målet er å bidra til at kommunene skal prioritere og legge til rette for tidlig innsats og helhetlig hjelp til barn og familier, med utgangspunkt i barnevernsreformen. Et fokus område her er Foyer. Foyer er et boligsosialt tilbud til ungdommer som står i fare for å bli bostedsløse og som har behov for hjelp og veiledning. I 2023 har tre nye Nordlandskommuner startet opp med Foyer.

Vi vurderer at vi har en viktig rolle med å koordinere og styrke arbeidet for samarbeid og samordning videre, og vise gode eksempler fra lokalt og regionalt nivå for hvordan dette kan løses, slik at barn og unge får gode og helhetlige tjenester.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

Vi har hatt stort fokus på å fremheve et helhetlig perspektiv i vårt arbeid på barn og unge feltet. Vi opplever en økt forståelse og innsats for dette i mange kommuner, men får også tilbakemeldinger fra kommuner som opplever samarbeid mellom sektorene i kommunen som utfordrende.

I forbindelse med oppdraget om implementering av de voldsforebyggende verktøyene «Jeg Vet» og «Snakke med barn» (3.1.8.6) samarbeider vi tett med Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Vi har et nettverk med kontaktpersoner i alle kommunene i de tre nordligste fylkene. Kontaktpersonene har ansvar for å koordinere informasjon og opplæring i verktøyene i sine kommuner. Kontaktpersonene kommer fra ulike tjenester i kommunene, og vi tilrettelegger for at de kan dele erfaringer og kompetanse på tvers, i tillegg til strategier og forankring. RVTS Nord og Sametinget er faste deltagere i nettverket, og vi inviterer inn øvrige ved behov. Vi har kvartalsvise digitale møter med kommunene der fokuset har vært på tverrfaglig samhandling, både internt i kommunene og gjennom interkommunale samarbeid.

Arbeidet med forebyggende plan i kommunene har vært tematisert gjennom hele året, (oppdrag 3.1.8.4). Vi har brukt en del tid på å kartlegge hvilke kommuner i fylket som har forebyggende plan, og på bakgrunn av tilbakemeldingene ser vi må ha et fortsatt fokus på dette i 2024. I 2023 var det 4 av Nordlands kommunene som har vedtatt plan, og 17 som har påbegynt arbeidet, 5 som ikke har startet arbeidet, resterende 15 kommer vet vi ikke status på. Utfordringene knyttet til utforming av forebyggende plan omhandler både utfordringer med tverrsektorielt samarbeid og utfordringer knyttet til implementering. For å hjelpe kommunene med disse utfordringene, har vi laget nettressurser med kunnskap om utsatte barn og unge og støtte i planarbeid. Disse skal legges ut på nettsidene våre i løpet av første kvartal 2024.

Klagesaksbehandling og tilsyn:

Gjennom klagesaksbehandlingen har vi sett at det klages på manglende tildeling av barnekoordinator og på tjenester som får tildelt rollen som barnekoordinator. Dette kan tyde på at det ikke er en felles forståelse i kommunene for hvem som har krav på dette eller hvem som skal ta dette ansvaret internt. Vi ser at det er behov for veiledning og erfaringsdeling i 2024.

Gjennom landsomfattende tilsyn med om barn i barne- og avlastningsboliger får habilitering/ opplæring i samsvar med deres behov, har vi også sett at

det er gjennomgående er lite samhandling mellom involverte instanser rundt det enkelte barn. Disse barna har stort behov for koordinerte tjenester for å få utnyttet sitt potensiale, noe vi har påpekt overfor kommunene dette gjaldt. Basert på resultatet fra tilsynene som ble gjennomført, er det grunn til å tro at dette gjelder ved flere institusjoner enn de vi har hatt tilsyn med.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi har hatt fokus på samordning av statlige tilsyn med kommunene og kommunens egenkontroll, forvaltningsrevisjon. I 2023 ble det registrert 129 tilsyn og 48 forvaltningsrevisjoner og i 2022 ble det registrert 94 tilsyn og 48 forvaltningsrevisjoner. 2021 ble det registrert 126 tilsyn og 16 forvaltningsrevisjoner. Det vil si at utviklingen har vært at tilsyn er på samme nivå som i 2021 og at forvaltningsrevisjoner er på samme nivå som i 2022. Hva dette skyldes blir bare antagelser, men det må nevnes at det var utfordringer med å få registrert tilsyn og revisjoner, samt problemer med å få lastet opp tilhørende rapporter i 2022 i Tilsynskalenderen. I 2023 har Tilsynskalenderen fungert mye bedre enn det den gjorde tidligere og fører til at en har god oversikt for å samordne tilsyn.

Vi har hatt færre møter med kontrollutvalgssekretariatene enn tidligere. Her ser vi at det er behov for flere møter for å motivere til å fortsatt registrere forvaltningsrevisjoner i tilsynskalenderen,

Så er det fortsatt behov for å rette en innsats overfor de statlige etatene for å laste inn tilhørende rapporter til de registrerte tilsyn som gjøres.

Det vurderes som nyttig med fire frister for å registrere tilsyn gjennom året, 1. mars, 1. juni, 1. september og 1. desember. Det oppfattes som at de fire fristene gjør det enklere for Tilsynsetatene å registrere alle planlagte tilsyn, selv om de planlegges etter fristen 1. desember. Statsforvalteren forsøker allikevel å registrere det meste av planlagte tilsyn innen 1. desember og flere etater gjør det samme. Det gjør at vi sender brev til kommunene for om datoene for tilsyn passer og vi samordner slik som før pr. 20. januar påfølgende år.

Til sist er det positivt at tilsyn som registreres som planlagt i Tilsynskalenderen er offentlig og publisert med en gang, og ikke slik som tidligere at en måtte være logget inn for å kunne se hva som var planlagt.

Det kan se ut som innsatsen som gjøres via nettverket for samordnere hos Statsforvalteren er nyttig for utvikling av Tilsynskalenderen og for felles forståelse av hvordan løse samordningsoppgaven innen dette feltet.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Ansvar for å samordne statlige tilsyn med kommunene er plassert i Kommunal- og beredskapsavdelingen ved seksjon Økonomi og utvikling, der en representant er samordner. Videre har vi en tilsynsgruppe med representanter for alle fagområder som fører tilsyn med kommunene. Deltakerne i tilsynsgruppa deltar også i Tilsynsforum, der vi inviterer andre statlige etater og kommunens egenkontroll, representert ved kontrollutvalgssekretariatene, til dialog.

Samordningen gjøres ved at vi har kontakt med alle vi inviterer til Tilsynsforum. En del av læringen for hvordan få samordningen og Tilsynsforum til å fungere best mulig, blir gjort ved å delta i nettverket for samordnere av statlige tilsyn med kommunene for alle embedetene.

I Tilsynsforum, høsten 2023, ønsket vi å invitere til dialog for statsetatene og kontrollutvalgssekretariatene, der deltakerne ble bedt om å holde et innlegg på 10 minutter hver, for å dele informasjon som vi ikke finner i tilsynskalenderen om resultater fra årets tilsyn og planer for tilsyn og revisjoner for kommende år.

Tilsyn ble samordnet innen 20. januar 2023 for de tilsyn som var registrert i Tilsynskalenderen per 1. desember 2022.

Vi holder vår nettside oppdatert med aktuell informasjon om samordning.

Tilsynsbelastningen for den enkelte kommune oppfattes som at det ikke er for mange tilsyn i hver kommune. Det er kun noen få kommuner som tar kontakt for å få flyttet tilsyn. Vi oppfatter at Tilsynskalenderen gjør det oversiktlig for oss og for kommunene hva en kan forvente av tilsyn gjennom året, og at det er nyttig for kommunene å kunne planlegge ut fra det de finner av informasjon i Tilsynskalenderen.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Statsforvalteren og øvrige statlige tilsynsetater regionalt har oversikt over forvaltningsrevisjonene (planlagte og pågående), gjennom Tilsynskalenderen.

Forvaltningsrevisjonsrapporter registreres i tilsynskalenderen av kontrollutvalgssekretariatene.

Statsforvalteren har for 2023 bedt tilsynsetatene om å se til forvaltningsrevisjoner for å vurdere om det var overlapp i tema mellom dem. Så vidt vi erfarer har det ikke vært behov for å justere tidspunkt for og innhold i planlagt tilsyn med grunnlag i pågående/gjennomført revisjoner, men vi oppfatter at Kontrollutvalgssekretariatene vurderer ressurser for om det er tilsyn med overlapp i tema før det planlegges forvaltningsrevisjoner.

Det ble sendt brev til kommunene i desember om at planlagte tilsyn for kommende år kunne vurderes for om dato passet. Det har vært særdeles lite behov for dialog med enkeltkommuner om prioritering av planlagte tilsyn.

Vi erfarer at en del kommuner og kontrollutvalgssekretariater tar kontakt med oss og etterlyst rapport etter tilsyn. Det er noe som viser at vi fortsatt må minne tilsynsetater om å laste inn rapporter i Tilsynskalenderen etter gjennomførte tilsyn.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Beredskap:

På beredskapsområdet får Statsforvalteren i Nordland positive tilbakemeldinger fra kommunene der det er gjennomført tilsyn. Ved gjennomføring av tilsyn har vi hatt stort fokus på å bidra til forbedring ved kommunenes utarbeidelse eller oppdatering av beredskapsplaner samt at kommunene samarbeider. Det meldes tilbake fra kommunene at dialogen før, underveis og etter tilsyn har vært god og at fokus på læring og forbedring er tilstedeværende i større grad enn tidligere.

Oppvekst og velferd:

Tilbakemeldingene vi får fra de kommunene og institusjonene vi har ført tilsyn med, er i stor grad positive. En kombinasjon av veiledning i en tidlig fase og i etterkant av gjennomført tilsyn ser ut til å gi en god læringseffekt. Flere av våre tilsyn sjekker også kommunens internkontroll og gjennom dette bidrar vi aktivt til forbedring og læring. Et sentralt moment er også at øverste ledere i kommuner og institusjoner inkluderes i våre tilsyn. Det er særlig viktig der hvor internkontrollen er tema for tilsynet.

Landbruk:

På landbruksområdet forvalter kommunene både økonomiske tilskudds- og erstatningsordninger og juridiske virkemidler jfr. lover og forskrifter. Statsforvalteren skal medvirke til at kommunene forvalter virkemidlene i samsvar med overordnede forutsetninger og i henhold til gjeldende lover og regler. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog, bistand og kontroll. Kontrollene gjennomføres som forvaltningskontroller, og ikke som tilsyn.

Klima- og miljøavdelinga:

Vi har veiledet og kontrollert etterlevelse av regelverk om avløpsanlegg, grunnforurensning og drift av kunstgressbaner i utvalgte kommuner. Der vi fant avvik har vi også fulgt opp kommunenes forbedring av praksis.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Statsforvalteren i Nordland etablerte i 2019 en egen tverrfaglig klimagruppe. Gruppen består av representanter fra ulike avdelinger i embedet og skal koordinere oppdragene knyttet til klima på tvers av fagområder. Klimagruppen har en handlingsplan som årlig revideres, og hvor både interne og eksterne aktiviteter registreres som gjøres for å ivareta klima i alle sektorer. Alle avdelinger har en representant som følger opp disse tiltakene. Dette gjør at vi i slutten av året har gjennomført tiltak som dekker alle sektorer både innenfor embedet, men også utad mot kommunene og andre interesser som berører vårt arbeidsområde.

Vi innførte internt klimaregnskap i embedet for 2021, og er nå med i «Klimapartner», som gjør at vi kan rapportere klimaregnskap i programmet klimakost. Utdfordringer og muligheter blir i denne sammenhengen diskutert med næringsvirksomheter og kommuner som er med i «Klimapartneravtalen».

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp, og har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Alle kommuner har gjeldende klima- og energiplan, men mange av disse er fortsatt fra rundt 2009-2010. Noen kommuner har imidlertid fått på plass planer med tilstrekkelig ambisiøse mål, og flere er i prosess for å forbedre målsettingen.

Forventninger i Statlige planretningslinjer (SPR) for klima- og energiplanlegging formidles i innspill til oppstart og planprogram, og følges opp ved høringer. Statsforvalteren forventer i større grad at det nå presenteres klimaregnskap, både

- på grunnlag av analyse av det kommunale klimafotavtrykket, som utgangspunkt for klargjøring av tiltak for reduksjon i utslipp fra kommunal virksomhet, og
- som del av arealregnskapet i arealplanleggingen, og at SPR dermed følges tettere opp enn i eldre arealplaner.

Klimatilpasning følges opp fra vår side i alle arealplaner som vi får inn på høring.

Kommunene er nå i ferd med å utarbeide planstrategier for 2023-27, samtidig som flere også presenterer planprogram for samfunnsdelen med sikte på revisjon. Selv om kommunene ikke har oppdaterte klima- og energiplaner som grunnlag, vil det viktigste nå være å sikre at klima- og energiplanleggingen blir fulgt opp i den overordnede planlegginga, i samsvar med SPR. Vi oppfordrer derfor til å få kunnskapsgrunnlaget på plass som grunnlag for dette, samt til interkommunalt samarbeid med mulighet for eksternt finansiering (jf. bl.a. Statsforvalterens prioritering av skjønnsmidler).

Vi forventer uansett at kommunene har gjort en vurdering av behovet for revisjon av klima- og energiplanene i planstrategiene, fordi disse planene systematiserer kunnskapen og kan bidra til lokal forankring og forståelse, noe som er viktig for å sikre tilfredsstillende oppfølging i den helhetlige planlegginga.

3.1.2.4 Beredskap i en endret sikkerhetspolitisk situasjon

Statsforvalteren har i samarbeid med politiet og HV-14 startet et langsiktig løp inn mot 2024, 2025 og 2026 med tanke på å løfte beredskapen i fylket tilknyttet den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen.

I dette ligger oppfølging av Fylkes-ROS, samøvinger mellom Statsforvalter og forsvaret og økt fokus på veiledning av kommuner.

Det er kapasitetsmessige utfordringer knyttet til å jobbe med videreutvikling av totalforsvaret. Og det vil hele tiden være en prioritering om hvor mye vi skal sette fokus mot sivil-militært samarbeid kontra andre store utfordringer som for eks. klimatilpasning.

Oppdatert analyse (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har oppdatert analyse av sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt i fylkesROS, inkludert oppfølgingsplan.

Fylkes-ROS har vært under revisjon i 2023 og ny Fylkes-ROS vil være ferdigstilt ila våren 2024. Vi har valgt å benytte god tid på revisjonen for å få et best mulig bilde av de utfordringene vi har.

Sikkerhetspolitisk krise er et eget scenario i fylkes-ROS. Det er også blitt jobbet med et gradert scenario som går på væpnet konflikt. Dette scenariet er gradert begrenset og utarbeides i nært samarbeid med politi, HV, Helse Nord og Fylkeskommunen. Også det graderte scenariet ferdigstilles ila våren 2024

Når Fylkes-ROS er endelig ferdig blir det også utarbeidet en oppfølgingsplan med prioriteringer for de neste fire årene..

FylkesROS i sivil-militært samarbeid (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

FylkesROS legges til grunn for revisjon av underliggende plan til SBS og embetets beredskaps- og kriseplan, samt embetets innspill til andre sektors planverk.

Fylkes-ROS er et grunnlagsdokument for all arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i Nordland

FylkesROS i det sivil-militære samarbeidet (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

FylkesROS legges til grunn i det sivil-militære samarbeidet, herunder beredskapsplanlegging og sivil-militære øvelser.

Scenarier fra Fylkes-ROS brukes av flere beredskapsaktører som grunnlag for øvelser og sivil-militær aktivitet. Fylkes-ROS er en del av grunnlaget for øvelser som gjennomføres i Lokal redningssentral (LRS) og andre arenaer.

Økt oppmerksomhet (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ha økt oppmerksomhet på robusthet i verdi- og forsyningskjeder i den samordnede regionale beredskapsplanleggingen.

Vi har levert på oppdrag knyttet til drivstoffberedskap fra NFD. Etter dette har vi ikke hørt noe fra NFD om videre oppfølging. Det er som utgangspunkt utfordrende å følge opp robusthet i verdi- og forsyningskjeder da vi ikke har innsyn i nasjonalt planverk hos NFD. Dette er tatt opp med DSB uten at vi har kommet noen vei med det.

Vi har heller ikke innsyn i flaskehalsar i internasjonal handel som kan påvirke oss som nasjon og oss regionalt i Nordland. Det er mulig det finnes et nasjonalt risikobilde på dette, men det har vi i såfall ikke innsyn i.

Verdi og forsyningskjeder går inn som en del av arbeidet med Fylkes-ROS. Strømsystemet har vi relativt god oversikt over. EKOM er mye vanskeligere. Her har vi gjerne oversikt over mobil, men fiber er utfordrende med mange tilbydere.

Oppfølgingsplan (fra kapittel 3.2.1.4.1.5 i TB)

Rapportere på

Prioriterte tiltak for å redusere risiko og sårbarhet inngår i oppdatert oppfølgingsplan behandlet i fylkesberedskapsrådet og hos embetsledelsen.

Oppfølgingsplan vil bli ferdigstilt samtidig som ny Fylkes-ROS foreligger i 2024. Vi har under utarbeidelse av ny Fylkes-ROS gjennom 2023 hatt tett dialog med fylkesberedskapsrådet.

3.1.2.5 Andre oppdrag

Vi deltok aktivt under planlegging, gjennomføring og evaluering av øvelse Arctic Reihn.

Vi øvde med full kriseledelse og krisestab i to dager under CPX-delen av øvelsen. Videre deltok vi som en del av lokal redningsledelse under feltdelen av øvelsen (to dager). Vi øvde også krisestaben under feltøvelsen.

Planlegging, gjennomføring og evaluering av øvelsen krever mye ressurser fra oss. Det følger ikke med sentrale midler til dette og vi er usikre på om vi kan gå så dypt inn i øvelsesplanlegging ved senere øvelser uten at det kommer ekstra midler til dette.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Landbruksavdelinga har etablert et system for veiledning og kontroll for å sikre effektiv og korrekt forvaltning av lover og tilskudd. Våre ansatte besitter god kunnskap om de ulike tilskuddsordningene og gir daglig veiledning til kommunene via telefon og e-post. Årlige forventningsbrev til kommunene, som inkluderer nasjonal politikk og retningslinjer, bidrar til å oppdatere dem på gjeldende regelverk. Vår veiledning blir positivt mottatt og aktivt benyttet av kommunene. I tillegg til å distribuere relevant informasjon fra Landbruksdirektoratet, arrangerer vi fagsamlinger og kurs for kommunene gjennom året for å sikre oppdatert kunnskap om regelverket. Vi gir også veiledning gjennom forvaltningskontroller og Statsforvalteren vedtak som klageinstans.

Vi har gjennomført risikobaserte kontrollplaner basert på ROS-analyser for å målrette våre kontrollaktiviteter mot områder med størst behov. Vår innsats har bidratt til økt kunnskap og endret praksis i flere kommuner. Samtidig ser vi fortsatt behov for kompetanseheving, spesielt i mindre kommuner med begrensede ressurser. Selv om hovedinntrykket er at kommunene forvalter ordningene i tråd med regelverket, avdekkes avvik i enkelte kommuner knyttet til habilitet og rutiner for risikobasert kontroll av søknader. Ressursmangel og begrenset personell i mange kommuner utfordrer også kvaliteten på saksbehandlingen. For å sikre likebehandling og korrekt forvaltning, vil vi fortsette med kompetansehevingstiltak og sette søkelys på rolleforståelse og praksis mellom veiledere, saksbehandlere og kontrollører.

Generell veiledning vil fortsette i 2024 gjennom fagsamlinger, webinarer og løpende dialog, samtidig som vi vil fortsette å støtte kommunene med målrettet veiledning og kontroll for å sikre korrekt forvaltning av landbruksordningene.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Av de 148 klagesaker vi behandlet, ble kun 8 saket behandlet utover 12 uker. Snitttiden på byggesaker var 44 dager.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 5 %	95 %	148	140

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Det ble i 2023 gitt utsatt iverksetting i tre saker.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	-100 %		0	0

Behandlet 3 saker der det var gitt oppsettende virkning. Alle saker behandlet innen fristen.

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Ingen ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område i 2023.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	8	8

Rapporteringskravene sikter til ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område. Samtlige ekspropriasjonssaker vi behandlet i 2023 har vært (direkte) etter oreigningslova. Ut fra dette skal det stå 0 i tabellen.

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Ingen saker i 2023.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-100 %		0	0

Forurensningstilsyn: Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Brudd på miljøregelverket blir i større grad forebygget og avdekket

Risikobasert tilsynsaktivitet: For å sikre at den risikobaserte tilsynsaktiviteten treffer, tar vi først utgangspunkt i tid siden forrige tilsyn, dvs. frekvens. Videre bruker vi opplysninger fra tidligere tilsyn, egenkontrollrapporter, miljøundersøkelser, landingsstatistikk (fisk), innmeldte hendelser, publikumsklager og saker fra media til å fremskynde enkelte tilsyn. Det er også tillatelser og virksomheter vi unnlater eller utsetter å føre tilsyn med fordi anleggsaktivitetens type og nåværende omfang tilsier svært lav risiko for forurensning av nevneverdig betydning. Det vil likevel være en risiko for at vi ikke treffer så godt som vi burde.

Bedring ved gjentakende tilsyn (effekt?) og utvikling over tid: Vi har flere eksempler på bedring ved gjentakende tilsyn, men også eksempler på forverring. Og der det ikke er endring, kan fravær av forverring være effekt av regelmessige tilsyn. Vi har uansett liten mulighet til å vite hva som er effekt av tilsyn og hva som skyldes andre forhold. Generelt oppfatter vi at virksomhetene legger større vekt på å begrense avfall og utslipp/støy. Flere jobber også opp mot diverse sertifiseringsordninger og har derfor styrket kompetansen på miljøområdet.

Spesielt har vi sett god effekt av MDU-tilsynsaksjonen. Dette er en bransje som ikke tidligere har vært fulgt opp hyppig med tilsyn. For å finne frem til tilsynsobjekter utførte vi en form for brevkontroll/kartlegging av svært mange av de aktive MDU-anleggene i fylket. På den måten har vi vært i kontakt med mange av tiltakshaverne her i fylket, også de som ikke fikk tilsyn. Som følge av kartleggingsarbeidet har vi fulgt opp flere ulovlighetssaker og endret flere tillatelser. Vi ser også at flere tiltakshavere har tatt kontakt med oss for veiledning i etterkant av aksjonen. Gjennom aksjonen og dens forarbeid med kartlegging, har vi gjort oss svært synlige som forurensningsmyndighet ovenfor bransjen. Vi tror derfor denne kartleggingen og kommunikasjonen med tiltakshaverne i etterkant av denne, hadde vel så mye effekt som de stedlige tilsynene med tanke på forebygging og avdekking av brudd på miljøregelverket innenfor MDU-området.

Bruk av forvaltningsmessige virkemidler og anmeldelser for forebygging og endring: Vi har i 2023 ikke gjort funn som har gitt grunnlag for anmeldelse. Anmeldelse har vært vurdert ved alvorlige avvik, men vi har funnet andre virkemidler tilstrekkelige. Vi har særlig sett at overtredelsesgebyr ville vært et mer passende virkemiddel i flere saker, men de avdekkede forholdene har inntruffet før hjemmelen for dette trådte i kraft. Om vi fremover avdekker forhold som har inntruffet etter sommeren '23 vil de vurderes nærmere for oversendelse til Miljødirektoratets vurdering av bruk av overtredelsesgebyr inntil vi kan bruke dette virkemidlet selv. Varsel/vedtak om tvangsmulkt (i henholdsvis ca. 11 og 4 saker) har generelt vist seg effektivt for å fange virksomhetenes oppmerksomhet. I ett tilfelle vedtok vi også stans i mottak av kasserte kjøretøy (hos en bedrift der effekten av forrige tilsyn viste seg å

være mer kortvarig enn vi forventet).

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Landbruk er en viktig næring i de fleste av kommunene i Nordland, og det er vårt inntrykk at man både er opptatt av, og interessert i næringen og dens rammebetingelser.

Det er mange ordninger og ulikt regelverk som skal forvaltes og håndheves av kommunene på området. Vi ser at det i perioder kan være krevende når nye saksbehandlere ansettes, og da spesielt i kommuner der ansvaret for forvaltningen hviler på en, eller et mindre antall personer. I løpet av 2023 er det tilsatt nye medarbeidere i flere av våre kommuner, og disse følges rutinemessig tettere opp med opplæring og veiledning fra statsforvalters side.

Statsforvalteren har over året en rekke tiltak til støtte og veiledning for forvaltningen ute i kommunene. Det foretas en rekke kontroller etter en utarbeidet plan for å innhente informasjon om hvordan ordninger og regelverk er ivarettatt.

Det utarbeides et årlig forventningsbrev til kommunene. I brevet gis kommunens politiske, administrative ledelse og saksbehandlere en oversikt over kommunenes ansvar og oppgaver som forvalter av statlige tilskudd.

Vår vurdering er at det jevnt over er god kvalitet i kommunenes forvaltning av tilskudd. Vi ser også at ønsket endring oppnås over tid gjennom kontroller, veiledning, og de ulike kurs/konferanser som arrangeres gjennom året.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Effektiv internkontroll er avgjørende for en korrekt og effektiv tilskuddsforvaltning innen landbruks- og reindriftsområdet. Statsforvalteren har etablert et godt system som sikrer etterlevelse av lover og forskrifter, samt korrekt håndtering av tilskudd og erstatningsordninger. Medarbeiderne har god kunnskap om ordningene, og rutinene og risikovurderingene oppdateres årlig.

Landbruksavdelingen har siden 2021 jobbet med å forankre internkontrollen tydeligere i avdelingsledelsen og vil nå legge opp til en mer strukturert tilnærming til internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltningen. Dette inkluderer utarbeidelse av ROS-analyser som brukes som grunnlag for risikobasert kontrollplanlegging, samt bruk av elektroniske verktøy som støtter kontrollarbeidet.

Internkontrollen støttes av regelmessige interne møter hvor enkeltsaker diskuteres, og avdelingen samarbeider godt for å følge oppsatt plan. Kontrollarbeidet inkluderer løpende kontroll av tilskuddsordningene mot gjeldende regelverk gjennom daglig saksbehandling, og avvik følges opp mot tilskuddsmottakerne.

Internrutinene skal sikre kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen, etterlevelse av lover og regler, og unngåelse av uønskede hendelser. Kontrollpunktene er fastsatt i de fleste ordningene og hentes fra relevante rundskriv eller beskrivelser av dokumentasjonskrav og søknadsforhold. Minimumskontroller bidrar til god likebehandling av søkere.

Erstatningsordningene anses å ha mange risikoområder, og derfor kan rutinene og kontrollpunktene for disse være omfattende. Volumet av søknader kan påvirke risikoen, og derfor vurderes risikoen som høyest når volumet er stort. Saker knyttet til husdyrkonsesjon og beregninger av standardisert erstatning kan være kompliserte og ressurskrevende.

Selv om planlagt revisjon av våre internrutinene i 2023 ikke ble fullført grunnet prioritering av andre prosjekter, vil det nye internkontrollsystemet sette søkelys på risikovurderinger og kontrollpunkter i saksbehandlingen for å sikre effektiv og korrekt tilskuddsforvaltning.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	0
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	2
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfellesskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfellesskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	1
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	0

En sak hvor standardisert erstatning er under arbeid. Det ble sendt ut forhåndsvarsel i desember 2023 på standardisert erstatning på kr 10 750,-. Vedtak om standardisert erstatning er gjort i januar 2024. Siden årsrapporten gjelder for 2023 tas ikke beløpet med i tabellen.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	13
Saker funnet i orden	13
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Effekt av risikobasert kontroll
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Gjennomgang av rutinene ble gjort i 2022. Vi ser at fokus på rutinene har effekt
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Ja	Ja
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	Alle søknaden blir kontrollert
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Ja	Ja/nei vi har en fordeling ut i fra størrelse på område
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Ja	Ja	Ikke aktuelt, blir fortløpende vurdert ved søknadsbehandlingen
Erstatning etter offentlige pålegg	Ja	Ja	Ikke aktuelt, blir vurdert og kontrollert fortløpende under søknadsbehandling
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Ja	Ikke aktuelt, blir kontrollert fortløpende under søknadsbehandling
Kompensasjon ved avvikling av hold av pelsdyr mv	Ja	Ja	Ikke aktuelt, blir kontrollert i saksbehandlingen
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Ja	Ja	Ikke aktuelt, blir kontrollert ved utbetaling av kompensasjon/erstatning fortløpende ut ifra faktiske kostnadene
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Ja	Nei. Blir kontrollert ved utbetaling ved søknadsbehandling
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	Ja
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Ja
Tilskudd til siidaandeler og reinlag			
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag			
Andre ordninger			

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 % av kommunene.

Effektiv internkontroll er avgjørende for å sikre forsvarlig forvaltning av tilskuddene på landbruksområdet i kommunene. For å oppnå dette har Statsforvalteren gjennomført flere tiltak. Dette inkluderer etablering av et internkontrollsystem med søkelys på risikovurderinger og kontrollpunkter i saksbehandlingen.

Det er gjennomført ROS-analyser for å identifisere risikoområder i kommunenes tilskuddsforvaltning, og disse analysene har vært grunnlaget for utarbeidelsen av en risikobasert kontrollplan. Gjennomføringen av forvaltningskontroller har vært basert på disse risikovurderingene.

Opplæringstiltak og veiledning er prioriterte områder for å styrke kommunenes kompetanse på internkontroll og tilskuddsforvaltning. Dette inkluderer fagsamlinger, kurs, og løpende dialog for å sikre at kommunene er oppdatert på gjeldende regelverk og praksis.

Forvaltningskontroller har avdekket avvik i saksbehandlingen, og disse følges opp med kommunene for å sikre korrekt etterlevelse av regelverket. Kommunenes arbeid med internkontroll vurderes kontinuerlig, og det legges vekt på at avvik og feil i forvaltningskontroller får konsekvenser for søkere for å sikre likebehandling.

Status for kommunenes arbeid med internkontroll på produksjons- og avløsertilskudd viser en positiv utvikling, men det er fortsatt variasjon mellom kommunene. Statsforvalteren vil fortsette å sette søkelys på forvaltningskontroller og kompetanseheving for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning av tilskuddsordningene.

Statsforvalteren har gjort betydelige fremskritt med å etablere et robust system for internkontroll for å sikre effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning innen landbruket. Vårt fokus har vært på å styrke kommunenes internkontroll, noe som har vært viktig både i forvaltningskontrollene og gjennom opplæringstiltak. Dette arbeidet vil være høyt prioritert også i 2024 og fremover, da det fortsatt er et behov for økt kompetanse både internt og blant kommunene.

Vi arbeider nå med å tydeliggjøre internkontrollen i organisasjonen, spesielt knyttet til tilskuddsforvaltningen. Et nytt internkontrollsystem er under etablering for å håndtere alle tilskuddsordninger, med søkelys på risikovurderinger og kontrollpunkter i saksbehandlingen.

En grundig kartlegging av våre egne interne rutiner ble gjort i 2021, noe som førte til endringer og forbedringer i vårt arbeid. Dette har også påvirket vår tilnærming til forvaltningen av alle ordningene som kommunene håndterer.

Vi har investert betydelige ressurser i kontrollarbeidet innen landbruk og reindrift, spesielt rettet mot produksjonstilskudd og avløsertilskudd. Vår daglige veiledning og oppfølging av kommunene bidrar til korrekt og lovlig forvaltning av tilskuddene.

Det har vært avdekket avvik både i daglig kontroll og gjennom forvaltningskontroller, og disse følges opp nøye med kommunene for å sikre korrekt saksbehandling og likebehandling av søkere. Vi forventer at avvik og feil får konsekvenser, og internkontrollen er avgjørende for kvalitet, effektivitet og tillit i tjenesteproduksjonen.

Selv om det har vært positiv utvikling, ser vi fortsatt variasjon mellom kommunene, spesielt når det gjelder saksbehandling og tolkning av regelverk. Vi vil fortsette å jobbe med kompetanseheving for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning, samt tydeliggjøre rolleforståelse og praksis mellom veiledere, saksbehandlere og kontrollører.

Samlet sett er vårt mål å sikre en konsistent og korrekt forvaltning av tilskuddsordningene i landbruket gjennom effektiv internkontroll og tett oppfølging av kommunene.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Beiam	Produksjons og avløsertilskudd, tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel	To avvik funnet. 1. Kommunen mangler rutiner for de kontrollerte ordninger. 2. Ved kontroll av gjødslingsplan innhenter ikke kommunen nødvendige opplysninger til å kunne vurdere om gjødslingsplanlegging	Avvikene er lukket av kommunen og kontrollen er avsluttet.
Bindal	Produksjons og avløsertilskudd, tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel	6. avvik funnet. 1. Kommunen har ikke utarbeidet interne rutiner for de kontrollerte ordninger som ivaretar økonomireglementets krav om å etablere systemer, som har til hensikt å forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler. 2. Kommunen mangler kontrollplan i tråd med kravene i rundskrevet. 3. Kommunen godkjenner opplysninger som gir høyere tilskuddsutbetaling enn det omsøkte opplysninger tilsier. 4. Kontrollskjema er ikke benyttet ved stedlig kontroll. 5. Varsel om stedlig kontroll av produksjons- og avløsertilskudd har mangler. 6. Kommunens kontroll har ikke avdekket at søker har lagt inn feil inntekt til fradrag i søknad om tilskudd til sykdomsavløsning.	Avvikene er lukket av kommunen og kontrollen er avsluttet.
Fauske. Kontrollen dekker også Sørfold	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket og tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel.	Ingen avvik funnet.	Kontroll lukket
Hattfjelldal	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket	3. avvik funnet. 1. Kommunen mangler kontrollplan. 2. Habilitet. 3. Kommunen mangler rutinebeskrivelse for kontinuerlig ajourhold av AR5.	Avvikene er lukket av kommunen og kontrollen er avsluttet.
Narvik	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket	2. avvik funnet. 1. Vedtak mangler begrunnelse. 2. Avkorting ved feilopplysning etter § 12 vurderes ikke i alle saker.	Avvik er lukket av kommunen og kontrollen er avsluttet.
Sortland. Kontrollen dekker også Øksnes	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket	7. avvik funnet. 1. Endelig godkjenning av søknader er ikke i tråd med kommunens delegeringsreglement. 2. Kommunens kontrollplan er ikke i tråd med rundskrevet. 3. Kommunen øker omsøkte opplysninger slik at tilskuddsutbetalingen blir større enn søkeres opplysninger tilsier. 4. Kommunens saksbehandlingsrutine ivaretar ikke økonomireglementets krav om at den skal forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler. 5. Kommunen vurderer ikke avkorting ved beløp under 5 000 kroner. 6. Kommunen avkorter ikke ved gjødslingsplan som ikke er i tråd med § 3 i forskrift om gjødslingsplanlegging. 7. Kommunens varsel om stedlig kontroll har noen mangler ift. kravene i saksbehandlingsrundskrevet.	Avvik er lukket med unntak av delegering da kommunen har igangsatt et organisatorisk arbeid. Kontroll lukkes når intern delegasjon er avklart.
Vågan	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket	2. avvik funnet. 1. Kommunens kontrollplan er ikke i tråd med rundskrevet. 2. Kommunen mangler rutinebeskrivelse for kontinuerlig ajourhold av AR5	Avvik er lukket av kommunen og kontrollen er avsluttet.
Rana	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK), skogfond, resultatkartlegging og fornyelseskontroll	2 avvik funnet. 1. Kommunen har ikke utarbeidet kontrollplan. 2. Kommunen har ikke gjennomført risikobaserte feltkontroller på 5 % av omsøkte tiltak, eventuelt minimum 3 kontroller pr. år. 3.	Avvik er lukket av kommunen og kontrollen er avsluttet.
Grane	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK), skogfond, resultatkartlegging og fornyelseskontroll	2 avvik funnet. 1. Kommunen har ikke gjennomført risikobaserte feltkontroller på 5 % av omsøkte tiltak, eventuelt minimum 3 kontroller pr. år. 2. Budsjettmyndighet er ikke delegert til Landbruks og reindriftssjef som har endelig godkjent søknader om tilskudd.	Avvik er lukket av kommunen og kontrollen er avsluttet.
Nesna	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket, gjennomført foretakskontroll av to foretak	Ingen avvik funnet.	Kontroll lukket

Som et av flere verktøy benyttes avvikrapport for produksjons og avløsertilskudd. Denne rapport med flere gjennomgås rutinemessig og resultatene av gjennomgangen danner noe av grunnlaget for hvilke kommuner som velges ut til kontroll. Resultatene av gjennomgangen vil også være førende for hva som blir vektlagt i kontrollen. Kommunenes interne rutiner og system rundt tilskuddsforvaltning er fast punkt i alle kontroller som gjennomføres. Over tid ser vi at det nytter og at kommunene som mangler eller har mangelfulle rutiner etablerer system.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	14	34 %	14	41

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Vi har løpende kontroll av tilganger, idet vi følger med på tilsetninger og avganger av personell i kommunene. Alle tilganger blir journalført. I 2023 har vi hatt en total gjennomgang av tilgangene i fylkene. Det vil si at alle kommuner måtte melde inn hvilke tilganger de hadde behov for. Det ble ikke avdekket noen

større avvik.

Kontroll med tilgangene til Ldirs fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Vi ber alle kommunene om å melde inn hvilke tilganger de har behov for. En slik gjennomgang er svært arbeidskrevende, og blir derfor ikke gjort så ofte. Vi har ca 2100 aktive tilganger fordelt på ca 200 brukere. Behovet er størst når det er mye utskiftinger av personell i kommunene.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	En total gjennomgang gjøre ideelt sett 1 gang i året. Ellers følger man med på hva som skjer i kommunene av ansettelser og avganger.
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Avvik som registreres er at det kan ha gått noe tid før vi fanger opp at folk slutter i jobben. Kommunene er ikke spesielt flinke til å melde i fra.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene kontrollerer grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i behandlingen av produksjons- og avløsertilskudd.

Statsforvalteren i Nordland har et kontinuerlig fokus på at grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» vurderes både i opplæring, i veiledning og i forvaltningskontroller.

I veiledning oppfordrer vi kommunene til å bruke rapportene om «vanlig jordbruksproduksjon» som fins i eStil PT både i vurdering av enkeltsaker og som grunnlag for kontrollplan og utplukk til risikobasert kontroll. Vi veileder på generelt grunnlag i vurdering av konkrete saker der kommunen er i tvil om vilkåret er oppfylt, og har en del henvendelser fra saksbehandlerne i kommunene som går på vurderingen av «vanlig jordbruksproduksjon». Høsten 2023 ble det holdt webinar på ordningen produksjonstilskudd og avløsertilskudd hvor tema var hvilke tilskudd som skal avslås når en husdyrproduksjon avslås, og hvordan avslag på en produksjon skal håndteres i fagsystemet eStil PT.

Etter at avtale om utveksling av informasjon i saker om dyrevelferd ble inngått mellom Landbruksdirektoratet og Mattilsynet ble inngått har vi fått få saker som omhandler dyrevelferd. I 2023 oversendte Mattilsynet syv saker der foretaket søker produksjonstilskudd. Kommunene gjør gode vurderinger i saker som kommer fra Mattilsynet, og vi følger opp at kommunene vurderer vanlig jordbruksproduksjon i disse sakene.

I vårt arbeid med risikobasert utplukk til kontroll ser vi på kommunenes håndtering av de maskinelle kontrollene som gjelder «vanlig jordbruksproduksjon». Kommunene må gjør vurderinger av vilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i saker hvor maskinelle kontroller har slått inn. Vi ser at kvaliteten på de skriftlige vurderingene som gjøres er blitt bedre. I samtaler med kommunene viser det seg ofte at det det er gjort grundige vurderinger opp mot regelverket, også i de tilfeller dette ikke fremkommer i eStil PT. Vi har derfor stadig fokus på at den vurderingen som gjøres må fremgå i fagsystemet, evt. i kommunens arkiv.

I forvaltningskontrollene følger vi en tilpasset intervjuguide hvor vi spør kommunene hvordan de vurderer inngangsvilkårene i § 2, og hva de gjør dersom de ikke vurderer at vilkårene er oppfylt. Ut fra svarene vi får snakker vi om hva som ligger i inngangsvilkårene og begrepet «vanlig jordbruksproduksjon», rapportene som fins i eStil PT. Vi fokuserer på at vurderingen må gjøres for hver enkelt produksjon, og er inngangsporten for å motta tilskudd etter forskriften.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Vi har kontinuerlig fokus på grunnvilkåret "vanlig jordbruksproduksjon" i veiledning, i forvaltningskontroller og det er jevnlig tema for årlige samlinger og webinarer med fokus på produksjonstilskudd. Høsten 2023 ble det holdt webinar på ordningen produksjonstilskudd og avløsertilskudd hvor tema var hvilke tilskudd som skal avslås når en husdyrproduksjon avslås, og hvordan avslag på en produksjon skal håndteres i fagsystemet. eStil PT. I veiledning og forvaltningskontroller har vi fokus på at de rapporter som fins i eStil PT brukes både i arbeidet med kontrollplan og i forbindelse med utplukk av foretak til risikobasert kontroll.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Vi mener å se at kommunene i større grad enn tidligere har fokus på vurderingen av grunnvilkåret i § 2 om «vanlig jordbruksproduksjon», og gjør grundige og gode vurderinger av dette. Vi har i både opplæring, veiledning og forvaltningskontroller fokus på tilgjengelige rapporter om «vanlig jordbruksproduksjon» i eStil PT. Dette gjør at flere kommuner har tatt i bruk rapportene både ved utarbeidelse av kontrollplan, utplukk til kontroll og i saksbehandling.

Gjennomført telling av rein i henhold til planen (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2023.

På bakgrunn av risikovurdering meldte vi inn behov, men fikk ikke midler/oppdrag i 2023. Vi har derfor ikke gjennomført telling i 2023.

Alle reinbeitedistrikt har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle reinbeitedistriktene har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner

Alle distrikter har bruksregler, og 11 av 12 har distriktsplan. Vi er i dialog for å få på plass distriktsplan også for det siste reinbeitedistriktet. Alle planene

tilfredsstill kravene etter reindriftsloven av 2007. Distriktene overholder i all hovedsak bruksreglene.

Det er ingen store utfordringer for distriktene å komme i dialog med kommuner og fylkeskommuner, men det kan være noe mer utfordrende å nå frem med reindriftens synspunkt overfor NVE og OED.

Alle distriktsplanene er gjort tilgjengelig på våre nettsider og de blir vist til i alle relevante sammenhenger. Viktigheten av gode planer er tema på ulikt vis på det årlige reindriftsseminaret. Dette vil vi fortsette med å sette på dagsorden i ulike fora.

Vi opplever at tid er den største utfordringen for oppdatering av bruksregler og distriktsplaner. Å drive med reindrift er en heltidsjobb. På fritiden må reindrifta svare ut alle henvendelser fra forvaltning, utbyggere og andre, noe som i seg selv er en krevende jobb. Når dette er gjort er det lite tid igjen til å begynne med andre oppgaver.

Brudd på regler, bestemmelser og vedtak er fulgt opp (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)

Rapportere på

Brudd på bruksregler, bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven er fulgt opp

Vi har ikke registrert brudd på bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven. Dermed har ikke Statsforvalteren gitt pålegg for å bringe ulovlige forhold til opphør.

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven

	Antall
Antall brudd på bruksregler	0
Antall brudd på andre bestemmelser i reindriftsloven	0
Sum	0

Oppfølging av brudd på grensereinbeiteoven (fra kapittel 3.3.1.2.5.1 i TB)

Rapportere på

Aktiv oppfølging av brudd på grensereinbeiteoven

2023 var et normalår der det var en del svensk rein der det bruker å være det. I tillegg fikk vi meldinger på våren om at det var kommet inn mye svensk rein i Hamarøy/Tysfjord. Dette ble sjekket ut, men det var enighet mellom norsk og svensk reindrift om dette.

Vi gjennomførte en helikopterbefaring i grensestrøkene på Saltfjellet i 2023. Parallelt med dette samlet Saltfjellet reinen og det ble gjennomført skilling et par dager seinere der vi deltok. Vi anslår at 15 til 20 prosent av ca 2000 rein som ble skilt ut var svensk.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Statsforvalteren kan dessverre ikke si seg fornøyd med resultatene på dette delmålet. Vi erfarer at det er flere grunner til det. Stort press på tjenestene har gjort at man i mindre grad enn tidligere er opptatt av kvalitet og pasientsikkerhet og rettsikkerhet forblir en del av kvaliteten.

I spesialisthelsetjenesten er det en gjennomgående utfordring at styrene i liten grad etterspør resultater og tiltak innenfor pasientsikkerhet og kvalitet. Helseforetakene i Nordland har også i liten grad etablert enhetlig ledelse og det gjør at de ikke får et optimalt system for pasientsikkerhet og kvalitet (grunnet uklare ansvarslinjer) og det skaper utfordringer når de skal planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere sine aktiviteter - siden det ikke er klart hvem i organisasjonen som har (leder-)ansvar for hva. Vi ser også at det mangler fokus på rettsikkerhet når det kommer til vurderinger av henvisninger og informasjon om pasienter og brukeres klagerett og hvilke rettigheter de har. Dette inkluderer veiledning om pasient- og brukerbud og Statsforvalter dersom det er behov for veiledning og bistand dersom man opplever å ikke få ivaretatt sine rettigheter.

I kommunene er situasjonen enda mer kompleks. Vi ser at ressurssterke pasienter/brukere (og pårørende) engasjerer advokat i saker. Mange kommuner har ikke tilsvarende juridiske ressurser og kompetanse og kan dermed ende opp med å innfri tjenester som ligger utenfor det som loven krever. Med det klarer de heller ikke å etterleve viktige bestemmelser som at ressursene skal utnyttes best mulig.

Mange kommuner evner ikke å tilby fastlegjetjenester, og heller ikke ha det tilstrekkelig antall fastleger til at det blir en mulighet for å bytte der man måtte ønske det. Dette har vi imidlertid inntrykk av begynner å bli et like stort problem i andre deler av landet også.

Innenfor tvang og makt ser vi svært uheldige forhold i vårt fylke. Organiseringen av tvungent psykisk helsevern med døgnopphold er begrenset til få lokaliteter og det betyr lang reiseavstand og vanligvis behov for flytransport. Mange pasienter ender opp med en ventetid før de får avklart om den aktuelle tilstanden kvalifiserer til tvangsinnleggelse. Vi er også kjent med at det har oppstått uønskede hendelser i denne perioden fram til pasienten kommer til en institusjon som er godkjent for å gjøre den nødvendige typen vurderinger.

Vi jobber med oppfølgingen av tilsynet med luftambulansetjenesten og håper at det på sikt kan bedre forholdene for denne pasientgruppen.

Innenfor kapittel 9 i helse- og omsorgstjenesten ser vi et svært stort omfang av dispensasjonssøknader. Dette ser ut til å være økende over tid.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Av 70 barn ved institusjonene i Nordland er 66 barn (94 %) tilbudt samtale. Av disse er det gjennomført samtaler med 47 barn. Det har vært planlagt og gjennomført 28 tilsyn med barnevernsinstitusjoner i 2023. 12 av disse besøkene har vært uanmeldt. Det er 6 barnevernsinstitusjoner i Nordland, med totalt 9 enheter.

Statsforvalteren i Nordland gjennomfører tilsyn på ettermiddag/kveld, og barnene får tilbud om samtale. Særskilte grunner har gjort at vi i enkelte tilfeller ikke har snakket med ungdom under tilsyn (ungdom ikke tilgjengelig for samtale).

Tilsynet er til stede under middag og planlegging, og har uformelle samtaler med ungdommer og ansatte i plenum før tilsynssamtaler med ungdommene i enerom.

Ved uanmeldt tilsyn opplever vi å få snakke med færre barn enn ved varslet tilsyn. Ungdommer får alltid tilbud om samtale med oss i etterkant av tilsynet dersom de ikke vil snakke med oss når vi er i tiltaket. Vi har gjennomført flere samtaler med ungdommer på dag 2 (tilsyn med ledelsen).

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Vi har endret saksbehandling av tilsynssaker i henhold til ny policy, og mener at vi gjennom dette har flyttet ressursbruken til de riktige tilsynssakene. Vi prioriterer alltid saker hvor liv og helse kan være truet. Vi hadde en dobling av tilsynssaker fra 2021 til 2022 og har gjennom 2023 slitt med å få ned restansene. Vi har en reell restansenedgang på 7 % ved årsslutt. Det er likevel slik at vi samlet sett ser en saksbehandlingstid som øker. Noe av årsaken til dette er at vi i 2023 har valgt å øke ressursbruken på de stedlige tilsynene. Identifisering av saker til behandlingsmåte 4 er fortsatt utfordrende, og vi har ikke lyktes med å komme i gang med behandlingsmåten. Vi har et forbedringsprosjekt på saksbehandling, og har tro på at vi gjennom dette skal få ned saksbehandlingstidene i 2024.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	-22 %	58 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	-21 %	59 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	5 %	85 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %		

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	-38 %	42 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter ny behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør) eller etter gammel veiledning: 5 måneder eller mindre

Ingen saker med behandlingsmåte 5 i 2023 på sosialområdet.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %		

Ingen saker vurdert/avgjort

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Helse/omsorg:

Saksmengden på rettighetsklager er stadig økende (11 % 2022 - 2023 og 29 % fra 2021 - 2023), og vi sliter med å holde restansene og saksbehandlingstiden nede. Vi har prioritert å behandle sakene som omhandler Nødvendig helsehjelp og barn/unge høyest. Vi har hatt en høy turnover og dermed periodevis vakanser, men har nå alle saksbehandlerne på plass. Vi har gjennomført intern opplæring for samtlige saksbehandlere, og fått etablert arenaer for helsefaglige drøftinger. Vi har etablert bedre rutiner for tidlig gjennomgang av saksdokumentene, slik at vi oppdager raskere når sakene ikke er godt nok opplyst. Vi deltar aktivt på Rettighetsforum og ønsker at forumet åpnes slik at alle saksbehandlere som har mulighet, kan delta.

Sosial:

Betydelig nedgang i klagesaker siste to årene. Nedgang 15 % fra 2022 til 2023, og nedgang på hele 29 % fra 2021 til 2023. Samtidig som andel saker som stadfestes er høy (84 %) tilsier vår innsikt fra landsomfattende tilsyn på hvordan barn blir ivaretatt i søknader om sosialhjelp, og annen kontakt med kommunene, at det nok er grunnlag for langt flere klagesaker i Nordland. Kommunenes ansvar og praksis for å sikre klageadgang og veilede i klagesaker, er noe Statsforvalteren i Nordland vurderer å følge opp i 2024.

Saksbehandlingstid - avslutning av klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	5 %	95 %
Helse/omsorg	90 %	- 32 %	58 %

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Vi har hatt ett pågående forbedringsprosjekt siden høsten 2022 som blant annet handler om kompetanse på fagområdet, ressursallokering og arenaer for samhandling/tverrfaglighet internt og eksternt. Ved årsskiftet har vi nå kontroll på fagområdet og er på resultatmålet. Årsaken til at vi ikke har fått bedre resultat for 2023 er den store mengden etterslep på overprøving vi hadde med oss inn i 2023. Samtlige ansatte på fagområdet var på Tilsynsskolen - tvang og makt november 2023. Vi deltar også aktivt i Forum for tvang og makt. Kompetanseøkende tiltak har vært svært etterlengtet.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 30 %	60 %

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)**Rapportere på**

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Dispensasjonssøknadene behandles så raskt som mulig, og som oftest sammen med vedtakene. Sakene behandles innen for 3 måneder.

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.6 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

Også i 2023 har kapasitet på barnevernet medført lengre saksbehandlingstid enn målsettingen. Dette er et område som i 2024 får høyeste prioritet og er en sentral del av vårt arbeid med å forbedre vår kapasitet.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	-69 %	21 %

Også i 2023 har kapasitet på barnevernet medført lengre saksbehandlingstid enn målsettingen.

Resultatmål SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.4.9 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 220 poeng

Tilsynsplanen for 2023 har vært justert underveis ut fra hendelser og tilgjengelige ressurser. Vi har gjennomført LOT i henhold til kravet, og planlagte kommunale tilsyn har vært registrert og samordnet i den nasjonale tilsynskalenderen og ført i Nestor fortløpende. Vi har klart å øke tilsynsaktiviteten selv om vi ikke når resultatmålet. På grunn av høy turnover har vi store deler av året hatt kun en revisjonsleder frem til revisjonslederkurset november 2023. Der deltok vi med 5 ansatte. Tilsynene har derfor gjennomgående blitt brukt til intern opplæring, noe som har medført ekstra ressursbruk på hvert tilsyn. Vi bruker også mye ressurser på å følge opp tilsynene, da de fleste tilsynene ender med lovbrudd for virksomhetene. Samtlige ansatte har deltatt på 2 fagdager med Einar Hovlid august/september 2023, hvor tema var særlig rettet mot planlegging av virksomme tilsyn og oppfølging.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
220	-82	138

Resultatmål SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.5.7 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende 50 poeng

Vi har hatt et godt samarbeid med SF TF om de regionale tilsynene. Mangel på revisjonsledere har påvirket hvordan vi har kunnet planlegge tilsynsaktiviteten for 2023. Vi har derfor i stor grad prioritert å bruke våre ressurser på tilsyn initiert av Statens helsetilsyn og SF TF. I tillegg har Nordland hovedansvar for oppfølging av Luftambulansetilsynet.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
50	8	58

Resultatmål SFVT og SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.6.3 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 75 poeng

Statsforvalteren i Nordland har i tillegg til registrert aktivitet, også gjennomført en rekke tilsyn etter metode 3 jf. ny veileder for tilsyn med sosiale tjenester og barnevern. Syv behandlingsmetode 3-tilsyn kunne nok også, og kanskje helst, vært ført i Nestor som systemrevisjon med egenvurdering som metode.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
75	-23	52

Statsforvalteren har i tillegg til registrert aktivitet, også gjennomført en rekke tilsyn etter metode 3 jf. ny veileder for tilsyn med sosiale tjenester og barnevern. Syv metode 3-tilsyn kunne nok også, og kanskje helst, vært ført i Nestor som systemrevisjon med egenvurdering som metode.

3.1.3.4 Andre oppdrag**3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning**

SFNO har god måloppnåelse på resultatmålene. På prioriterte sakstyper var det bare på «opprett vergemål» at vi ikke nådde målet om minst 80 % opprettede vergemål for voksne innen 90 dager. Vi oppnådde 67 %. Dette forklares med sammenfallende ressursmangel og stor saksinngang. Etter interne allokeringer og balanse mellom ressurser og saksinngang, ligger vi i en positiv trend fra september 2023. Fra desember 2023 har vi lagt innenfor måltallet.

Øvrige sakstyper (ikke prioriterte) hvor vi ikke har tilfredsstillende måloppnåelse på saksbehandlingstid, er «godtgjøring». For 2023 er bare er det bare fattet vedtak innen 45 dager på 36 % av søknadene. Dette skyldes også for knappe ressurser på denne sakstypen relativt til søknadsmengden. Dog er vi også her inne i en positiv trend, dels fordi vi har allokert ressurser, dels har vi noe lavere inngang av søknader og dels fordi vi har økt bruken av fremtidsrettede vedtak (ved dekning av Statsforvalteren) som gir vergen anledning til å fakturere med jevne mellomrom i henhold til vedtak. Dette forenkler saksbehandlingen. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden på godtgjøring lå for 2. halvdel av 2023 på mellom 51 og 34 dager (månedsvis).

Ressursene er knappe på alle sakstyper, slik at økt inngang på sakstyper og/eller redusert kapasitet på saksområdene vil med all sannsynlighet medføre at det blir utfordrende med tanke på måloppnåelse – uten tiltak.

Fremtidsfullmakter viser god måloppnåelse. Dog er dette en sakstype som stadig øker i omfang. Over de siste årene har omfanget økt med mellom 50 – 100 % fra ett år til det neste. Dette medfører stadig større ressursbruk – noe som, ved fortsatt økning av dette omfanget vil gå ut over vår kapasitet på andre saksområder, alt annet likt. Det vil også gjøre det utfordrende å opprettholde gode tall på dette saksområdet. I Power BI er det ikke fremtredende at det er en andel fremtidsfullmakter som ikke blir stadfestet. I de fleste tilfeller er det vesentlig mer arbeid med disse enn de som blir stadfestet. Mange fremtidsfullmakter som er stadfestet gir ikke fullmakt på områder som krever Statsforvalterens samtykke, som f.eks. salg av bolig og utdeling av arveforskudd, slik at det kommer en del begjæringer om vergemål for disse formål. Dermed får ikke Statsforvalteren den avlastningen fremtidsfullmakter av «god kvalitet» kunne gitt.

Et annet utfordrende område med fremtidsfullmakter er rettssikkerheten til fullmaktsgiver. Statsforvalteren mangler hjemmel for å legge legeerklæring på tidspunktet for opprettelse av fremtidsfullmakt til grunn for stadfestelsen. Dette gir et unødvendig rom for at fremtidsfullmakter er laget av pårørende, med dem selv som fullmektiger, i tilfeller der den medisinske tilstanden skulle tilsa at fullmaktsgiver ikke var i stand til å lage en fremtidsfullmakt, og at slike fremtidsfullmakter heller ikke inneholder fullmaktsgivers egen vilje. Vi har flere eksempler hvor det i samtaler med vitner har fremkommet at de ikke kjenner til fullmaktsgivers kognitive tilstand på det tidspunkt fremtidsfullmakten er datert, ettersom de ikke var til stede. De kjenner heller ikke godt nok til fullmaktsgiver til å kunne si noe om deres tilstand rundt den tiden.

Saksbehandlere opplever det som krevende å sette sitt navn på attester som stadfester ikrafttredelsen av fremtidsfullmakter hvor det er relativt kort tid mellom opprettelsen av fremtidsfullmakten og legeerklæring som bekrefter at fullmaktsgiver ikke lengre er i stand til å ivareta sine interesser selv, og hvor man i tillegg mistenker at det ikke er fullmektigen selv som har utformet innholdet. Legeerklæringene sier ofte ikke noe om hvor lenge fullmaktsgiver pga. medisinsk årsak ikke har vært i stand til å ivareta sine interesser. Leger uttrykker også underhånden tvil rundt dette i enkelte tilfeller.

Slik det vurderes, vil en lovendring som krever at det må foreligge en legeerklæring fra tidspunktet fremtidsfullmakten er opprettet og som bekrefter at fullmektig er i stand til å forstå konseptet, forbedre rettssikkerheten på området. Det vil også gjøre saksbehandlingen lettere og mindre belastende for den enkelte saksbehandler.

Opprett vergemål for voksne (fra kapittel 3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål for voksne – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 90 dager.

Resultatmål ikke nådd, hovedsaklig grunnet knappe ressurser i en periode. Fra høsten er ressursene på dette området mer balansert, noe de månedsvise resultatene viser.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
67 %	80 %	- 13 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Resultatmål nådd.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
91 %	80 %	11 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Ved opprettelse av vergemål legges behov og frivillighet til grunn både gjennom at dette fremkommer av begjæring, legeerklæring og samtale med den som er i behov for vergemål, så langt dette er mulig ut fra vedkommendes helsetilstand – slik dette er vurdert av lege. Vår andel av samtaler med den som er i behov for vergemål har økt fra 2022 til 2023. Dersom vergehaver ønsker bytte av verge, etterstrebes dette – så langt det ellers er formålstjenlig med vergemål.

Vi etterkommer ønsker om å avslutte vergemålet hvor vergehavere fastholder sitt ønske om dette.

Verger veiledes på vergehavers rettigheter og at alle disposisjoner skal være basert på samtykke der dette er nødvendig og mulig, og at disposisjoner ikke kan foretas dersom det ikke kan legges til grunn at det utvilsomt er etter vergehavers behov og vilje. Det er høy bevissthet internt på vergehavers behov og selvbestemmelse, som gjør at dette formidles til både verger, helseaktører/institusjoner og publikum. Systematisk har selvbestemmelse fokus på fagdager for faste verger, kommunemøter, webinarer, e-læring, nettsider og gjennom tilgjengelighet både med fast telefontid og besøktid. Vi er også tilgjengelig for skriftlige henvendelser og besvarer dette løpende. Så langt kapasiteten rekker, stiller vi etter forespørsel opp på diverse møter, seminarer fagdager mv.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Nye verger har gjennomført introduksjonskurs

I all vår systematiske kontakt med verger har vi fokus på vergers rolleforståelse, for best mulig å sikre at de utøver sine oppgaver med respekt for vergehavers selvbestemmelse. Dersom det fremkommer ytterlig behov for informasjon til- og veiledning av verger, følges disse opp med dette som formål – typisk i tilsynssaker. Om verger viser seg uegnet som verge, fratas de vergeoppdrag.

Nye verger må gjennomføre introduksjonskurset før de blir oppnevnt som verge.

Gjennomførte samtaler (fra kapittel 3.3.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Andelen samtaler som er gjennomført i forbindelse med opprettelse av vergemål, har økt

Andel samtaler har økt.

Vergemål - gjennomførte samtaler

Andel gjennomførte samtaler i 2022	Andel gjennomførte samtaler i 2023	Endring
39 %	54 %	15 %

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Statsforvalteren i Nordland har i samarbeid med RKK Vesterålen og KS utviklet fire moduler for barnehagemyndighet og -eiere. Tre av disse modulene ble utviklet i 2022, og den siste kom i januar 2023. Modulene har gjennom 2023 vært tilgjengelig for kommunene, både i Nordland og i Norge for øvrig. Disse modulene har vært utviklet for å skape kjennskap og forståelse til regelverket til barnehagemyndigheten og barnehageeier. Gjennom disse modulene og vår kjennskap til kommunene gjennom tilsyn og henvendelser er at det stor variasjon imellom knyttet til regelverksforståelse og regelverkssetterlevelse på barnehageområdet. Blant annet opplever flere kommuner at det er utfordrende å skille rollen som barnehagemyndighet fra rollen som kommunal barnehageeier. Disse rollene blandes, både i små og store kommuner.

For våre gjennomførte tilsyn i 2023 ser vi at flere av barnehagemyndighetene ikke har tilstrekkelig forvaltningskompetanse. Vi har avdekket regelverksbrudd under alle tilsynene i 2023. Temaene har vært: barnehagemyndighetens risikovurdering som grunnlag for valg av virkemiddel veiledning og eller tilsyn, behandling av dispensasjoner fra pedagognorm og utdanningskravet for pedagogisk leder, retten til spesialpedagogisk hjelp og rettigheter for barn med nedsatt funksjonsevne. Regelverksbruddene gjelder både etterlevelse av barnehageloven og forvaltningsloven.

Høsten 2023 har vi hatt felles webinar for barnehagemyndighetene, barnehageeier og skoleeiere. Her er det som er nytt for høsten 2023 samt endringer i regelverket siste året for barnehage, SFO og skole.

Statsforvalteren har i 2023 hatt en felles samling om regelverk og kompetanseutvikling, der målgruppen har vært barnehageeiere, barnehagestyrere, barnehagemyndighet og skoleeier. Temaet på samlingen var regelverk knyttet til barnehagemyndighet og eier, spesialpedagogisk hjelp, trygt og godt barnehagemiljø og tilskuddsordningen. Det var 111 deltakere på samlingen, og tilbakemeldingen i sektoren var at slike samlinger har stor nytteverdi og de ønsker flere samlinger.

Statsforvalteren veileder barnehagemyndighet, barnehage- og skoleeiere gjennom henvendelser på telefon, per e-post, teams eller i brev. Vi forsøker å bruke å veiledning som et aktivt verktøy for å redusere risikoen for lovbrudd, og for å sikre en bedre praksis. Vår opplevelse er at sektoren har et behov for, og et ønske om veiledning, og at dette er et godt verktøy for å øke forståelsen av regelverket.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og skoleeier.

Vi har et årshjul for risikovurdering som følger de ulike aktivitetene i sektor, blant annet brukerundersøkelser og andre tall, samt kvalitative vurderinger jevnlig på områder som spesialundervisning og skolemiljø. I 2023 har vi arbeidet for å innarbeide denne vurderingen i kommunebildene, et arbeid som må fortsette i 2024.

Vi bruker statistikk over henvendelser og klagesaker aktivt i denne vurderingen, samt opplysninger fra deltakelse i ulike satsinger som oppfølgingsordningen og læringsmiljøprosjektet. Dette er viktige vurderinger som vi bruker når vi velger mellom tilsyn og andre virkemidler. Vi har jevnlig møter for å samordne denne informasjonen, og vurdere tiltak. I mange tilfeller har vi så god informasjon at vi kan målrette tilsyn, f.eks. fritak nasjonale prøver. I andre tilfeller ser vi at både kommune og skole har store utfordringer med stabilitet i ledelse og personale. Da er det ofte andre virkemidler som målrettet veiledning innenfor regelverk som velges. Dette kan være enkeltemner som undersøkelser i skolemiljø saker, eller mer omfattende emner der vi samler både kommuneledelse og skoleledelse. Dette handler ofte om sammenhengene mellom forvaltning og særlovverk, som f.eks. enkeltvedtak, ressurser og organisering. Ofte velger vi en kombinasjon mellom veiledning og smale tilsyn. Tilsyn brukes da enten for å innhente informasjon, eller vurdere effekt i etterkant av veiledning.

De avsluttede tilsynene fra 2023 viser at det er en effekt av både tilsyn og veiledning. Dette vises i både henvendelser, klagesaker og andre tall.

Statsforvalteren skal i økt grad innrette tilsyn med de temaer og i det omfang som er nødvendig, basert på den risikoen (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i økt grad innrette tilsyn med de temaer og i det omfang som er nødvendig, basert på den risikoen som er avdekket.

Alle planlagte tilsyn på barnehage- og skoleområdet gjennomføres på bakgrunn av risikovurderinger. Våre kilder til dette kommer fram under punkt 7.3.8.2. Vi har også gjennomført egeninitierte tilsyn etter henvendelser, medieoppslag og klagesaker.

Skole:

Ved alle tilsyn vurderes tema og omfang. I denne vurderingen er også kapasitet og kompetanse hos skoleeier/skoler med. En vurdering er om tilsyn skal gjennomføres stedlig, digitalt eller skriftlig. I alle tilsyn gjøres det konkrete vurderinger av hvilken informasjon vi kan finne fra andre kilder og hva som må være en del av tilsynet. Områder der vi har informasjon om brudd på regelverket fra flere eiere, vil vi sette inn andre tiltak som veiledning til utvalgte eiere og skoler. Vi prøver også å dele funn fra tilsyn, blant annet gjennom at vi i samarbeid med tilsynsobjektene inviterer andre eiere/skoler i regionen på sluttmøter der det er mulig.

Erfaringsmessig er det på skolemiljø og internkontroll nødvendig med mer omfattende tilsyn for å få hele sammenhengen i regelverket, og vi ser at det er brudd på alle tre delene i alle tilsyn vi har hatt. Vi ser den samme tendensen i spesialundervisning og internkontroll, men har bare gjennomført ett tilsyn der. For øvrige tilsyn er det som regel smale tema basert på en konkret risikovurdering. Eksempler på dette er fritak fra nasjonale prøver, vurdering- der vi f.eks. kan sette sammen noen få kontrollspørsmål fra elevens utbytte av opplæringen.

Barnehage:

Etter risikovurdering valgte vi å ha tilsyn med barnehagemyndighetens ansvar, spesialpedagogiske hjelp og dispensasjon fra pedagogisk bemanning. Årsaken til dette, var informasjon og dokumentasjon vi fikk, samt veiledning og henvendelser. Dette i forbindelse med kommunenes eget risikovurderingsarbeid og forvaltningskompetanse. Noen tilsyn fikk større omfang enn først planlagt. Dette vurderte vi som viktig for å kunne få avdekket kommunens systemer, rutiner og regelverksforståelse. Vi har fulgt opp disse temaene på noen nettseminarer og har planlagt flere mer inngående nettseminarer i 2024, der vi tar for oss ett tema om gangen.

Vi har avdekket lovbrudd i alle våre tilsyn, og vi vurderer derfor at resultatmålene er oppnådd i 2023.

Statsforvalteren skal følge opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn. (fra kapittel 3.3.3.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal følge opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Gjennom vår områdeovervåking, risikovurdering, klagesaksbehandling og generell tilgang på informasjon om sektor, blir vi kjent med forhold som kan utgjøre risiko, men som ikke medfører planlagte tilsyn.

For de kommunene/skoleeiere der vi finner høy risiko, følges dette alltid opp. Tilsyn er ikke alltid det beste virkemiddelet og vi ser at veiledning kan ha god effekt. Det kommer helt an på hvilket tema det er høy risiko på og om det er hensiktsmessig med tilsyn.

For skole er det alltid med i vurderingen kapasitet og forhold i kommunen/på skolene. Vi har de siste årene flere tilfeller der rektorer har sluttet etter tilsyn, i noen tilfeller fordi de ikke er den rette til å rette opp forholdene, men de fleste av disse opplever liten støtte i personal og fra eier for å gjøre nødvendige endringer. Da tar det ofte flere år å få rettet opp. Dette medfører ekstra arbeid for alle parter, og gjør at vår kapasitet for å følge opp med nye tilsyn ved behov begrenses noe.

Vi har mange kommuner som er i en slik situasjon at vi må vurdere dette opp mot risiko. De fleste av disse kommunene er i andre ordninger som oppfølgingsordningen eller læringsmiljøprosjektet, og har allerede fokus på områder det er avdekket risiko på. Da følger vi opp med å rette fokus på veiledning fra både oss og eksterne til områdene som er nødvendige.

For kommuner som ikke har oppfølging gjennom andre ordninger, kan det være nødvendig å opprette en dialog om regelverksetterlevelse med eier/skoleleder, og ev. vurdere tilsyn ved en senere anledning. Vi har tett samarbeid med de regionale kompetansekantorene (RKK), som ofte kan være i en tett dialog med enkeltenheter og eiere.

Det er også en ressursmessig vurdering fra vår side om hvordan avdekket risiko best kan følges opp. Som rapportert i 3.3.3.1.2.1 gjøres det vurderinger av kapasitet og evne hos skoleeier til å nyttiggjøre seg tilsyn. I noen tilfeller både på barnehage og skole er risikoen på så mange områder at tilsyn kan bli for omfattende. Da er det både en vurdering av hvordan vi utnytter våre ressurser best, og da er veiledning eller regionalt samarbeid det tiltaket vi velger.

Statsforvalteren skal bruke tilsynsopplegget for Felles Nasjonalt Tilsyn (fra kapittel 3.3.3.1.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bruke tilsynsopplegget for Felles Nasjonalt Tilsyn (FNT) i 2023, når det vurderes at det er risiko knyttet til tema for FNT.

Fire av årets tilsyn har vært FNT. Det er tre tilsyn på skolemiljø og internkontroll, samt en pilotering av spesialundervisning og internkontroll.

Vi benytter FNT for tilsyn med skolemiljø.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Vi har gjennomført noen fysiske regelverksamlinger. Grunnet permisjoner har vi vært underbemannet, og har derfor måttet prioritere saksbehandling. Vi veileder daglig rektorer i enkeltsaker. Vi har hatt flere veiledningsmøter med skoleledere og skoleeiere.

Gjennom tilsyn med skolemiljø og internkontroll vurderer vi til å ha økt kompetansen hos skoleeiere og skoleledere.

Vi følger statlige satsinger tett og har god dialog med kommuner og skoleledere som vi vurderer gir god effekt for økt kompetanse.

Både fra skoleledere og skoleeiere har vi fått tilbakemeldinger om at vår veiledning og tilsyn har blitt opplevd som kompetansehevende. Vi vurderer at både satsingene i regi av Utdanningsdirektoratet og våre tiltak bidrar til kompetanse om hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Vi vurderer likevel at det fremdeles er behov for økt kunnskap om hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

I 2022 hadde vi fysiske samlinger og webinarer knyttet psykososialt barnehagemiljø. Her gikk vi gjennom regelverket og hadde arbeidsøker knyttet området. I starten av i 2023 hadde vi en fysisk samling der barnehagemyndighet, eiere og styrere deltok, her hadde vi også fokus på regelverket i kap8,

samt refleksjoner og oppgaver. Vi har også hatt webinar på høsten, der dette har vært tema.

Gjennom tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling er det fokus på at alle barn uavhengig av hvor de er skal ha et barnehage tilbud med høy kvalitet. Gjennom våre samlinger, møter med eiere og myndigheter blir det understreket regelverket knyttet psykososialt barnehagemiljø. Vi har vist til kompetansepakker på Udir, nettsider, evalueringer og rapporter. Gjennom prosjektsiden publiseres nyheter fortløpende. Gjennom læringsmiljøprosjektet er det to kommuner i Nordland som deltar, og her er barnehage med sammen med SFO og skole.

I 2023, kom flere henvendelser til oss, dette mener vi er på grunn av det arbeidet vi gjorde gjennom hele 2022. Terskelen for å ta kontakt ble lavere og vi fikk tilgang til informasjon om arbeid med og kompetanse på, trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Vi er fremdeles avhengig av at barnehageeiere, ansatte eller foreldre tar kontakt, for å kunne få inn informasjon hvordan dette ivaretas kommunen og i den enkelte barnehage.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Saker som kommer inn fordeles umiddelbart til saksbehandlere. Innen ett døgn tar vi kontakt med melder. Dette blir registrert i eget skjema. Umiddelbart etter samtalen med melder, tar vi kontakt med rektor og orienterer om meldingen. Så sender vi en e-post til rektor der rektor får maks en uke på å sende inn dokumentasjon. Til hjelp for skolen har vi utarbeidet skjemaer for å sikre at vi får relevant dokumentasjon. Dette har medført at skolene redegjør på en mer grundig og relevant måte, og vi kommer raskere i gang med våre vedtak. Like etter at vi har mottatt dokumentasjonen fra skolen, har vi en samtale med eleven.

Det tar ca 2 uker å innhente all dokumentasjon før vi starter å skrive på vedtaket. Saksbehandlingstiden vår varierer avhengig av sakenes kompleksitet. Innhentning av ytterligere informasjon/kontakt med andre faginstanser, medfører at saksbehandlingen trekker ut i tid. Vi har et mål om maks saksbehandlingstid på 50 dager. Vi ligger litt under måloppnåelsen noe som skyldes underbemanning og økt saksmengde.

Vi har ikke unødig opphold i saksbehandlingen. Vi vurderer at vi har god måloppnåelse.

Se også 3.3.3.1.3.4

Arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker (fra kapittel 3.3.3.1.3.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker innen rimelig tid.

Behandling av skolemiljø saker har høy prioritet i embetet. Vi har skriftlige rutiner på hvordan vi skal saksbehandle skolemiljø saker for å sikre at disse blir behandlet innen rimelig tid, **se også punkt 3.3.3.1.3.3**

Våre rutiner med felles maler og skjemaer sikrer raskere saksbehandlingstid og kvalitet i vedtakene.

Vi registrerer alle saker i eget skjema. Her har vi lagt inn en kontrollfunksjon slik at både saksbehandlere og leder kan følge med for å sikre rask saksbehandling.

Alle som behandler skolemiljø saker møtes annen hver uke. Da gjennomgår vi for hver saksbehandler antall saker til behandling og tidsbruken på hver sak. Dette gir oss mulighet til å omprioritere for å kunne behandle sakene innen rimelig tid.

Vi har ikke unødig opphold i saksbehandlingen. Vår jevnlige møtestruktur og rutiner bidrar til å sikre god måloppnåelse.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra skoleeier reduseres

Statsforvalteren har i 2023 gjennomført et digitalt seminar om samiske rettigheter i samarbeid Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Statsforvalteren i Trøndelag. Videre har vi gjennomført to samlinger for PPT-nettverkene. Fokus her har blant annet vært utredning og sakkyndige vurderinger. Vår vurdering har vært at det fra høsten 2023 er et behov for å planlegge for innføring av ny opplæringslov. Vi gjennomførte i november 2023 en samling for PPT-lederne om endringene i regelverket for spesialundervisning/individuell tilrettelegging.

I 2023 har vi gjennomført møter med enkelte kommuner basert på en risikovurdering av behovet for nærmere veiledning rundt regelverket. Vi har også gjennomført møter med regionalt kompetansekontor. Disse møtene gjør at vi kan nå ut til flere kommuner samtidig. Videre har vi gjennomført både skriftlig og muntlig veiledning med skoleeier løpende ved behov. Statsforvalteren har en uttalt lav terskel for å ta kontakt for bistand på feltet. Etter vår vurdering vil veiledning på skoleeiernivå bidra til å øke forståelsen av regelverket og redusere rettsanvendelsesfeil.

På opplæringslovens område har vi behandlet 69 klagesaker, som er en økning på 20 saker fra 2022. Vi ser en generell økning i de fleste sakstyper, med unntak av standpunktklager som har hatt en jevn reduksjon. En gjennomgang av sakene for perioden 2020-2023 ser vi en økt andel av sakene som blir stadfestet i vår behandling. Dette gjelder blant annet i saker om skolebytte og skoleskys. Vi setter dette i sammenheng med økt fokus på forvaltningsmessig kompetanse i 2022 og 2023, gjennom blant annet digitale seminar, samlinger og oppfølginger med kommunene. I årsrapporten for 2022 rapporterte vi svak vedtakskompetanse på det spesialpedagogiske feltet, og en økning i klagesakene knyttet til manglende gjennomføring av spesialundervisningen. Vi ser en tilsvarende svak vedtakskompetanse på det spesialpedagogiske feltet i 2023, og at klage manglende gjennomføring utgjør omtrent halvparten av de mottatte klagen. Statsforvalteren ser en reduksjon i antall opphevelser grunnet mangelfulle sakkyndige vurderinger. Dette setter vi i sammenheng med veiledning på området over flere år.

Det er vanskelig å si noe sikkert om det har vært en nedgang i antall vedtak med rettanvendelsesfeil, fordi vi har mottatt relativt få antall klagesaker på de ulike områdene, og klagesakene er fra ulike kommuner. Det er videre vanskelig å måle konkret effekt av våre tiltak. Nordland har mange skoleeiere, med høy turnover blant skoleeierne og på skoleledernivå. Tilfanget av klagesaker viser ingen målbar endring. Av den grunn kan ikke Statsforvalteren med sikkerhet si at vi har oppfylt vårt oppdrag på dette punktet.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

Som tidligere år har vi i 2023 gjennomført en større regelverks- og kompetansehevende samling, flere regionale samlinger for lokal kompetanseutvikling i barnehager og nettbasert seminar om nytt barnehageår. Her har vi hatt tema som regelverk, psykososialt barnehagemiljø, tilskuddsordninger og erfaringer fra tilsyn. Vår opplevelse er at tiltak som veiledning gjennom foredrag, samlinger og digitale seminar forebygger for og reduserer andelen rettsanvendelsesfeil hos barnehagemyndigheten. Videre har vi løpende gjennomført veiledning ut fra henvendelser fra kommuner og private for å redusere muligheten for saksbehandlingsfeil eller rettsanvendelsesfeil. Vår vurdering er at den samlede effekten er at flere saker løses i kommunen på riktig måte ved første behandling av saken.

Statsforvalteren har vinteren 2023, sammen med kompetansekontoret i Vesterålen og Lødingen og KS, gjennomført den fjerde modulen knyttet til rollen som barnehagemyndighet. I disse modulene har vi blant annet gjennomført veiledning på regelverk, regelverksforståelse og saksbehandlingsregler. Vår opplevelse av denne kursrekken er en økt forståelse i sektoren for skillet mellom kommunen som barnehageeier og som offentlig myndighet, og behovet for å skille hvem som utfører disse oppgavene i kommunen.

I 2023 har vi videreført tiltak for å sette av ekstra tid og ressurser i etterkant av tilsyn for å kunne gi veiledning til kommunen utover tilsynsystemet, hvor vi har vurdert det hensiktsmessig ut fra regelverkskompetansen og restrisikoen for regelverksbrudd. Målet med denne veiledningen er å kunne avdekke, bistå med å rette opp i og forebygge potensielle regelverksbrudd i kommunen. Vi anser at denne veiledningen er et treffende tiltak for å redusere rettsanvendelsesfeil, og at dette bidrar til å øke kompetansen hos de som forbereder saker og fatter vedtak i kommunen.

I tilbakemeldingen for årsrapport for 2022 ble det bedt om en vurdering fra Statsforvalteren om det har vært en nedgang i antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten. I 2021 behandlet Statsforvalteren fire klagesaker, hvorav tre ble opphevet og returnert til kommunen. I 2022 behandlet vi syv klagesaker, hvorav tre ble opphevet og returnert til kommunen. Dette året har vi behandlet 16 klagesaker, hvorav seks er opphevet og returnert til kommunen for ny behandling. Få av klagesakene i denne perioden er knyttet til de samme kommunene. Vi kan derfor i mindre grad si om denne trenden er tilsvarende i de kommunene hvor det kan gå lengre perioder mellom vi behandler klager. Antallet klagesaker som er opphevet som følge av forvaltningsmessige eller uriktig lovforståelse er redusert. Vi setter dette i sammenheng med økt fokus på forvaltningsrett gjennom nettseminarer og veiledning med kommunene, samt jevnlig oppfølging av kommunenes klagebehandling i denne perioden. I årsrapporten for 2023 orienterte vi om ny praksis der Statsforvalteren bad om kopi av de nye vedtakene til kommunen i de sakene hvor Statsforvalteren opphevet vedtaket. Vi anser at tiltaket i begrenset grad kan si noe om endring av forståelse av praksis i førsteinstans.

Vår vurdering er at sektor har behov for økt forståelse av forvaltningsrett, samt tilskudd til private barnehager kan by på utfordringer for kommunene.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven

I 2023 åpnet vi to tilsyn med spesialundervisning, og lukket to som vi åpnet i 2022. I forbindelse med disse har vi veiledet på regelverket til skoleeiere og ledere. Også i klagesaker veileder vi kommunene om barns rett til spesialundervisning, både skriftlig (i vedtaket) og i samtaler med rektorer eller skoleeiere under behandlingen. I tillegg har vi et høyt antall henvendelser om spesialundervisning. Vår erfaring er at det virker å være et svært stort behov for veiledning. Etter vår vurdering bidrar veiledningen i noen grad til endring, og vi vil fortsette å prioritere veiledningsdelen av oppdraget vårt.

Gjennom fast deltakelse i ledernetverket til PPT i Nordland, to ganger i året, når vi ut med mye informasjon om regelverket. I tillegg bidrar vi i PPT sine rådgivernetverk på forespørsel, og i deres uformelle *digitale kaffepauser* (3-4 ganger i året), hvor ulike problemstillinger knyttet til spesialpedagogisk tilrettelegging er tema.

Vi anser den tette kontakten med PP-tjenesten som viktig for å sikre elevene god spesialpedagogisk tilrettelegging, og vi prioriterer møtene med dem

høyt. Arenaen gir mulighet til å få ut informasjon til skolesektoren, siden PPT bringer informasjon og kunnskap videre til skoleledere og eiere. Samtidig får vi inn informasjon om sektor. Det kan se ut som den faste deltakelsen vår har gjort terskelen for å ta kontakt med oss lav.

Gjennom den tette kontakten vi har med PP-tjenesten er vi kjent med at flesteparten av dem har ventelister. Vi har hatt tilsyn med dette flere ganger, også i 2023, og har pålagt eierne å sikre at PPT har tilstrekkelig kapasitet til å ivareta sine lovpålagte oppgaver. Kommunene klarer i ulik grad å rette forholdet. Vi antar det har sin årsak i økonomiske forhold i kommunene, og stiller spørsmål med om ikke bemanningsnorm for PP-tjenesten kunne avhjulpet situasjonen noe.

Konsekvensen av lang saksbehandlingstid er at elevene i mange tilfeller ikke får hjelp tidlig nok, og at skolene fatter vedtak med utgangspunkt gamle sakkyndige vurderinger. Vi er kjent med at elever på 9. og 10. trinn noen steder ikke henvises PPT fordi skolen antar at tjenesten ikke vil bli ferdig med utredning før eleven har avsluttet ungdomsskolen. Dette medfører en større belastning på den fylkeskommunale PP-tjenesten når elevene starter på videregående skole.

Vi er bekymret for at en del elever med alvorlig skolefravær ikke får spesialundervisning i tråd med regelverket. Vi hadde på tampen av 2022 skolefravær som tema på de regionale regelverkssamlingene, hvor vi også informerte om regelverket om spesialundervisning. Likevel har vi gjennom 2023 jevnlig blitt kjent med at elever ikke får tilstrekkelig opplæring og spesialpedagogisk tilrettelegging. Når vi blir kjent med dette, veileder vi de aktuelle partene.

I 2023 har vi fått til et tettere samarbeid mellom rådgivere på skolemiljø og rådgivere på spesialundervisning for å sikre at vi fanger opp problemstillinger fra hverandres felt når vi er i kontakt med sektor, slik at vi kan veilede på det. Dette tenker vi kan bidra til at elever med behov for spesialpedagogisk tilrettelegging får det de har behov for.

Med bakgrunn i det vi erfarer i møte med sektor er vi bekymret for elevene med behov for spesialpedagogiske tiltak. Med ventelister i PP-tjenestene og høye forventninger til hva tjenesten skal bidra med, samt skoler som ikke henviser i tråd med regelverket, uklarhet rundt grensegangen mellom tilpassa opplæring og spesialundervisning, økt antall klager på manglende gjennomføring av spesialundervisning, og variabel forvaltningskompetanse i sektor, ser vi at vi fortsatt må være tett på kommunene for å sikre at elevene får den spesialpedagogiske tilrettelegginga de har behov for. Til tross for dette mener vi at den veiledningsaktiviteten vi har hatt gjennom året, både generelt, og i forbindelse med klager og tilsyn, bidrar til bedring på feltet. Utfordringen er at vi skulle gjort enda mer av det. For å avhjelpe dette er vi i prosess med å ansette en ny medarbeider som skal jobbe med spesialundervisning og skolemiljø.

I den pågående virksomhetsplanleggingen for 2024 er vi i prosess med å utarbeide konkrete tiltak og aktiviteter på det spesialpedagogiske feltet, for å nå ut enda bredere med intensjon om at elevene skal få tilstrekkelig spesialpedagogisk tilrettelegging.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

I 2023 har vi hatt større fokus på spesialpedagogisk hjelp, både gjennom tilsyn og veiledning. Vi har i tillegg informert om spesialpedagogisk hjelp og gjennomføring av dette, på flere arenaer, når vi har vært i kontakt med kommuner og barnehageeiere. Gjennom tilsyn og veiledning får vi gått mer inngående inn i det arbeidet kommunen og barnehageeier gjør. Vi får veiledet på hele løpet, fra bekymring og henvisning til gjennomføring, årsrapport og eventuelt videreføring av spesialpedagogisk hjelp.

Det vi ser, er at det er et behov for veiledning i kommunene i forbindelse med egne vurderinger av den sakkyndige vurderingen og da spesielt barns beste-vurderinger. Kommunen har også et behov for å heve forvaltningskompetansen. Begge disse områdene er noe vi allerede har satt opp som et eget tema på to ulike nettseminar vi skal ha i 2024. Det er stor forskjell fra kommune til kommune, og noen kommuner har markant større utfordringer enn andre. Noen kommuner har spesialpedagoger tilgjengelig eller har spesialpedagoger som jobber i barnehagen. Andre kommuner mangler spesialpedagoger og de ansatte får heller ikke den veiledningen de har behov for, til å kunne gjennomføre den spesialpedagogiske hjelpen slik den skal. For flere barnehager, resulterer dette i at barn ikke får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på. I de kommunene vi ser at de har store utfordringer, tar vi kontakt for veiledning. Vi kan også hjelpe til med å opprette kontakt med PPT og/eller andre aktører som kan være behjelpelig med veiledning.

Vi deltar på faste møter med PPT gjennom hele året, både for å høre deres utfordringer, men også få innblikk i hvor de opplever at det går bra. Vi er tilgjengelige til veiledning for dem, men også det å kunne være en sparringspartner i utfordrende saker, knyttet til kommunens gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp.

På grunn av vårt fokus på tilsyn med spesialpedagogisk hjelp som tema, samt generell veiledning på området, opplevde vi en økning i klagesaker. Det har vært en stor utfordring i flere kommuner, at de ikke har sendt klager videre, som skulle til oss. Dette har vi jobbet mye med, og fra høsten -23, så vi at dette endret seg. Vi fikk inn flere klagesaker på tre måneder, enn vi bruker å få på et helt år. Sakene dreier seg i all hovedsak om manglende gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp og assistent ressurs, både på spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging. Det er fremdeles en utfordring hos flere kommuner, med å identifisere og vurdere forskjellen mellom spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging. Det resulterer i at det i all hovedsak er barnehageeierne og foresatte som søker på individuell tilrettelegging. På den måten får disse kommunene informasjon om at de har barn med slike behov i sine barnehager. Andre kommuner igjen, har god oversikt og ivaretar alle barnehagebarna som har behov for individuell tilrettelegging.

Det er fortsatt mange og økende tilfeller av behov for veiledning og klager, om avvik fra sakkyndig vurdering i forbindelse med assistentressurs for barn med spesialpedagogisk hjelp. Det er også en økende tendens at det avikes fra sakkyndig vurdering i forbindelse med timer til spesialpedagogisk hjelp.

Det er flere tilfeller av at barn får tildelt spesialpedagogisk hjelp første året de får innvilget hjelp, men på andre året reduseres hjelpen, uten noen videre begrunnelse for reduksjonen, enn at dette skal gjennomføres i det ordinære barnehagetilbudet.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at alle skoleeiere følger regelverket om fritak for fag.

Vi veileder jevnlig om fritak for fag, både på forespørsel, under tilsyn, og i forbindelse med behandling av klager på spesialundervisning og skolemiljø. Temaet er også jevnlig oppe i vår kontakt med PPT, og da særlig kravene til sakkyndighet i forbindelse med fritak.

På slutten av 2022 arrangerte vi seks regionale regelverkssamlinger, og nådde da bredt ut med temaet, slik at det bør ha blitt en økt bevissthet rundt dette i sektor..

Til tross for veiledning og regelverkssamling har vi i 2023 likevel sett eksempler at elever ikke får opplæring i alle fag, uten at det fremstår som bevisste bortvalg og heller ikke er tatt inn i vedtak om spesialundervisning. Særlig gjelder dette elever med ufrivillig skolefravær. På slutten av året fikk vi også indikasjoner på at noen elever i barnevernsinstitusjoner ikke alltid får opplæring i alle fag, uten at det er hjemlet noe sted. Vi har veiledet skolene når vi har møtt på problemstillingene, men ser at det er nødvendig å følge opp temaet i 2024.

I vår pågående virksomhetsplanlegging vurderer vi konkrete tiltak for å sikre at kommunene forstår regelverket knyttet til fritak for fag. Vi vil også legge inn fritak for fag som tema når vi veileder kommunene om ny opplæringslov.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Vi har i 2023 gjennomført ett tilsyn med Nordland fylkeskommune, med tema spesialundervisning og internkontroll. Vi avdekket at praksis ikke var i tråd med regelverket på spesialpedagogiske tema. I tillegg fikk vi informasjon om at skolen har praksis med å organisere elever etter faglig nivå over tid, og at det gis enundervisning over tid som tilpasset opplæring. I tilbakemeldingsmøtet og i tilsynsrapporten har vi veiledet på regelverket.

Vi har hatt seks klager fra elever i videregående skole i år. I behandlingen av disse sakene ser vi at forvaltningskompetansen ikke er helt på plass, og vi har veiledet de aktuelle skolene. Vi har også veiledet enkeltskoler i forbindelse med behandling av søknader om fritak for vurdering med karakter i fremmedspråk. I disse sakene ser vi fortsatt at det i liten grad har vært gitt spesialundervisning i forkant av søknad om fritak, selv om vi ser en liten bedring de siste par årene.

Vi har tett kontakt med den fylkeskommunale PP-tjenesten. Leder for tjenesten er representert i ledernettverket for PPT i Nordland, hvor vi deltar fast med informasjon og veiledning knyttet til det spesialpedagogiske feltet. Deltakelse på ledernettverket til PPT er høyt prioritert hos oss. Gjennom deltakelsen får vi ut aktuell informasjon til PPT, som sprer seg videre ut til skolene. Deltakelsen vår vil også kunne bidra til å øke kvaliteten på de sakkyndige vurderingene. Vi erfarer at den nære kontakten med PPT senker terskelen for å ta kontakt med oss.

Hvorvidt tiltakene har hatt effekt for elevene er vanskelig å si. Med bakgrunn i det vi avdekket gjennom tilsynet, ser vi at vi fortsatt har en vei å gå for å bidra til at elevene får spesialundervisning i tråd med regelverket. Når vi i tillegg vet at det er lite bruk av spesialundervisning i videregående (spesielt for studieforberedende utdanningsprogram), og vi har inntrykk av noe manglende forvaltningskompetanse og variabel regelverksforståelse på det spesialpedagogiske feltet, vurderer vi at det fortsatt er behov for å prioritere oppfølging av de videregående skolene.

I forbindelse med vår pågående virksomhetsplanlegging for 2024 vurderer vi nå konkrete tiltak og aktiviteter for å sikre at elevene i videregående skolen får spesialundervisning i tråd med regelverket.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S).

Vår vurdering av tilstanden i sektor baserer seg på henvendelser til oss fra sektor, møter og samlinger, tilsyn og arbeid med satsinger som læringsmiljøprosjektet, oppfølgingsordningen og tilskuddsordningene, samt klagebehandling. Alle tilsyn og andre møter viser at læreplanene er godt kjent og i bruk. Klagebehandlingen på standpunkt karakterer våren 23, viser at læreplanene er aktivt i bruk i sektor, med henvisninger til både tekster om faget og vurdering.

Henvendelser i 2022 og tidlig i 2023, viste at det var en del usikkerhet rundt vurdering i sektor, både undervurdering og sluttvurdering. Det var også en del henvendelser både fra sektor og foresatte rundt læremidler. I 2023 var fagfornyelsen/LK20/LK20S og profesjonsutvikling tema i nesten alle kompetansenettverk, enten i dekom eller kompetanseløftet, eller i begge. Oppfølgingen av disse tiltakene viser at det er behov for både videre- og

etterutdanning for lærere og skoleledere i metoder og bruk av læremidler, særlig digitale. Dette har vi fulgt opp i vår dialog med kompetansenettverkene og UH, i all hovedsak Nord universitet.

Våren 2023 var det fokus på eksamensgjennomføringen både sentralt og lokalt. Det var behov for tett oppfølging av skoleeiere på feltet, noe vi gjennomførte med webinar, direkte veiledning til enkelteiere og oppfølging regionalt gjennom de regionale kompetansekantorene (RKK). Disse bistår i stor utstrekning eiere med både praktisk gjennomføring og kompetanseheving. I dette har vi bidratt. Evalueringen av vårens gjennomføring viser at denne i stor grad gikk uten store problemer. To skoleeiere melder om at det ikke ble gjennomført lokalt gitt eksamen for alle elever pga. sykdom hos sensor. Det samme gjelder for ett parti på en privat vgs.

Høsten 2023 har vi hatt særlig fokus på undervisningsvurdering, med bidrag fra blant andre Udir, nasjonale kompetansesentre, UH og praksisseksemplere fra sektor på webinar. I tillegg er det generelt fokus i ulike møter med sektor. En utfordring er at sektor i liten grad etterspør regelverket, men mer praktiske eksemplere og løsninger. Vi vurderer allikevel at regelverket er god i sektor, basert på de kildene vi har.

I tillegg til det vanlige arbeidet fra ansatte på avdelingen, har vi frem til sommeren 2023 vært med i piloten Inn på tunet-Løftet. I Nordland har vi hatt fokus på grunnskole, og har hatt fire kommuner med. Gjennom denne piloten har vi brukt LK20 og fagformyelsen aktivt, og har brukt mye tid på å dele erfaringer med andre kommuner i fylket og landet forøvrig.

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere og skoler forstår og tar i bruk rammeplanen for SFO.

Gjennom tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling ser vi at ansatte i SFO, er målgruppe i tiltakene fra Rana, Salten kommuner, Ytre Helgeland og Vesterålen. Nord Universitet og UIS har inngått partnerskap med eierne.

Ønsker å fremme Vesterålen som har en stor satsning knyttet til ansatte i SFO. De har et nettverk der ledere og alle ansatte er involvert og inkludert. Erfaring knyttet til dette arbeidet er delt til andre eiere i Nordland.

Gjennom webinarer som ble utført høsten 2023 hadde vi eget område knyttet til SFO, overganger og rammeplanen for SFO. Målgruppen for webinarer var barnehagemyndigheter, barnehage og skoleeiere. SFO er tema i alle webinarer og møter der vi tar opp generelle tema/områder i sektor.

Gjennom prosjektsiden tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling har vi publisert informasjon om videreutdanning for SFO ledere, og på bakgrunn av dette inngikk en av eierne partnerskap med UIS.

SFO er med som representant i arbeidsgruppe i læringsmiljøprosjektet i Øksnes og Saltdal kommune. SFO deltar på fagdager som en naturlig del sammen med skole og barnehage.

Regelverket knyttet til SFO er delt i møte med skoleeiere i Nordland. Ut over dette har statsforvalteren fått henvendelser fra sektoren knyttet til SFO. I den grad vi har henvendelser er dette knyttet til betaling av plass for blant andre elever med særskilte behov på 1.-7. trinn, og usikkerhet rundt sommer SFO. Det har også vært noen henvendelser fra kommuner knyttet til de nasjonale retningslinjene for moderasjon. Vi henviser så godt som alltid til sidene om SFO på udor.no, som både vi og sektor opplever som gode og informative.

Vi gjør vurderinger av tilstanden i SFO basert på GSI registreringene hver høst. I Nordland er det rundt 95% av barna i 1. og 2. trinn som deltar, en stor andel med full plass.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Nordlandskommunene vedtok i 2023 å bosette 2857 av de 2893 som IMDi anmodet om. 2675 ble bosatt i 2023. Dette må anses som god måloppnåelse. Per juli 2023 hadde kommunene bosatt tett på halvparten, som indikerer at jevn bosetting gjennom året. I løpet av 2022 og 2023 er det samlet bosatt ca. 5200 personer i Nordland, som tilsier ca 2 % av innbyggertallet i fylket. Dette setter stort press på en rekke tjenester i kommunene; som bolig, sosiale tjenester, Nav, skole, barnehage, flyktningtjeneste, helsesykepleiertjeneste, annen helsetjeneste, barnevern og flere. Samtidig som kommunene har gjort en formidabel jobb siste to årene, er det sannsynlig at det kan bli krevende å følge opp tjenester som kreves for å bosette dette antallet. Samarbeid med fylkeskommunen og NAV Nordland om regionale dialogmøter med kommunene antas å både bidra til at kommunene får kompetanse og inspirasjon fra andre kommuner og gjennom innlegg i møtene, samt at vi som støtter kommunene får bedre forståelse for status og kapasitet ute i kommunene. Statsforvalteren har også bidratt i anmodningsprosessen for 2024 gjennom å gi skriftlig vurdering av tjenestekapasitet i kommunene og dialog med fylkeskommunen. Statsforvalteren kan nok i enda større grad bidra med kunnskap om kommunene både på tjenestesiden og overordnede områder som økonomi, plan og beredskap, som kan bidra til at anmodning fra IMDi i enda større grad treffer godt. Statsforvalteren i Nordland ønsker å utvikle samarbeidet med fylkeskommunen rundt arbeidet inn mot anmodning for 2025. Det er for tidlig å konkludere om kommunene faktisk vedtar å bosette de 3500 IMDi har anmodet om i 2024

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting. (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bruke sine virkemidler til å understøtte at kommunene skal fatte vedtak om bosetting i tråd med anmodningen fra IMDi og at plassene gjøres raskt tilgjengelig for bosetting.

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan dette ivaretas i deres embeter.

Statsforvalteren, NAV Nordland og Nordland fylkeskommune etablerte i 2022 et samarbeid for å sikre et mer helhetlig arbeid med integrering i fylket. I 2023 har vi gjennomført digitale møter regionvis for å få et nærmere innblikk i utfordringene som kommunene opplever knyttet til bosetting, og hvordan de tre organene kan bidra nærmere i denne prosessen. Som en del av prosess for anmodning til kommunene om antall bosettinger for 2024 har statsforvalteren gitt innspill til fylkeskommunen på tjenestekapasitet, muligheter og utordringer i Nordlandskommunene. Data og vurderinger fra verktøyet "Kommunebildet" for relevante tjenestoområder (sosial, skole, barnehage, helse, bolig, bosetting) og overordnede forhold som økonomi, planstatus og beredskap ble brukt som grunnlag for innspillene og vurdering av kommunenes kapasitet.

Videre har partene møtepunkt i løpet av året for å diskutere behov, avklare regelverk og bidra til samarbeid i sektoren. Statsforvalteren har videre vært med på samling som IMDi gjennomførte i Nordland.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

I juli 2023 inviterte Statsforvalteren 3 aktører til tilbudskonkurranse om å evaluere flyttinga av reindriftsseksjonens kontorsted fra Fauske til Bodø i 2019. Nordlandsforskning ble tildelt oppdraget.

Endelig rapport ble levert i desember.

Evalueringen har spesifikt rettet oppmerksomheten mot betydningen av endrede kontorlokasjoner, men det er likevel slik at mange av tilbakemeldingene fra næringa ikke bare handler om dette – men de generelle erfaringene med endringene i forvaltningsregimet som har kommet etter 2014.

Et generelt funn fra intervju materialet er i så måte at funksjon, kvalitet og innhold i tjenestene er viktigere enn geografisk plassering av kontorene, selv om det siste ikke er uten betydning.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks**3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver**

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Foruten noen færre poeng på måltall for tilsyn på sosialområdet, er det ingen avvik.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Barnevern: Embetet hadde fortsatt noe utfordringer med kapasitet i 2023 og det ble derfor bare gjennomført 2 og 3 landsomfattende tilsyn.

Familievern: Det ble av samme årsak ikke gjennomført tilsyn med familievernkontor i 2023.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Det er fremdeles lang saksbehandlingstid på akvakultursaker.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvor stor andel av NAV-kontorene har fått opplæring i den nye «Kompetansekassen» og hvilke resultater har dette gitt for NAV-kontoret?
- Hva er de største utfordringene i NAV-kontorenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet og hva gjør statsforvalteren med utfordringene?
- Hva er resultatet av statsforvalterens oppfølging av NAV-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet?

Samtlige kontor har fått tilbud om opplæring. Selv om enkelte kontor ikke har deltatt på alt, har samtlige kontor gjennom året gjennomført opplæring i "kompetansekassen". Statsforvalteren arrangerte nettverkssamlinger med tema "kompetansekassen" våren 2023 på tre ulike steder i fylket. AV-dir og KVP-prosjektet deltok på to av samlingene. Kompetansekassen har også vært tema på flere samlinger med NAV-ledere, avdelingsledere og fagsamling for NAV, hvor både kommunalt og statlige ansatte deltok. Engasjement og tilbakemelding på samlingene tilsier at deltakere opplever verktøyene som gode og forståelige. Selv om det har vært liten økning i antall kvp deltakere i Nordland siste året (13 flere deltakere fra nov 22 til nov 23), gjenstår det å se om kontorene evner å ta i bruk verktøyene, med effekt.

Statsforvalteren har også gjennomført digitalt grunnkurs for 40 veiledere.

Statsforvalteren oppfatter gjennom dialog med Nav-kontorene at kvalifiseringsprogrammet nedprioriteres i perioder med vakanser. Dette kan tyde på behov for å tydeliggjøre for kommunene at kvalifiseringsprogrammet er en lovpålagt tjeneste. Administrasjonsarbeid i flere fagsystem synes også å være krevende for oppfølgingsarbeidet. I små fagmiljø/ kontor kan kompetanselekkasje ved personalskifte være utfordrende. Det er mange små kommuner i fylket og sannsynligvis har ikke alle kommuner aktuelle KVP-deltagere hvert år. Det er en utfordring for å bygge kompetanse, erfaring og trygghet på fagområdet.

En region med interkommunalt samarbeid har hatt oppfølging gjennom digitalt kurs om kvp. Både kommunalt og statlig ansatte deltok. Jobbspesialister viste særlig interesse for hvordan disse kunne samarbeide med KVP-deltager og veileder.

Det er også gjennomført en tilsynssak (behandlingsmetode 3) med en kommune som over flere år ikke har hatt deltagere i KVP. Det medførte fem nye deltagere i løpet av noen måneder.

Aktivitetene er gjennomført i samarbeid med NAV Nordland.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvorvidt aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket har hatt ønsket resultat. I tillegg skal det beskrives hva slags aktiviteter det stilles vilkår om å delta i.

Statsforvalteren har undersøkt med åtte kommuner i fylket hvordan praksisen er på dette området. Kommunene anses som representativ for fylket som helhet. Ut fra tilbakemeldingene vi har fått, er vår vurdering som følger

- Det brukes primært statlige tiltak og oppfølging skjer hovedsaklig i statlig fagsystem. Vilkår etter sosialtjenesteloven er derfor aktuelt for en liten andel av brukerne. Det gjøres individuelle vurderinger av brukers situasjon når det stilles vilkår om aktivitet.
- De mest brukte vilkårene er å være aktiv arbeidssøker, sende meldekort, møte til avtaler på Nav, ta imot tiltak/ jobb og benytte økonomiske rettigheter eller sende inn dokumentasjon. Noen kommuner har lavterskeltilbud. Mange har ungdomsteam og organiserer oppfølging av ungdommen her.
- Vilkår om språkopplæring i norsk eller samisk benyttes i liten grad. Slike kurs gjennomføres oftere som tiltak i Kvalifiseringsprogram eller gjennom statlige tiltak. En kommune oppgir å se større behov for slike vilkår framover, som følge av at kommunen tar imot mange fordrevne fra Ukraina.
- En del ungdommer som mottar tjenester fra Nav har sammensatte og omfattende utfordringer. Nav opplever at de i liten grad er i stand til å følge arbeidsrettede aktiviteter, og aktuelle vilkår begrenser seg til støttesamtaler, råd og veiledning på Nav-kontoret eller lavterskeltilbud hvor trening på oppmøte, småoppdrag, veiledning og forberedelse til å stå i ordinære tiltak etter hvert.
- Nav-kontorene er opptatt av relasjonsarbeid og opplever at "plikt"-paragrafen ikke bidrar til bedre relasjon og oppfølging. Det er ofte nødvendig å

bruke god tid for å opparbeide tillit. Av samme grunn sanksjoneres sjelden brudd på vilkår . I tillegg prioriteres oppfølging framfor administrasjonsarbeid knyttet til sanksjonering.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvilken effekt kompetansehevede tiltak overfor kommunene innenfor økonomisk rådgivning har, og sitt øvrige arbeid med økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i NAV og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene.

Statsforvalteren vurderer at de gjennomførte kurs og fagsamlinger har bidratt til økt kompetanse og engasjement om tjenesten, som vil komme brukerne til gode. Deltakerne på samlingene, er i tillegg til økonomiske rådgivere i Nav, veiledere for andre kommunale tjenester, ledere og noen få statlig ansatte. Namsfogden i Nordland hadde flere deltakere på fagsamlingen, noe som kan styrke samarbeidet mellom tjenestene.

Følgende aktiviteter er gjennomført:

- Statsforvalteren har i samarbeid med regionkontaktene på fagområdet, tilbudt alle veiledere i Nav-kontor i Nordland to digitale grunnkurs og to digitale videregående kurs i økonomisk rådgivning. Vi har også formidlet ekspertkursene som er i regi av Arbeids- og velferdsdirektoratet.
- Nettverk for alle Nav-kontorene på dette fagområdet, med egen Teamsgruppe. Her formidler vi relevant informasjon i tillegg til i andre kanaler, som e-post. Nettverket bidrar til at de dele erfaringer på tvers i fylket.
- Fysisk fagsamling over to dager
- Hva samfunnsendringene vil kreve av tjenesten økonomisk rådgivning
- Nettseminar, med fokus på fagutvikling.
- Veiledning til NAV-kontor som tar kontakt gjennom året.

Statsforvalteren legger vekt på hva de ansatte trenger av kunnskap og kompetanse for å gi gode tjenester til brukerne. Vi er derfor i dialog med veilederne i Nav om aktuelle tema for samlingene. Vi deltar jevnlig i møter med andre embeter med fokus på denne tjenesten, for å styrke egen kompetanse og veiledning til kommunene.

Kompetansehevede tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal vurdere effekten av kompetansehevede tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret. Det bes også om en vurdering av effekten av statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV i samarbeid med NAV Fylke.

Kompetansehevede tiltak relatert til utsatt ungdom er fokus i KVP-nettverk, grunnkurs og fagsamling. Det samme gjelder ulike tema under fagsamling med veiledere. Aktivitet gjennomført i samarbeid med NAV Nordland. Videre har vår "tilsynsrunde" på aktivitetplikt med fem Nav-kontor også fokus på denne gruppen. Tematikk er videreformidlet både i lederforum sammen med Nav Nordland, og i dialog vi har med Nav Nordland om fokusområder fremover, ikke minst knyttet til hvordan vi sammen kan jobbe for å sikre at stort antall ungdom uten aktivitet som allerede er avklart å ha behov for særlig tilpasset innsats fra NAV kan komme i aktivitet.

Tiltak og dialog forventes å ha økt kompetanse og bevissthet både hos saksbehandlere og ledere, samt bidratt til å avklare tema som viktig å jobbe videre med i samarbeidet vårt med Nav Nordland.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av hvordan det jobbes med å sikre tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger, og hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Av klagesaker ser vi at en stor andel søknader kommer inn digitalt, men at det også kommer søknader på papir, handskrevet eller papir. Det tas også imot søknader over telefon, når det er nødvendig. Nav-kontorene har begrenset åpningstid for publikum uten avtaler. Vi vurderer likevel at veilederne er tilgjengelig på telefon. Det er uheldig at det kan være mange tastevalg og ventetid for å komme gjennom på telefon til kontaktsenteret. Vi ser i noen tilfeller at kommunikasjon og oppfølging kan være utfordrende, ved at enkelte brukere unngår den oppfølgingen de kan få eller er tilbudt av Nav.

Lavt antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet kan tilsa at denne tjenesten ikke er fullt ut tilgjengelig for alle som har behov og rett på tjenesten. Det samme gjelder individuell plan.

Nedgang i klagesaker siste to årene (ned 29 % fra 2021 til 2023) er bekymringsfullt. Samtidig som andel saker som stadfestes er høy (84 %) tilsier vår innsikt fra landsomfattende tilsyn på hvordan barn blir ivare tatt i søknader om sosialhjelp, og annen kontakt med kommunene, at det nok er grunnlag for langt flere klagesaker i Nordland. Kommunenes ansvar og praksis for å sikre klageadgang og veilede i klagesaker, er noe Statsforvalteren i Nordland

vurderer å følge opp i 2024.

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV- kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Det skal foretas en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

Ti Nav-kontor har hatt tilskudd i 2023, to nye prosjekter og åtte forlengelser. I tillegg til at prosjektene bidrar til økt kompetanse og utvikling av tjenestene i den enkelte kommune, skjer det også kompetansedeling på tvers av kommunene. Blant annet har flere prosjektkommunene selv etablert nettverk på tvers og hospitert hos hverandre, for å styrke hverandre i arbeidet. Statsforvalteren bidrar i nettverket. Noen momenter vi ønsker å trekke frem fra utviklingsarbeidet:

- Ett av tiltakene har arbeidet med samisk perspektiv på oppfølging av brukere i Nav. Her har Nav Indre-Salten gjort et grundig arbeid som har bidratt til økt bevissthet rundt samiske spørsmål, økt kultursensitivitet, hos veiledere i alle fem kommunene. Det er for få saker til å måle effekt., men kontoret opplever at dette har bidratt til økt tillit til Nav og større mulighet for god kartlegging og riktig tiltak/tjeneste.
- Flere av tilskuddene har blitt brukt til familieoppfølging. Dette har ført til at barneperspektivet er blitt løftet opp, blant annet gjennom gode kartleggingsverktøy i større deler av kontorene. Disse kontorene har også fått systematisert samarbeid med andre aktører og frivilligheten.
- Forankring i kommunal ledelse har vært god og dette har resultert i at to av kontorene fortsetter med dedikerte familiekoordinatorer som del av ordinær drift etter tilskuddsperioden.
- Ett av tiltakene har arbeidet med unge mellom 15 og 30 år. Dette er en distriktskommune uten egen videregående skole. Her var målet å forebygge og å fange opp drop-outs. Tiltaket har utviklet en sosial rusfri møteplass for ungdom i videregående skole og bidratt til økt fokus på ungt utenforskap i kommunen. Erfaringer fra tiltaket har blitt delt på samling for avdelingsledere fra hele fylket og Nav-kontoret har valgt å videreføre en 50% ungdomsveilederstilling slik at det blir arbeidet videre med det forebyggende arbeidet både på samfunns- og individnivå.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Statsforvalteren har i 2022 behandlet seks klagesaker knyttet til integreringsloven. Det er en reduksjon på tre klagesaker fra 2022. Av disse ble fire vedtak opphevet, hvorav tre av disse ble returnert til kommunen for ny behandling. De to øvrige vedtakene ble stadfestet.

Fire vedtak gjaldt forlengelse av programmet, jf. integreringsloven § 37c. Tre av disse vedtakene ble opphevet. Videre har vi behandlet en avvisning av klage som følge av oversittelse av klagefrist som ble opphevet, og en klage knyttet til stans av program som ble opphevet.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

I 2023 har vi ikke mottatt klager på opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Vi mottok ikke klager på dette området i perioden 2020 til 2022.

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

Statsforvalteren planla syv og gjennomførte seks statsborgerseremonier i Nordland. I begynnelsen av året gjennomførte vi et møte med fylkets ordførere for å diskutere mulighetene for en mer desentralisert løsning for å se om seremonier nærmere der folk bor vil øke deltagerandelen. Det var også et ønske om å involvere ordførere mer i seremonien og få drahjelp fra kommunen i planlegging for bedre å nå ut til de nasjonale gruppene som hadde svært lav deltagelse i 2023.

Det ble sendt ut 779 invitasjoner. 243 deltok, som utgjør i underkant av 30 %. Dette er gledelig økning fra 2022, hvor kun 13 % av inviterte deltok. Viktigste årsak til økning antas å være at det ble gjennomført flere seremonier.

Det er ikke budsjettmessig dekning for å fortsette med 6-7 seremonier, selv om resultatene har vært gode. Antall seremonier vil derfor bli betydelig redusert i 2024, og det vurderes andre tiltak for å opprettholde høyere andel som deltar.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

I Nordland var det totalt 2537 deltakere og 156,13 årsverk i opplæring i norsk og samfunnskunnskap 1. halvår 2023.

Andre halvår var det 2845 deltakere og totalt 187,19 årsverk.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Det er ikke gjennomført tilsyn med krisesenter i Nordland i 2023.

Alle kommuner i Nordland har tilgang på krisesenter. Vi erkjenner at vi må skaffe oss en bedre oversikt over hvordan alle kommunene følger opp sitt ansvar. Vi vil derfor i 2024 gjennomføre en kartlegging av alle kommuner, for å skaffe oss denne oversikten.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	41
Antall krisesentertilbud i fylket	6
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021	3
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	0

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	399	392	0	7	14 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	336	331	5	0	18 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	26	16	2	8	75 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilielemmer, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	2	2	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	37	30	0	7	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	0

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Statsforvalteren har som tidligere år gitt informasjon, råd og veiledning pr. telefon eller skriftlig, ved henvendelse tilknyttet familierettens område.

De fleste slike henvendelse kommer pr. telefon og blir da ikke registrert som egne saker i vårt sak- og arkivsystem. I samtalene får vi flest spørsmål om samvær, fordeling av reisekostnader, endring av foreldreavtaler om fast bosted og samvær, samt innholdet i foreldreansvaret. Når det er aktuelt veileder Statsforvalteren videre til rett instans.

De fleste henvendelsene til oss kommer fra foreldre eller fosterforeldre, men vi får også henvendelser fra barneverntjenestene i Nordland. Statsforvalteren opplever fortsatt at det er utfordrende for mange foreldre å forstå de ulike begrepene i barneloven.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Det er ikke gjennomført tilsyn med familievernkontorene i Nordland i 2023.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2023	Antall gjennomførte tilsyn i 2022	Antall gjennomførte tilsyn i 2021
5	0	0	0

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Alle kommunene i Nordland er tilknyttet en barnevernsvakt eller har egen bakvaksordning for barnevernet utenfor kontortid. Vi har ingen indikasjoner som tilsier at akuttberedskapen har vært uforsvarlig.

Barneverntjenestene i Nordland er preget av ulikheter når det gjelder kvalitet og risiko. Det er ikke noe entydig bilde om det er store eller små tjenester. De minste tjenestene er imidlertid sårbare i forhold til robusthet og at det for tiden er utfordrende å rekruttere tilstrekkelig kompetanse til tjenestene. Kommunene har også organisert akuttberedskapen ulikt. Mange av kommunene ivaretar dette gjennom interkommunalt samarbeid, mens enkelte kommuner ivaretar egen akuttberedskapene ved at de ansatte har bakvakt utenom kontortid.

Vi gjennomfører ROS-analyser av tjenestene ut fra den informasjon vi har gjennom behandling av klagesaker, tilsyn, halvårsrapporteringene og andre henvendelser. Dette danner grunnlag for utvelgelse av hvilke tjenester vi gjennomfører tilsyn med og om det skal føres tilsyn med tema utover de landsomfattende tilsynene som Helsetilsynet initierer.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Antall askespredningssaker behandlet: 158

Antall vedtak: 141

Annet (veiledning mv.) 17

Innvilgede søknader: 138

Avslag: 3

Innvilget/avslått på hav: 90/1

Innvilget/avslått på land: 48/2

Egen søknad: 94

Søknad fra pårørende: 64

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

Innvilget antall dispensasjoner: 4

Avslag dispensasjoner: 1

Antall søknader om typisk turiststed: 0

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig, jf. demenskartet.no

Statsforvalteren i Nordland samarbeider med USHT, Aldring og Helse og N.K.S. Kløveråsen as, som er et utrednings- og kompetansesenter på demens i Nordland. Kløveråsen gjennomfører Demensomsorgens ABC i Nordland, og bistår Statsforvalteren med å gjøre demensplan og demenskartet kjent for kommunene.

Kløveråsen gjennomfører regelmessige nettverkssamlinger for hukommelsesteamene i Nordland. De har også egne nettverk for lederne av hukommelsesteamene. Statsforvalteren har bistått med innlegg på samlinger og konferanser der vi har stort fokus på å gjøre demensplan og demenskartet kjent for kommunene.

Vi bruker tall fra Demenskartet i kommunebylde og kommunedialog hvor demografisk utvikling og andel eldre med demens er et tema som går igjen. Statsforvalteren ser at kommunene er opptatt av denne utviklingen og flere bruker data fra demenskartet i samfunnsplanen.

Kommunene har søkt og mottatt tilskudd til blant annet ABC opplæringene gjennom kompetanse og tjenesteutviklingstilskudd. Tall fra Aldring og helse viser at 204 personer fordelt på 16 kommuner gjennomførte i 2023 Demensomsorgens ABC i Nordland. Dette er en liten nedgang i antall, men en økning i antall kommuner sammenliknet med 2022. Vi informerer om muligheten til å søke om tilskudd til videreutdanninger og ABC-opplæringen i kontakt med kommunene.

Statsforvalteren er gjennom det regionale støtteapparatet i Leve hele livet i samarbeid med KS og det nasjonale nettverket for aldersvennlig lokalsamfunnsutvikling i gang med å etablere et nettverk for aldersvennlig lokalsamfunnsutvikling for kommunene i Nordland. Tema for den første samlingen er etter ønske fra kommunene planlegging for nordlandskommuner som ønsker å jobbe mer aldersvennlig. Målgruppen for webinarer er samfunns- og arealplanleggere, folkehelsekoordinatorer og andre som er interessert i aldersvennlig lokalsamfunnsutvikling.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, inklusive allmennelegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Kommunene i Nordland rapporterer om utfordringer med å rekruttere og beholde personell i helse- og omsorgstjenesten. Det gis tilbakemeldinger om at det ikke kun gjelder fagkompetanse men øvrig personell generelt.

Tilskuddsforvaltningen gir et visst bilde av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i fylket. Kommunene søker om langt flere midler enn vi har å tildele, og flere bekrefter at tilskuddet er svært viktig for muligheten til å styrke kompetansen ute i kommunene. I 2023 mottok vi søknader for ca. 80 millioner kroner, mens vi hadde i underkant av 20 millioner å tildele. I tillegg søkte flere kommuner om overføring av ubrukte midler til 2024. Det er ulike årsaker til at kommunene har ubrukte midler, blant annet at det er vanskelig å sette inn vikarer for de som skal ut i utdanning, samt at noen trekker seg underveis i prosessen.

Vår vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i Nordland er at kommunene særlig sliter med å rekruttere sykepleiere, helsefagarbeidere og leger. Dette gjelder både i små og store kommuner. I tillegg til få søkere er det økt press på tjenestene gjennom økende bosetting av flyktninger.

Av fylkets 41 kommuner deltar 5 kommuner i Nordland i TØRN. Disse kommunene jobber aktivt med oppgavedeling og turnuser for å øke heltidsandelen for ansatte, og sikre forsvarlige og bærekraftige tjenester. Flere kommuner jobber med samme målsetting selv om de ikke formelt er med i TØRN. Flere av disse kommunene har søkt om midler til sine prosjekt gjennom kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet.

Som del av oppdraget med å ha en regional koordinator som skal bistå kommunene med strategisk kompetanseplanlegging, er et av målene å ha tettere kontakt med utdanningsaktørene i fylket. Vi etablerer nå i samarbeid med KS et kompetansenettverk for utdanningsaktører i fylket. Første samling er planlagt til 21. mars 2024. Hensikten med nettverket er at vi kan ser helhetlig på det samlede utdanningstilbudet som finnes i fylket, hva kommunene trenger av tilbud samt hvordan vi kan bistå kommunene i arbeidet med å rekruttere, beholde og utvikle personell og fagkompetanse i regionen.

Videre meldes det behov for flere desentraliserte og fleksible utdanninger innen helse og omsorg. På bakgrunn av dette planlegger Nord universitet en ny studiemodell for vernepleierutdanningen for å øke utdanningskapasiteten innen vernepleie. Målet er å mobilisere de som ikke søker i dag, samt de som bor i distriktene. Studiemodellen skal tilrettelegge for at studentene kan bo hjemme og gjennomføre praksis på eget hjemsted uavhengig av bosted. I tillegg er desentralisert sykepleierutdanning videreført ved Nord universitet og på Helgeland i samarbeid med VID vitenskapelige høyskole.

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til nasjonale mål om å styrke tilbudet i kommunene, om samsvar mellom behov og tilbud, samt utvikling av samarbeidet med spesialisthelsetjenesten.

Statsforvalteren har også i 2023 gitt innspill til kommunale planer når kommunene har sendt samfunnsplaner, helse- og omsorgsplaner og strategiske planer til oss for å få innspill og veiledning. Vi har anbefalt kommunene å utarbeide plan for habilitering og rehabilitering som en del av en helhetlig kommunedelplan for helse og omsorgstilbudet i kommunen.

Noen kommuner har en plan for habilitering og rehabilitering i sin samfunnsplan, og noen skriver at eksisterende plan bør rulleres.

Vi har ikke en god, oppdatert oversikt over hvilke kommuner som har plan for habilitering og rehabilitering, hvilket tilbud kommunen har på området habilitering og rehabilitering, eller om det er samsvar mellom behov og tilbud om rehabilitering i kommunene.

Vi har i kommunebilde fått inn indikatorer som viser antall fysioterapeuter og ergoterapeuter i kommunene. Det er ikke alle kommunene som har rapportert, så dette verktøyet alene gir oss ikke en god oversikt over tjenestetilbudet i kommunene. Det har vist seg at flere kommuner har fysioterapeut og ergoterapeut tilknyttet kommunehelsetjenesten uten at det er rapportert.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

Statsforvalteren skal også rapportere på totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag i 2023 og redegjøre for hovedårsakene til fratakelsene.

Det rapporteres her på hendelsesbasert tilsyn.

Risikovurdering i forkant av tilsyn: Tilsyn vurderes ved mottatt eller oppdaget informasjon som skaper usikkerhet om hvorvidt vergen utfører sine oppgaver i samsvar med lover og forskrifter, kjente prosedyrer eller anerkjente etiske standarder. Det gjøres en vurdering på om avviket utsetter vergehaver for rettstap, økonomisk tap eller tap av ikke-materielle rettigheter. Dersom det anses som en viss sannsynlighet for dette, iverksettes tilsyn. SFNO har en utfyllende rutiner for når hendelsesbasert tilsyn skal vurderes og som blant annet beskriver ansvarsforhold, gjennomføring av tilsyn og vurdering av fratakelse.

Funn i tilsyn: De vanligste funnene er manglende oversikt og kontroll over vergehavers utgifter og eiendeler; manglende tilsyn med verdier; verge evner ikke å ta stillingen til/vurderer ikke avhending av verdier som ikke kan nyttiggjøres; manglende/dårlig oppfølging av vergehaver personlige behov.

Oppfølging av verger og tiltak sf har iverksatt på bakgrunn av tilsyn: Opplæring, veiledning og bistand. I alvorlige tilfeller, eller gjentatte avvik på tross av opplæring, veiledning og bistand, fratras vergen oppdrag.

Antall verger fratatt vergeoppdrag i 2023: Det rapporteres her på verger som er fratatt på bakgrunn av tilsyn (opprettet tilsynsaktivitet): I 3 av 7 tilsynssaker hvor det ble funnet avvik, ble disse vurdert som så alvorlige at vergen ble fratatt vergeoppdrag.

Verges er også fratatt som følge av funn i den årlige vergeregnskapskontrollen, uten at dette er registrert som fratakelse som følge av tilsyn. Det dreier seg om ca. 10 fratakelse i 2023 på denne bakgrunnen. I tillegg har verger sagt fra seg oppdrag på bakgrunn av avvik. Det har vært saker hvor det har vært åpenbare avvik, som ikke har blitt registrert som hendelsesbaserte avvik, hvor vergen på bakgrunn av dialog raskt har sagt fra seg oppdragene slik at det ble unødvendig å utføre tilsyn. Det ville dog gått til fratakelse om ikke vergen hadde sagt fra seg oppdragene. Det dreier seg om én verger i 2023.

Hovedårsaken til fratakelse har vært manglende innsending av økonomisk status, vergeerklæring, samtykkeerklæring og manglende innsending av vergeregnskap.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Rapporteringen skal gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuell periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner. Skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning skal benyttes.

Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Statsforvalteren skal i årsrapporten også redegjøre for sine vurderinger av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Rapporten skal inneholde en analyse av effektene av de endrede inntekts- og formuesgrensene.

I 2023 mottok vi totalt 747 saker om fri rettshjelp. Disse fordeler seg slik:

- 94 søknader rettsråd
- 371 egeninnvilgelser (vedtak)
- 101 tolkekrav
- 168 Kontrollkomisjonssaker
- 13 søknader fri sakførsel

Vi omgjorde 15 av advokatens egeninnvilgelse. I 8 av sakene var ikke vilkårene oppfylt (f.eks. at det ikke forelå siktelse, meklingsattest, dokumentasjon personskade), 3 saker ble omgjort da de økonomiske vilkårene ikke var oppfylt og de resterende sakene ble omgjort da bistanden kunne dekkes av andre ordninger (f.eks. HTU, Kontoret for voldsoffererstatning).

SFNO har ikke innvilget økonomisk dispensasjon i noen saker i 2023.

Når det gjelder avslag i rettsrådssaker fordeler de seg slik:

- Avslått på grunn av inntekts/formuesoverskridelse : 13 stk.
- Avslått på grunn av andre grunner (eks. § 5 eller § 11 (3)) : 38 stk.

Fri sakførsel:

- Avslått på grunn av inntekts/formuesoverskridelse : 1 stk.
- Avslått på grunn av andre grunner (eks. § 5 eller § 11 (3)) : 12 stk.

Forbruk/totale advokatutgifter utbetalt på de ulike områdene:

- Innvilgede utgifter til advokat (ink. egeninnvilgelser): kr 1 795 724,-

- Innvilgede utgifter til tolk: kr 88 893, -

- Utbetalinger Kontrollkomisjonen: kr 940 156,46

R	S	T	U	V	W
Kode		Saksbehandlingstid	Korr. Saksbehandlingstid		
Totalt		25,3 dager	5,8 dager		
Rettsråd	RR	33,2 dager	6,7 dager		
Sakførsel	SF	64,8 dager	20,5 dager		
Tolk	T	20,6 dager	1,4 dager		
Egne utgifter	EU	#DIV/0! dager	#DIV/0! dager		
Kontrollkom	KK	2,12380952 dager	2,12380952 dager		
Annet	A	20,9 dager	20,5 dager		

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid:

Spesifisering av de enkelte sakstypene kommer frem av den årlige rapporteringen på eget skjema til SRF.

Det er i år utbetalt kr 111 131,42 mer enn i fjor. Vi ser en økning i antall egeninnvilgelser, 54 flere enn i fjor. Det er blant annet en økning i utlendingssaker, spesielt EMA og Dublinsaker. Det er også økning i antall tolkekrav, samt saker fra kontrollkomisjonen. Dette er saker uten behovsprøving, så økningen i disse type saker vil ikke være påvirket av den økte inntektsgrensen.

På bakgrunn av at vi ser en økning i egeninnvilgelser, tolk og kontrollkomisjon legger vi et estimert forbruk på kr 3 000 000, - til grunn for 2024.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkømne søknader	107	94	13
Innvilgede søknader	11	11	0
Avslåtte søknader	64	51	13

I tillegg til disse sakene behandlet vi 371 egeninnvilgelser, 101 tolkekrav og 168 kontrollkomisjonssaker.

Retts hjelp forbruk

Forbruk kap. 470.01	Forventet forbruk kap. 470.01 neste år
2 824 774	3 000 000

Retts hjelp restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum
Restanser	19

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planprosessen er formidlet til kommunene?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene med å integrere funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel?

Vi veileder kommunene etter behov i både arealplaner, planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel. Alle innkomne planforslag gjennomgås med tanke på samfunnssikkerhet og beredskap.

Integrasjon mellom helhetlig ROS-analyse og kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er tematikk på både plan- og beredskapskonferanser samt tilsyn.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status i fylket for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos de kommuner som har storulykkevirksomheter?
 - o Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter?

Vi følger opp hensynssoner rundt storulykkesbedrifter fortløpende ved rullering av planer. Vi vet at en del arealplaner er gamle, og vi gjør ikke noe aktivt for å få inn hensynssoner i dem. Det er mest naturlig at dette tas ved rullering og på sikt vil da alle kommuner ha hensynssoner.

Vi har per nå ikke prioritert å innhente data på hvem som har og hvem som ikke har hensynssoner.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Inngår prioriterte tiltak for oppfølging i oppdatert oppfølgingsplan til fylkesROS?
 - Er oppfølgingsplanen behandlet i fylkesberedskapsrådet og regionale totalforsvarsforum?
 - Legges vurderinger av hendelsene til grunn for samordnet beredskapsplanlegging?
 - Legges vurderinger av hendelsene til grunn for sivil-militære øvelser?

Fylkes-ROS har vært under revisjon i hele 2023. ROS er på høring frem til 1.mars 2024 og vil ferdigstilles da. Oppfølgingsplan og innspill til denne er også tema for høringen slik at ny oppfølgingsplan vil være klar rett i etterkant av ferdigstillelse av ROS.

Sikkerhetspolitisk krise er inkludert i Fylkes-ROS. Det er også under utarbeidelse et gradert scenario for væpnet konflikt.

Det er samstemmighet i beredskaps-Nordland om at Fylkes-ROS legges til grunn for arbeidet med utvikling av beredskap i Nordland, herunder øvelser og beredskapsplanverk.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten.

SFNO følger nasjonale tilsynsaksjoner og vi følger da opp tilsynsgrunnlag og veiledning i aksjonene. Dette gir god læring og bidrar til en enhetlig praksis.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

SFNO har nå en mye tettere kommunedialog og vi har fått på plass en systematikk rundt kommunedialogen. Det er i 2023 arbeidet med kommunebilder, og kommunebilder danner grunnlag for veiledning og bedre forståelse for kommunal oppgaveløsning. Vi veileder også gjennom enkeltsaksbehandling, webinar, veiledning i møter. Det er også produsert gode radioinnslag.

Fellingstillatelser på rovviltområdet (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Fellingstillatelser på rovviltområdet

Gaupe: 6 vedtak, hvorav tre tillatelser og tre avslag.

Jerv: 1 vedtak, innvilget.

Bjørn og ulv: Ingen vedtak.

Avfallsplan i havn (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Rapportere en oversikt over havner som med nytt regelverk (forensningsforskriften kapittel 20) vil falle utenfor kravet om avfallsplan.

Statsforvalteren i Nordland har ikke kunnet lage en oversikt over alle havner som med nytt regelverk faller utenfor kravet om avfallsplan innen fristen. En av grunnene til dette er at den nye forskriften og tilhørende veiledningsmaterieell ikke var gjeldende/tilgjengelig før i oktober. Dette var en forutsetning for å kunne vurdere hvilke havner som kunne tilfredsstillte kravene for unntak.

Da den nye forskriften kom, og det ble klart hvilke kriterier som måtte oppfylles for å få unntak fra kravet om avfallsplan, så vi at denne informasjonen ikke var tilgjengelig i fagsystemet. Statsforvalteren har så langt prioritert å få oversikt over nærings- og industrihavner, da vi har vurdert at det er her miljørisikoen er størst, og har ikke så god oversikt over småbåthavnene i fylket. Når det gjelder småbåthavner, kan fagsystemet per i dag kun gi informasjon som nesten tilsvarer det første kriteriet «havnen anløpes kun av fritidsbåter, uansett størrelse, og som har liten eller begrenset trafikk.» De tre andre kriteriene finnes det ikke en samlet oversikt på. Dette er heller ikke informasjon som kan legges inn på en hensiktsmessig måte i fagsystemet.

Vi ble bedt om å rapportere på navn og beliggenhet (koordinater) for havner som kunne unntas etter ny forskrift. Koordinater er ikke noe vi har hatt tilgang til å hente ut fra fagsystemet, men koordinatorene fikk i november et uttrekk fra databasen som inneholdt denne informasjonen etter dialog med Miljødirektoratet.

Oversikten som etterspørres skal importeres til SafeSeaNet, en løsning Kystverket jobber i, og som vi ikke har tilgang til. Dette må gjøres for at vi skal tilfredsstillte unntakskravene i skipsavfallsdirektivet. Det finnes ikke en nasjonal oversikt over alle havnene i Norge fra før. Som meldt tidligere er datagrunnlaget i fagsystemet av variabel kvalitet. Vi stiller spørsmål ved om det er lurt å importere upresis havneinformasjon over i et annet system (SSN) før det er gjort en oppryddingsjobb. Dette vil blant annet innebære å skulle sette riktig navn på alle havnene, en jobb som Statsforvalteren ikke har gode forutsetninger for å gjøre uten hjelp fra kommunene.

Vi ønsker at fagsystemet i større grad legger til rette for å kunne registrere hvilke havner som oppfyller kriteriene for unntak før vi eventuelt begynner med gjennomgangen av havnene i databasen. Koordinatorene har sendt forslag til Miljødirektoratet om dette. Det er også ønskelig at vi har jevnlig dialog om hvordan vi kan svare ut dette oppdraget presist og ressurseffektivt i neste års rapportering.

Klimaendringer og -tilpasning (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Rapportere en oversikt over hvordan klimaendringer og klimatilpasning blir tatt hensyn til i kommuneplaner

Det generelle inntrykket er at de aller fleste kommunene har en bevissthet rundt klimaendringer og klimatilpasninger i sin planlegging. Dette kommer til uttrykk i både samfunns- og arealplaner. Det virker som tydelig informasjon om statlige forventninger til kommunal planlegging har en positiv effekt på kommunenes vilje til å prioritere klimatilpasning i kommuneplaner. Men størst læringseffekt er det nok når uvær og andre klimarelaterte hendelser faktisk inntreffer.

39 av 41 kommuner i Nordland er kystkommuner. Havnivåstigning, stormflo og bølgepåvirkning er derfor et typisk tema i planleggingen. Hvis vi legger dette temaet til grunn for å svare på spørsmålet, så er inntrykket at; ja, klimaprofilene benyttes. Planene ivaretar i stor grad sikkerhet mot flo og bølger, men om dette skyldes kommunenes autonome handlinger og bruk av klimaprofilene, eller Statsforvalterens veiledning er vanskelig å svare på. Det er ellers vanskelig å med sikkerhet fastslå hvor mange av kommunene som aktivt bruker klimaprofilene så lenge vi ikke har spurt dem direkte.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Ingen anmeldte brudd på forurensingsloven, men har vært vurdert i flere saker. God dialog med politiet på dette tema.

Ingen anmeldelser knytta til brudd på verneforskrift eller naturmangfoldloven.

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Av den totale skjønnsrammen for 2023 på 70 800 000, ble nesten 40 millioner fordelt til fornyings- og innovasjonsprosjekter i Nordland.

I 2023 lyste vi ut prosjektskjønnsmidler med hovedfokus på interkommunale samarbeid.

Over tid har omfanget av kommunale oppgaver økt, samtidig som kravene til kommunal tjenesteproduksjon og forvaltning har blitt forsterket. Kommunene i regionen står ovenfor demografiske utfordringer i form av synkende innbyggertall samtidig som det blir færre eldre. Endel kommuner har signalisert økende utfordringer med å håndtere de ulike oppgavene. For at kommunene skal løse sine oppgaver på en tilfredstillende måte, har derfor statsforvalteren lagt opp til økt satsing på interkommunalt samarbeid i form av faste samarbeidskonstellasjoner med felles digital infrastruktur som driftes og utvikles interkommunalt.

Å få på plass faste samarbeidskonstellasjoner mellom kommunene tar imidlertid tid. Det brukes bla. tid på å kartlegge, implementere felles datasystemer og vurdere hva det skal samarbeides om (forprosjekter). For 2023 har vi derfor ikke kommet så langt som vi hadde håpet på når det gjelder faste samarbeidskonstellasjoner. Bortsett fra noen få enkeltstående tilfeller har det kun vært gitt prosjektskjemmidler der hvor kommunene har samarbeidet med andre.

I 2023 fikk vi inn 67 søknader hvorav 48 prosjekter fikk tildelt støtte.

Gjennom saksbehandlingen av søknadene sees det på hva er målsettingen for prosjektet og hvilke utfordringer skal løses. Prosjektplanen må angi virkemidler, tiltak og finansiering inkl. kommunal egenandel bl.a. Det vurderes også om vi har hatt tilsvarende prosjekter i andre regioner.

Det er gitt skjemmidler til digitalisering, styrking av interkommunalt samarbeid på beredskap, regionalt klimaarbeid, standardisering av journalføring, samarbeid om legetjenester, Nav tjenester i samiske språkforvaltningsområder, samarbeid på økonomiområdet, interkommunalt balansert samarbeid i små øykommuner, felles plankontor, oppgavefelleskap, e-helse mm.

Fagavdelingene bidrar med å vurdere søknader som kommer inn på deres fagområde. I flere av prosjektene deltar Statsforvalteren i styringsgruppen.

Øykomuneprosjektet der øykommunene Træna, Værøy og Røst samarbeider kan gi læring til andre liknende samfunn.

I Lofoten er det gitt skjemmidler til å utrede kommunalt oppgavefelleskap mellom Moskenes kommune og Vestvågøy kommune. Arbeidet ble startet opp i 2023 og skal videreføres i 2024. Vestvågøy kommune har også søkt om frikommuneforsøk for dette prosjektet. Dette prosjektet mener Statsforvalteren er spesielt interessant i forhold til hvilke oppgaver som legges inn i oppgavefelleskapet og hvordan gjennomføres arbeidet i praksis - fra oppstart til ordinær drift. Det gjennomføres jevnlig møter mellom prosjektledelse og statsforvalteren.

41 av i alt 48 prosjekter i Nordland leverte inn rapport i prosjektskjemnsportalen innen fristen 01.02.2024. Statsforvalteren følger opp manglende rapportering også i forhold til krav om revisorbekreftet regnskap. Det har vært utfordrende kapasitetsmessig for Statsforvalteren å følge opp at kommunene må gi mer utfyllende rapportering på resultat og måloppnåelse.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Antall saker om lovlighetskontroll etter krav: 7

Antall avgjørelser opprettholdt: 5

Antall avgjørelser kjent ugyldig: 2

Antall lovlighetskontroller foretatt etter initiativ av Statsforvalteren: 0

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	5	2	7
På eget initiativ	0	0	0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Habilitet går igjen som det tema vi veileder mye om. Ellers var det i 2023 mange spørsmål i tilknytning til kommunevalget.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk, muligheter og utfordringer, fordeler og ulemper statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Omfanget av interkommunalt samarbeid i Nordland fylke er omfattende. Det er inngått veldig mange interkommunale samarbeidsavtaler, og noen kommuner har så mange avtaler at det re utfordrende å holde oversikt over det kommunen selv står ansvarlig for. Det er gjerne de største kommunene (i folketall) i fylket som er vertskommune, mens de minste kommunene "kjøper" sine tjenester av de større.

Noen av kommunene som har tatt vertskommuneansvar for andre, formidler til Statsforvalteren at de ønsker å ta et slikt ansvar for å bidra positivt til nabokommunene. Men de sier også at det er noen utfordringer mht. økende kostnader og mye administrasjon.

Å etablere oppgavefelleskap med faste samarbeidskommuner, der også de små kommunene kan bidra med å være ansvarlig for fagområder for de større kommunene kan være en fremtidsrettet og god måte å ivareta generalistkommuneansvaret på.

Faste samarbeidsavtaler mellom kommunene i Nordland var derfor et satsningsområde for skjønnsmidler i 2023. Dette vil vi videreføre i 2024. Det vises til det som er skrevet om skjønnsmidler ovenfor.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelse (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

I 2023 var det 80 plansaker på høring – herav 73 reguleringsplaner, 5 kommuneplaner og 3 rene kystsonerplaner. Av disse ble 31 planer møtt med innsigelse som fordelte seg på 26 reguleringsplaner og 4 kommuneplaner.

Per dd er innsigelsene i 12 reguleringsplanene løst. Innsigelse til 1 kommuneplan er løst, og i de øvrige har det vært dialogmøter og planene vil bli lagt ut på ny høring.

Samordning mellom statlige etater skjer i prinsippet gjennom hele planløpet.

Når planforslaget er ute på høring må etatene vurdere planforslaget opp mot eget saksområde. Uklarheter kan tas direkte opp med kommunen slik at unødvendige innsigelser som skyldes misforståelse ikke fremmes.

SFNO opplever at plandialogen mellom de etater vi samordner og kommunene foregår etter etablerte rutiner, og flere konfliktpunkter er avklart og løst uten at vi har tall på dette derav 0 i tabellen.

Hvorvidt innsigelse skal fremmes overfor kommunen avgjøres i ukentlige samordningsmøte med embetsledelsen der hver innsigelse vurderes konkret og dessuten samordnes.

Alle innsigelsesorganene vektlegger å angi forslag til løsning på innsigelser som fremmes. 12 av innsigelsene fremmet i 2023 er løst gjennom reviderte forslag og skriftlig dialog.

Også etter at en innsigelse er fremmet er det praksis for å finne løsning gjennom dialog som et alternativ til mekling. Dialogen skjer på administrativt nivå direkte mellom kommunen og den aktuelle fagmyndighet med eller uten SFNOs deltakelse.

Vi gjennomførte 4 dialogmøter i 2023 som delvis løste og avklarte innsigelser.

Det ble gjennomført 6 meklinger der det kom til enighet om 3 planer som er egengodkjent. I én sak pågår det dialog, og 2 er oversendt KDD.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	32	1	0	31
Statsforvalteren	19	0	0	19
Avinor	1	0	0	1
Direktoratet for mineralforvaltning				
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	1	0	0	1
Fiskeridirektoratet	2	0	0	2
Forsvarsbygg				
BaneNor	3	0	0	1
Kystverket	1	0	0	1
Luffartstilsynet				
Mattilsynet	2	0	0	2
NVE	17	0	0	17
Oljedirektoratet				
Politiet				
Riksantikvaren				
Statens vegvesen	5	1	0	4
Statsbygg				

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Antall saker behandlet: 148

Antall saker der klager ble gitt medhold: 49

Antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker: 8

Gjennomsnittlig overskridelse: 71 dager

(Det må bemerkes at gjennomsnittet i stor grad skyldes en feilført sak. For denne ene saken ble saksbehandlingstiden på 488 dager, dvs. 404 dager over fristen.

Antall saker med forlenget frist: 0

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
148	49	8	71	0	0	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2023 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Behandlet 26 klagesaker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 67 dager. Klager gitt medhold i 3 saker

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	26
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	67
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	3
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	3

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming. Frist for oppdraget er 31.12.2023.

Embetet har inngått samarbeid med likestillingssentrene om å bidra inn i arbeidet med å heve kompetansen i kommunene. Av ulike årsaker ble avtalt webinar for 2023 flyttet til januar 2024. Likestillingssentrene vil bidra til opplæring av embetets ansatte slik at vi tar dette med inn i våre oppdrag og dialog med kommunene. Vi har etablerte interne tverrfaglige grupper som er naturlige å bruke aktivt inn i dette arbeidet. Da er spesielt samfunnsplangruppa og "form barn og unge" sentrale. Planarbeid vurderes som en sentral arena for veilede og sikre at universell utforming ivaretas i kommunene. Vi veileder kommunene med innspill til varsel om oppstart og sikrer videre at universell utforming er tilstrekkelig ivare tatt ved plan på høring.

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i sin rolle som arbeidsgiver og som offentlig myndighet, og redegjøre for arbeidet.

LIKESTILLINGSREDEGJØRELSE.

Embetet lager årlig en rapport basert på aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP) hvor det redegjøres for hvordan det jobbes aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Rapport ferdigstilles i februar 2024.

I forhold til likestilling mellom kjønnene er det ansatt 114 kvinner og 67 menn. Lønnsnivået for kvinners andel av menns lønn har gått ned fra 98.1 % i 2022 til 97.7 % i 2023. Denne utviklingen følges tett og kontinuerlig og kan i 2023 begrunnes med at flere kvinner med lang tjenestetid og høy lønn i sine stillinger har sluttet. Nye tilsetninger i 2023 har også gitt en like-fordeling på 7/7 mellom kvinnelige og mannlige underdirektører i embetet, hvor det tidligere var overvekt av kvinner.

Verdier

Vi har tre uttalte verdier som er «respekt, redelighet og rettferdighet». Internt har vi jobbet med hva som legges i de ulike verdiene, og i verdien «rettferdighet» er det konkretisert i «Strategisk plan for 2023-2026» at med «rettferdighet» så ønsker vi å sikre likebehandling.

Tilpasningsavtalen

I hovedavtalens § 31 og embetets tilpasningsavtale gjeldende fra mai 2023 omtales fokus på likestilling slik: «Arbeidsgiver har ansvar for at arbeidsoppgavene blir fordelt slik at kvinner og menn får samme vilkår for utvikling. Kvinner og menn skal stilles likt når det gjelder muligheter for tilsetning, lønn, opplæring og avansement».

Vi har eget samarbeidsutvalg (SAMU). Her møter arbeidsgiver og tillitsvalgte. SAMU skal ivareta medbestemmelse i henhold til hovedavtalen og arbeidsmiljøloven § 7-2. SAMU har jevnlig møter og i 2023 ble det gjennomført 5 ordinære møter, i tillegg til at SAMU deltok på ulike møter knyttet til budsjettarbeid m.m.

Vi har også et arbeidsmiljøutvalg (AMU). Her møtes representanter fra arbeidsgiver og fra verneombudene. Her drøftes saker som sykefravær, fysisk og psykisk arbeidsmiljø, avvik samt eventuell orientering om varslings saker. AMU hadde 5 møter i 2023 og behandlet 28 saker.

Bedriften har også utarbeidet retningslinjer for hvordan ansatte kan fremlegge klager, avvik, varslinger eller andre forhold som trenger oppmerksomhet.

Lønnspolitikk

Det er konkretisert i de lokale lønnspolitiske retningslinjene at lønnspolitikken skal «motvirke kjønnsbaserte lønnsforskjeller. De lokale lønnspolitiske retningslinjene blir gjennomgått og revidert årlig.

Universell utforming

Nytt bygg fra høsten 2022 er bygget med tanke på universell utforming på alle nivå. Embetet tilrettelegger også med tilrettelagt ergonomisk utstyr til flere ansatte som har utvidete behov for tilpasning.

Bygget hvor de fleste har sitt arbeidsted er i dag tilpasset de behov personer i rullestol, nedsatt syn og/eller hørsel har. Vi har toalett-fasiliteter som er kjønnsnøytrale og tilrettelagt for ansatte med funksjonsnedsettelse (HC). Vi har egen kafé med forskjellig utvalg av mat, og som er godt merket med tanke på allergier og innhold. I stedet for husregler bruker vi raushet som vår bærende kultur hos oss som et godt utgangspunkt for å verdsette ulikhet og mangfold.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på saksbehandlingstiden i håndhevings sakene per 31.12.

Medianverdi er 56 kalenderdager og gjennomsnittstid er 60 kalenderdager for alle saker vi har behandlet, året under ett.

Brutt aktivitetsplikt

Saker der eleven fremdeles går på den skolen som skolemiljø saken gjelder: Medianverdi: 55,5 dager. Gjennomsnittstid: 61,2 dager.

Saker der eleven har sluttet på den skolen som skolemiljøet gjelder: Medianverdi: 63,5 dager. Gjennomsnittstid: 64,2 dager.

Ikke brutt aktivitetsplikt

Saker der eleven fremdeles går på den skolen som skolemiljø saken gjelder: Medianverdi: 49 dager. Gjennomsnittstid: 60,8 dager.

Saker der eleven har sluttet på den skolen som skolemiljøet gjelder: Ingen saker.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynsystema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

Generelt

Vi vurderer risiko basert på flere indikatorer. Det er blant annet nasjonale prøver, elevundersøkelsen, foreldreundersøkelsen, BASIL, grunnskolepoeng, ulike statistikker, antall saker i håndhevingsordninger, klagesaker på spesialpedagogisk hjelp og henvendelser. I tillegg har vi ett risikovurderingsskjema der de ansatte fortløpende fører inn kunnskap på alle områder vi vurderer at skolene/kommunene, kan ha regelverksbrudd. Disse skjemaene, sammen med vår kunnskap om kommunene gjennom tilsyn, danner grunnlaget for hvilke kommuner og temaer vi skal føre tilsyn med.

Våre risikovurderinger vurderer vi som gode, vi finner brudd i alle tilsyn.

Barnehage:

På barnehageområdet har vi ført tilsyn med barnehagemyndighetens ansvar, dispensasjon for styrer og pedagogisk bemanning og kapittel 7: spesialpedagogisk hjelp. I sistnevnte har vi hatt tilsyn med rett til spesialpedagogisk hjelp, vedtak om spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging. Disse tilsynsystemaene ble valgt grunnet hvor mange henvendelser, klagesaker og veiledning på områdene vi generelt sett gjør gjennom året. Sammen med annen kunnskap, gjennomførte vi vår egen risikovurdering på hver enkelt kommune. Hvor stor risiko det er for barna, om disse områdene ikke er på plass i kommunen, har også mye å si. Det at våre tre største kommuner fikk tilsyn samme år, har med at risikoen var høy for veldig mange barn i fylket. Andre mindre kommuner, spør om veiledning og hjelp fra de største kommunene og da er det viktig at de har rutiner og systemer på plass og at det er basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven. Vi forsøker å redusere restrisiko gjennom veiledning og gjennom undersøkelsessaker.

To av våre tilsyn ble gjennomført grunnet undersøkelsessaker som ble gjort i forkant. Henvendelser og dokumentasjon, gjorde at vi vurderte at det kunne være risiko for lovbrudd. Undersøkelsessakene skulle avgjøre om det var behov for videre tiltak og i så fall hvilke. Begge to resulterte i tilsyn. Flere av tilsynene med de store kommunene våre ble utvidet, basert på innsendt dokumentasjon og intervjuer som ble utført.

Vi opplevde at flere tilsyn samme år med våre største kommuner, gav oss utfordringer i forbindelse med tid. Tilsynene ble større enn først antatt og inkludert de tilsynene som allerede var planlagt, ble det hektisk. De tilsynene som var planlagt fra før, var med få tema og undertema og gikk som planlagt. Det var kun ett av våre tilsyn som gav lite brudd. I det tilfellet var det kommet inn en barnehagemyndighet, med barnehagefaglig kompetanse, fra det tidspunktet vi gjorde vår risikovurdering til vi skulle på tilsyn. Det hadde vært en veldig positiv utvikling i den kommunen.

Vi gjennomførte seks stedlige tilsyn og to skriftlige tilsyn. I år var første gang på flere år hvor vi har gjennomført skriftlige tilsyn etter barnehageloven. Vår erfaring er at skriftlige tilsyn er egnet som smale målrettede tilsyn, hvor det i større grad er mulig å skriftlig fremstille arbeidet som kommunen har gjort og gjør for å oppfylle lovkravene. Vi opplever at stedlige tilsyn er et mer egnet verktøy når vi må undersøke praksis opp mot kommunens vedtak eller praktiske tilbud i barnehage, for eksempel ved spesialpedagogisk hjelp eller individuell tilrettelegging. Vår opplevelse er at disse tilsynene i størst grad er egnet til å føre til en vedvarende praksisendring i kommunen.

Skole:

Samtlige kommuner i Nordland er nøye risikovurdert for å kartlegge behov for tilsyn, og videre finne egnede tilsynsystema. Det er i 2023 besluttet å gjennomføre tilsyn med ni kommuner og Nordland fylkeskommune, totalt 13 skoler. Ett tilsyn ble avlyst pga endret risikovurdering i løpet av året. Ett tilsyn er utsatt til 2024, da kommunen klagde på pålegget om å sende inn dokumentasjon, som Utdanningsdirektoratet behandlet. Kommunen fikk ikke medhold i sin klage. Likevel anser vi at innføring av ny opplæringslov vil kreve kapasitet og ressurser i skolesektoren, inkludert PPT.

Tilsynsgruppa har i alle ni kommunene vurdert omfanget av tilsynet, type tilsyn og tilsynsobjekt. I tre kommuner ble det bestemt å gjennomføre tilsyn på to skoler basert på vår kjennskap til skoleeier og utfordringsbildet i kommunen. I en kommune var valget av tilsynsobjekt basert på at kommunen hadde en skole på barnetrinnet og en ungdomsskole, og i de siste kommunene ble tilsynsobjektene plukket ut på bakgrunn av klager og henvendelser til oss. Et tilsyn var skriftlig oppfølging fra 2021, og ble lukket. Resten av tilsynene var stedlige tilsyn.

Vi har ført tilsyn med temaene skolemiljø og internkontroll, særskilt språkopplæring, elevers rett til spesialundervisning, skolemiljø (uten internkontroll), samt en pilotering for spesialundervisning og internkontroll.

Omfanget av tilsynene er vurdert ut ifra det utfordringsbildet vi ser i den enkelte kommune. I samtlige ni kommuner ble det vurdert at stedlig tilsyn var nødvendig. I noen tilfeller var dette basert på at det hadde vært en skriftlig dialog med kommunen tidligere som ikke førte oss videre, i noen tilfeller var dette basert på vår kjennskap til kommunen og sannsynlighet for at skriftlig tilsyn ville føre frem.

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S: 20000+ M: 5000-20000 L: -5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentarer
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Fauske	M		Tilsynsbesøk	5		Det var ingen brukte fem spørsmål risikovurdering
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - veiledning	Fauske	M		Tilsynsbesøk	1		Det var ingen brukte spørsmål om veile
Annet	Annet	Fauske	M		Tilsynsbesøk	4	Annet	Dispensasjoner. I Er barnehagemyndighetens forståelse av dispensasjonsadopsjon tråd med gjeldende rett?
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - veiledning	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Innhenter kommunen samtykke fra foreldrene for kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	

Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilken kompetanse de som gir hjelpen skal ha?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Begrunner kommunen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Fatter kommunen vedtak om spesialpedagogisk hjelp så snart som mulig når PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering, og med oppstartsdato ut fra barnets behov?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføring		S		Tilsynsbesøk	23	Igangsetter kommunen den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføring	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Får barnet den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket (innhold, varighet, omfang, organisering og kompetanse)?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføring	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Følger kommunen opp at de mottar årsrapporten, og at den også blir sendt til foreldrene?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføring	Bodø	S		Tilsynsbesøk	23	Sørger kommunen for at barnet henvises på nytt til PPT dersom behovene endrer seg?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Kan foreldre melde behov om spesialpedagogisk hjelp for barnet når som helst gjennom året?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Henviser kommunen barnet til PPT så snart foreldrene har bedt om en sakkyndig vurdering?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilken kompetanse de som gir hjelpen skal ha?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Fatter kommunen vedtak om spesialpedagogisk hjelp så snart som mulig når PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering, og med oppstartsdato ut fra barnets behov?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Igangsetter kommunen den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Får barnet den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket (innhold, varighet, omfang, organisering og kompetanse)?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?	

Individuell tilrettelegging	Annet	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Undersøker kommunen om barn med nedsatt funksjonsevne har rett til individuell tilrettelegging?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Gir kommunen foreldrene mulighet til å uttale seg?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Har kommunen i vedtaket tatt stilling til: a) om barnet har en nedsatt funksjonsevne b) om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn	
Individuell tilrettelegging	Annet	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Tar kommunen stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Narvik	S		Tilsynsbesøk	38	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?	
Individuell tilrettelegging	Annet		S		Tilsynsbesøk	35	Undersøker kommunen om barn med nedsatt funksjonsevne har rett til individuell tilrettelegging?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Tar kommunen stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Inneholder vedtak om avslag en begrunnelse om hvorfor barnet ikke har rett til individuell tilrettelegging?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Har kommunen i vedtaket tatt stilling til: a) om barnet har en nedsatt funksjonsevne b) om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn	
Individuell tilrettelegging	Annet	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Inneholder vedtaket informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til kommunen?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging så snart som mulig?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Verksetter kommunen vedtaket fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer?	
Individuell tilrettelegging	Annet	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Gjennomfører kommunen individuell tilrettelegging i tråd med vedtaket?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	

Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Begrunner kommunen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Rana	S		Tilsynsbesøk	35	Fatter kommunen vedtak om spesialpedagogisk hjelp så snart som mulig når PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering, og med oppstartsdato ut fra barnets behov?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hattfjelldal	L		Tilsynsbesøk	10	Har barnehogemyndigheten oversikt over barnehogeeiers plikter etter barnehogeloven?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hattfjelldal	L		Tilsynsbesøk	10	Har barnehogemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehogeeierne oppfyller sine plikter etter barnehogeloven?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hattfjelldal	L		Tilsynsbesøk	10	Bruker barnehogemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hattfjelldal	L		Tilsynsbesøk	10	Er barnehogemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehogeloven?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hattfjelldal	L		Tilsynsbesøk	10	Gjennomfører barnehogemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - veiledning	Hattfjelldal	L		Tilsynsbesøk	10	Er barnehogemyndighetens veiledning basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehogeloven?	
Annet	Annet	Hattfjelldal	L		Tilsynsbesøk	10	Annet	Dispensasjon: Br Behandler kommi søknader om dispensasjon til k utdanning og krav norskferdigheter?
Annet	Annet	Hattfjelldal	L		Tilsynsbesøk	10	Annet	Dispensasjon: Br barnehogemyndiç forståelse av dispensasjonsad, i tråd med gjelder rett?
Annet	Annet	Hattfjelldal	L		Tilsynsbesøk	10	Annet	Dispensasjon: Br kommunens vedt tråd med gjelden
Annet	Annet	Hattfjelldal	L		Tilsynsbesøk	10	Annet	Dispensasjon: Br Inneholder vedtak (disp) informasjon klageadgang, rett se sakens dokurr og klageinstans?
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hemnes	L		Tilsynsbesøk	19	Bruker barnehogemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hemnes	L		Tilsynsbesøk	19	Gjennomfører barnehogemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Hemnes	L		Tilsynsbesøk	19	Bruker barnehogemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehogeloven hos barnehogeeier?	

Særskilt språkopplæring	Annet	Hadsel	M	Stokmarknes skole	Tilsynsbesøk	8	Følger rektor opp at skolen i tillegg vurderer om eleven har rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Hadsel	M	Stokmarknes skole	Tilsynsbesøk	8	Vurderer skolen elevens beste når den vurderer behovet for norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Hadsel	S	Stokmarknes skole	Tilsynsbesøk	8	Inneholder vedtaket opplysninger om a) hva slags særskilt språkopplæring eleven skal ha b) antall timer særskilt språkopplæring c) organiseringen av den særskilte språkopplæringen, herunder om opplæring skal foregå på en annen skole	
Særskilt språkopplæring	Godkjenning av barnehager - før søknad	Hadsel	M	Stokmarknes skole	Tilsynsbesøk	8	Følger rektor opp at skolen kartlegger norsksferdighetene til eleven underveis i opplæringen?	
Annet	Annet	Bodø	S	Saltstraumen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	a) Skolen må identifisere hvilke som får for lite tir
Annet	Annet	Bodø	S	Saltstraumen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	Skolen må tilby ei det korrekte antal undervisningstimer fagene
Annet	Annet	Bodø	S	Saltstraumen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	a) Skolen må tilby elevene på ungdomstrinnet minimum 2622 tir fordelt på 8.-10-t
Annet	Annet	Bodø	S	Saltstraumen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	b) Kommunen og fylkeskommunen sørge for at skysst tilpasset slik at sk kan tilby elevene i ungdomstrinnet minimum antall tir
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Saltidal	L	Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	19	Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Saltidal	L	Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	19	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Saltidal	L	Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	19	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Saltidal	L	Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	19	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Saltidal	L	Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	19	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Saltidal	L	Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	19	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Saltidal	L	Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	19	Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnede?	

Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Saltdal	L	Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	19	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Saltdal	L	Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	19	Evaluerer skolen/skoleeier tiltakene jevnlig, og blir tiltakene endret ved behov?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Saltdal	L	Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	19	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan?
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Sømna	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Sømna	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Sømna	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Braker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Sømna	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Sømna	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Meløy	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Braker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Meløy	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Meløy	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?
Spesialundervisning	Godkjenning av barnehager - før søknad	Bodø	S	Alstad Ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Henviser skolen elevene til PPT uten ugrunnet opphold?
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Alstad Ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Gir skolen spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene?
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Alstad Ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Gir skolen spesialundervisning i det omfanget som er fastsatt i vedtakene?
Skolemiljø	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Alstad Ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Ber skolen PPT om nye sakkyndige vurderinger dersom elevenes behov endrer seg
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Alstad Ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Alstad Ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Fatter skolen vedtak så snart som mulig i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?

Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Alstad Ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Inneholder vedtakene opplysninger om omfanget av spesialundervisningen, det vil si antall timer spesialundervisning samlet og i hvert av fagene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Alstad Ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Inneholder vedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Alstad Ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Inneholder vedtakene opplysninger om det er behov for personer med særskilt kompetanse til å gjennomføre spesialundervisningen?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Alstad Ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Begrunner skolen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen, ved å vise hvorfor elevene likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Setter skolen i gang med spesialundervisning fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Gir skolen spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Gir skolen spesialundervisning i det omfanget som er fastsatt i vedtakene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Sørger skolen for at assistenter og andre ufaglærte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisning, får nødvendig veiledning av kompetente lærere?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Ber skolen PPT om nye sakkyndige vurderinger dersom elevenes behov endrer seg	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Gjennomfører skolen spesialundervisningen og den ordinære opplæringen slik at den samlet dekker opplæringen i kompetansemålene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Fatter skolen vedtak så snart som mulig i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Inneholder vedtakene opplysninger om hvor lenge vedtakene varer?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Inneholder vedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Inneholder vedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Inneholder vedtakene opplysninger om det er behov for personer med særskilt kompetanse til å gjennomføre spesialundervisningen?	

Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Bodø	S	Hunstad ungdomsskole	Tilsynsbesøk	29	Begrunner skolen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen, ved å vise hvorfor elevene likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Varsler rektor til skoleeier i alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sørfold	L	Straumen skole	Tilsynsbesøk	19	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?	

Endring i praksis som ikke er i samsvar med regelverket (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan valgte virkemidler har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

Barnehage:

Gjennomføring av våre tilsyn har ført til endring i praksis som ikke var i samsvar med regelverket. I alle tilfellene har vi fulgt opp tilsyn med tett veiledning av barnehagemyndigheten og vi ser at det er et virkemiddel som oppleves positivt. I tillegg ser vi at kommunene har blitt mer oppmerksom på våre tilsyn og vi opplever at flere kommuner tar kontakt når det har vært et tilsyn i nabokommunen. I 2023 har det vært tilsyn hos våre tre største kommuner, noe som har gjort at vi har fått snakket med og veiledet andre mindre kommuner, som har hatt utfordringer på samme område. Det har da blitt satt opp veiledningstid, der en kommune eller flere samtidig, har kommet med en bestilling, der vi så har fått gått gjennom praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

Årsrapportering i BASIL avdekker mangelfull forvaltningskompetanse og regelverksforståelse. I disse tilfellene har vi fulgt opp med veiledning fortløpende. For 2023 har det vært spesielt spesialpedagogisk hjelp, pedagognorm og dispensasjon fra pedagogisk bemanning som har utpreget seg.

Til tross for lovbrudd i både tilsyn og håndhevsordningen? vurderer vi at både veiledning og tilsynsvirksomhet er virkemidler som har ført til endring av praksis. God dialog med kommune/skoleledere vurderer vi som avgjørende for læring og for å unngå regelbrudd. Ved å veilede om regelverk og saksbehandling på et tidlig tidspunkt, bidrar statsforvalteren til at saker følges opp på korrekt måte og at saksbehandlingsreglene følges. Effekten av dette er at flere saker løses i kommunen på riktig måte.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Etter barnehageloven, med forskrifter, har vi i 2023 behandlet fjorten klagesaker. Dette er en økning på seks klagesaker fra 2022. Vi anser at antallet klagesaker har vært stabilt i perioden 2021-2023. Primært har klagesakene i 2023 vært knyttet til forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager og da særlig § 4a om pensjonstilskudd. Vi anser at det er en stor årlig variasjon i antall klagesaker om individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp, uten at vi nærmere kan beskrive årsakene bak dette. Statsforvalteren opplever som tidligere år en økende andel av kompliserte klager fra barnehageeier knyttet til pålegg etter tilsyn og tilskudd til private barnehage, hvor den private parten har bistand fra advokat. Vi ser en liten reduksjon i antall klager etter pålegg fra barnehagemyndigheten, uten at vi nærmere kan beskrive årsaken til denne reduksjonen.

På opplæringslovens i grunnskolen område har vi behandlet 69 klagesaker, som er en økning på 20 saker fra 2022. I perioden 2020 til 2022 har Statsforvalteren i Nordland mottatt begrenset med klagesaker, sammenlignet med perioden 2017-2019. Det er en forskjell på 116 klagesaker mellom disse periodene. Vi antar at reduksjonen av klagesaker har sammenheng med pandemien. I denne perioden ser vi en særlig reduksjon i antall klagesaker på standpunkt karakter, fra 51 i 2017 til 22 i 2023. Sammenlignbart med 2022 ser vi en generell økning i antall klagesaker, og særlig knyttet til skyss og spesialundervisning. I 2023 ser vi en betydelig større andel stadfestede saker, sammenlignet med i 2022 og i 2021. I år stadfestet vi 61 % av klagesakene, mot henholdsvis 35 % og 33 % av klagesakene. Dette setter vi i sammenheng med målrettet veiledning på forvaltningsrett, saksbehandling og opplæringsloven i 2022. Når det gjelder spesialundervisning ser vi en økning i antall stadfestelser av vedtakene sammenlignet med tidligere år. Dette setter vi blant annet i sammenheng med veiledning om utredning og innholdet i sakkyndige vurderinger.

Vi anser at variasjonen i antall klagesaker etter opplæringsloven for videregående skole og privatskoleloven er normal. Antall klagesaker, resultater og våre kommentarer følger av tabellene.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	1	0	1	0	0
Barnehageloven § 53	1	0	1	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	9	0	6	3	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 35	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 37	3	0	0	3	0
Barnehageloven § 38	0				
	14	0	8	6	0

Behandlet en klagesak etter § 19, om rett til videreføring av tilskudd ved flytting av lokaler. En klagesak om pålegg etter § 53 og en klagesak på gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp er trukket fra behandling.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialundervisning, § 3-6	4	0	0	4	0
	4	0	0	4	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Vi har ikke mottatt klager på dette området i 2023.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialundervisning, § 5-1	13	0	6	7	0
Skyss, § 7-1	14	0	11	2	1
Skoleplassering, § 8-1	13	0	11	2	0
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	1	0	0	1	0
Standpunkt i orden og oppførsel	0	0	0	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	1	0	1	0	0
Standpunkt i fag	22	0	10	12	0
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	3	0	1	2	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	0	1	0	0
Bortvisning, § 2-10	1	0	1	0	0
Sum	69	0	42	26	1

Vi har opphevet seks klagesaker etter oppl. § 8-2 knyttet til avvik i timeplan fra basisgruppe for samme kommune.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1 sjette ledd	4	0	0	4	0
Særskilt inntak, § 3-1 sjette ledd	1	0	1	0	0
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven	25	25	0	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	1	0	1	0	0
	31	25	2	4	0

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Samarbeidsforum i Nordland har bestått av 12 medlemmer siden den ble vedtatt 2021, og de forvalter alle tre ordningene, Statsforvalteren er sekretariat med sine 2 faste medlemmer.

Tildeling av midler for 2023 er i henhold til retningslinjene og i tråd med langsiktig plan. I den langsiktige plan har samarbeidsforum vedtatt og definert kjennetegn på måloppnåelse for barn og elever i barnehage og skole i Nordland. Dette innebærer at behovsmeldinger som sendes inn av eier må være i tråd med disse, for å bli vurdert. Høsten 2023 var det en 2 dagers fysisk samling der alle kompetansenettverk, PPT, UH, Staped og medlemmer av samarbeidsforum deltok. Her er kjennetegn på måloppnåelse tema og partnerskap tema.

Vår 2023 var det fysisk samling deltagere i nevnte grupper over deltok, der evaluering av tildeling var tema.

Statsforvalteren har hatt egne evalueringsmøter (2 fysiske og 6 digitale) med alle regioner der eierne og UH som fikk midler i 2023 deltok. Her var tema evaluering av tiltak, og effekt av midler, og om tiltak skulle forlenges og utvikles for 2024. Det har også vært eget møte med Nord Universitet som er vår største partner i UH, og evaluert tiltak der de er med i partnerskap. Statsforvalteren har gjennomgående tema om effekt av midlene og hva dette har av betydning for barn og elevene.

Statsforvalteren vurderer rollen som sekretariat som viktig. Vi forbereder møter, skriver referat, gjør alle dokumenter og føringer tilgjengelig og synlig på vår prosjekt nettside.

Gjennom evalueringsmøte med partnerskapene kommer det fram høyere tilfredshet i 2023, enn det var i 2022. Rollene i partnerskapene er tydeligere, og det er mer lik forståelse av hva som er forventet av partnerne. Gjennom evaluering kan det se om som tiltak er i utvikling. Noen tiltak går konkret til de som har behov for å heve kvaliteten, men det kunne vært flere.

30% av tilskuddsmidler for lokal kompetanseutvikling ble som oversikten under viser tildelt: 71 barnehagelærer studenter, 4 assistenter fikk støtte til fagbrev, 4 assistenter til kompetansehevingstudier og 2 videreutdanning i veiledning.

På bakgrunn av ekstra tildeling var det mulig å gi støtte til alle som søkte, men vi hadde ingen midler igjen til å bruke til andre tiltak i regional ordning. Tilbakemeldinger fra studenter og eiere er at de er avhengig av støtten for å kunne starte og fullføre utdanningen. Statsforvalteren i Nordland er bekymret for utviklingen, siden den ordinære tildeling på 30% ikke er nok for å støtte alle som er under utdanning. Vi har allerede nå fått flere henvendelser enn vanlig, fra ansatte som ønsker å starte til utdanning til høsten.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	1	3	4
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	4	0	4
Barnehagefaglig grunnkompetanse	1	1	2
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	37	34	71
Totalt	43	38	81

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	210 000	4
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	175 000	3
Barnehagefaglig grunnkompetanse	70 000	1
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	4 935 000	89
Totalt	5 390 000	97

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Viser til oppgave 5.1.2.7 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Alle kommunene har hatt veiledere fra sektor (skoleledere og ressurslærere). Sammen med Nord universitet og Statsforvalteren har disse hatt tett samarbeid i perioden. Vi avsluttet OO20 med en felles erfaringskonferanse der samtlige skoleledere, eiere, tillitsvalgte, samt veiledere og Statsforvalteren deltok.

På denne kom det frem at deltakelsen hadde opplevdes positivt. De trekker frem tett oppfølging og veiledning som viktig. For kommunene i OO20 har deltakelsen medført endringer i hvordan de bruker og analyserer tall. Det er en økt bevissthet rundt dette, ofte i hele organisasjonen fra eier og ut til ansatte. Dette gjelder særlig oppfølgingen av nasjonale prøver, men også elevundersøkelsen.

Som mange andre kommuner, sliter disse kommunene med å få gode tall fra elevundersøkelsen på mobbing. Disse tallene har stort fokus hos foresatte, politikere og media, og dermed også hos eier og skoleledelse.

Generelt er det vanskelig å vurdere effekt av tiltak og korrelasjon på tilgjengelige tall. Målt opp mot tall fra indikatorsettet som var grunnlaget for uttrekket, har det i perioden 2020-2022 vært en positiv utvikling i alle seks kommunene. Denne utviklingen har ikke fortsatt i 2023, der vi ser en negativ utvikling særlig på mobbing i flere av kommunene. Vi ser også at fire av seks kommuner har tall fra nasjonale prøver som er nedadgående dette skoleåret.

Bø kommune

Kommunen rapporterer selv at deltakelsen har vært positiv og har ført til endringer som de mener vil utvikle og gjøre skolene bedre. Som følge av deltakelsen har de fått større fokus på utviklingsarbeid i hele leddet fra eier og ned på skolene. En av fire rektorer har fått en dedikert ressurs for å drive utviklingsarbeid i kommunen, og det er satt av større ressurser til dette på skolene, blant annet teamleder. Også tillitsvalgte er fornøyde med dette. En viktig del av dette arbeidet har vært å få et bedre samarbeid skole-hjem.

Vi så i 2022 en antydning til at tallene fra elevundersøkelsen og nasjonale prøver hadde en positiv trend. Denne har totalt snudd i 2023, og det er en svært negativ utvikling gjennomgående på alle områder det finnes tall på. Samtidig ser vi at henvendelser fra skolene og foresatte har minsket, og vi har i 2023 ikke registrert henvendelser. I årene før var det flere henvendelser årlig på skolemiljø, spesped og ordinær opplæring, både fra foresatte og skoleledere.

Vi har ingen klager på skolemiljø dette året. Dette kan tyde på at samarbeidet skole-hjem har blitt styrket.

Vi har varslet samtlige kommuner i OO20 om at de kan forvente tilsyn fra Statsforvalteren i de nærmeste årene. Bø kommune er i så møte fremst i køen.

Gildeskål kommune

Kommunen fikk i perioden ny skoleeier og rektor på den største skolen. Dette har gitt en tydelig boost og både skoleledere og tillitsvalgte rapporterer at det er blitt mer positivt. Et viktig tiltak for kommunen har vært å få til stabilitet og positiv utvikling på den største skolen, som har omtrent to tredjedeler av elevmassen.

Kommunen har hatt en positiv trend i indikatorene fra elevundersøkelsen de senere årene. Vi ser særlig positivt på at det ikke er noen elever på 7. eller 10. trinn som rapporterer om mobbing på kommunens største skole i 2023. Kommunen som helhet er prikket, men det er positive trender på de andre indikatorene. Vi anser det også positivt at det er færre henvendelser fra foresatte i 2023. Faglig sett har kommunen utfordringer. Vi vurderer at dette blant annet må sees i sammenheng med at ny eier har hatt et stort fokus på personalet og å få disse til å jobbe i samme retning, slik at det har vært noe mindre fokus på det faglige.

Leirfjord kommune

Kommunen har i perioden hatt fokus på faglige resultater. Vi ser at det blant eier og skoleledelse er blitt mer struktur på dette arbeidet, i tett sammenheng med samarbeidet kommunen har med nabokommunene i kompetanseutvikling. Tettere samarbeid med PP-tjenesten og bedre spesialpedagogisk oppfølging er det kommunen rapporterer om.

Selv om de faglige resultatene fortsatt er svake, har det vært en jevn positiv trend de siste årene. Vi ser med bekymring på utviklingen dette skoleåret på indikatorene fra elevundersøkelsen, som viser en kraftig nedgang. Vi har ikke tall på mobbing å vurdere, det er heller ingen henvendelser fra kommunen på dette området. Vi har derimot henvendelser som tyder på at skolens informasjon til hjemmet har en vei å gå. Dette arbeider både vi og skoleeier med å forbedre.

Moskenes kommune

I perioden ble det flere bytter av skoleeier/rektor, men fra skoleåret 22-23 ble det en fast rektor som ikke hadde en skoleeierrolle. Denne er ivarettatt av kommunedirektør og samarbeid med nabokommunen.

Fra skoleåret 22-23 rapporterer skolens personale om en mer positiv utvikling, både på det faglige og sosiale området i arbeidet med elevene. Det er etablert faste strukturer som bidrar til mindre utskiftning av personale, og en positivitet i synet på jobben. Dette arbeidet mener vi at vi ser i fremgang på faglige indikatorer og på elevundersøkelsen. Vi ser det også i den forstand at henvendelser til oss fra foresatte er redusert. Vi valgte å videreføre veileder i kommunen med egne midler i 23-24 for å prøve å forankre denne positive utviklingen ytterligere. Kommunen er fortsatt på Robek-lista og det er krevende også for skolen økonomisk.

Nesna kommune

Kommunen har hatt fokus på skolemiljøet. Det var krevende å få til en god struktur og organisering på arbeidet i begynnelsen, men dette fikk de på plass fra skoleåret 22-23. Vi ser at trenden på indikatorene fra elevundersøkelsen er positiv. Også blant personalet og ledelse/eier gis det uttrykk for at det er blitt merkbare endringer til det positive. Tallene for kommunen er særlig positive på det faglige, med gode resultater både på nasjonale prøver og grunnskolepoeng. Vi anser det som et positivt tegn at det ikke har vært henvendelser til oss angående skolemiljøet i 2023.

Vågan kommune

Kommunen har hatt fokus på strukturer og organisering av kvalitetsutviklingsarbeid på skolene. Både faglig, med oppfølging av resultater fra nasjonale prøver, og oppfølging og rutiner for skolemiljø. Det har vært har vært arbeidet med planverk, holdninger og skole-hjem samarbeidet i skoleåret 22-23. Det er derfor skuffende at særlig mobbetallene i kommunen skyter i været.

Kommunen har det siste året hatt skolestrukturdebatt, og vi vurderer at dette har bidratt til at fokus fra både skoleeier og skoleleder har vært forstyrret, særlig denne høsten. Vi forventer å se en bedring i mobbetallene spesielt, da kommunen etter vårt syn har lagt et godt fundament for dette arbeidet.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2023.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Det vises til tabellen under.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2023.	21.8
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2023.	8.5
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	5.5
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	0.5
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	8.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2023 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	8.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2023 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	2.0

Antall årsverk i landbruksavdelingen inkluderer seksjon areal og reindrift. Det er altså det totale antallet i avdeling for landbruk og reindrift.

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

De fleste kommuner i Nordland har tatt kurs i bruk av AR5-web løsningen, og mange har tatt løsningen i bruk. Dette løser langt på vei tidligere kartlagte utfordringer med GIS-kompetanse og det at man ofte var avhengig av andre sektorer i kommunen for hjelp. Et stadig tilbakevendende tema er usikkerhet rundt arealklassifisering i felt. Nordland er et langt fylke og for 2023 fikk vi gjennomslag for å avholde 2 feltkurs. Kurset i Bodø ble avholdt som planlagt, men vi måtte avlyse i Hemnes grunnet sykdom. Dette blir nå arrangert i juni i år. Det er stor interesse for feltkurs og meget godt oppmøte. Statsforvalteren ser behov for at frekvensen på feltkurs økes, og at NIBIO tilføres ekstra finansiering til dette, allerede fra 2025.

Alle reinbeitedistrikt i Nordland reinbeiteområde har fått opplæring i og tilgang til å bruke ajourholdsløsningen for å oppdatere arealbrukskartene. I 2023 er det kun et distrikt som har gjort oppdateringer i arealbrukskartene.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	16	0	41

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportere om bruk av anmeldelser.

I 2023 ble ingen saker vurdert til å ha en alvorlighetsgrad som krevde en politianmeldelse. Samarbeidet med Nordland politidistrikt, spesifikt deres avsnitt for økonomisk og miljøkriminalitet (økoteam), ble etablert i 2019. Økoteamet har ansvaret for å etterforske alle anmeldelser relatert til spesiallovgivning knyttet til regnskap, skatt, konkurser osv., samt saker angående underslag, bedrageri og økonomisk misligheter.

Det pågår arbeid for å utvikle nye rutiner og praksiser som skal senke terskelen for å vurdere politianmeldelse i tilfeller der det bevisst er gitt feilopplysninger i søknader om tilskudd. Spesifikke interne rutiner og arbeidsinstruksjoner er blitt utarbeidet for å sikre en effektiv prosess med å vurdere om en sak bør politianmeldes.

Utveksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

I samsvar med punkt 8 i samarbeidsavtalen, har vi mottatt flere saker oversendt fra Mattilsynet i løpet av 2023. Disse sakene blir fulgt opp, og kommunene blir involvert.

Som en del av samarbeidsavtalen gjennomføres møter mellom Mattilsynet og Statsforvalteren i tråd med PT-rundskriv. Disse møtene, i tillegg til de to faste årlige møtene mellom Statsforvalteren og Mattilsynet, legger til rette for effektiv kommunikasjon og samarbeid mellom partene. Ved behov avholdes ekstra møter for å adressere spesifikke saker eller utfordringer.

Det gjennomføres også tett oppfølging av kommunene der det er saker fra Mattilsynet. Dette sikrer at kommunene utfører gode vurderinger i tråd med regelverket og bidrar til en helhetlig og effektiv håndtering av sakene. Sakene vi får oversendt er i tråd med avtalen om hvilke saker som skal utveksles.

Vi følger med at kommunene gjør sine vurderinger i slike saker. Det har så langt ikke vært behov for å overprøve kommunenes vurderinger. Vi veileder kommunene ved behov.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	7	4	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hø/delvis avvikling)				
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)				
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)				
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3				

1 sak var kun en inspeksjonsrapport - ikke fattet vedtak i. En sak er ikke ferdigbehandlet i kommunen. 1 sak dyreholdet avviklet i sin helhet

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	1	2

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

I 2023 ble det utbetalt kompensasjon for kostnader til riving og opprydding for 4 pelsdyroppdrettere i Nordland. Samtidig ble det gjennomført forhåndsbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold for alle 4 pelsdyroppdretterne i Nordland.

Landbruksdirektoratet har nå tatt over ansvaret for å behandle erstatningssakene for disse oppdretterne. En av de 4 sakene er allerede behandlet av direktoratet, og alt er utbetalt i samsvar med vedtaket. De tre andre sakene har mottatt foreløpige tilbud og har fått delutbetalinger.

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	4	0	0	4
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	3	0	0	3
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	3 326 824	0	0	3 326 824

Summen på kr 3 326 824 i rad nummer 4 gjelder kompensasjon for kostnader til riving og opprydding som er utbetalt i 2023 til en pelsdyroppdretter i Nordland. Ved vår rapportering for 2023 tar vi kun med de tilskudd som er saksbehandla og utbetalt fra Statsforvalteren i Nordland i 2023. Erstatning etter avvikling av pelsdyrhold blir saksbehandla av Landbruksdirektoratet og utbetalt fra direktoratet. Derfor fører vi ikke noen sum for dette.

Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for prosjektet "Ut på vidda", herunder statsforvalterens arbeid med å promotere prosjektet.

Statsforvalteren i Nordland arbeider sammen med Statsforvalterne i Trøndelag og Troms og Finnmark om Ut på vidda. En egen prosjektnettside for Ut på vidda ble lansert i 2023. Nettsiden vil være viktig for å nå ut til reineiere som ønsker å tilby Ut på vidda-tjenester så vel som for kommuner som vil benytte tilbudet. Vi har også bidratt inn i arbeidet med å velge ut kommuner til å delta i pilotprosjektet "Reindriftsåret - de åtte årstidene i reindriften" som startet i 2023. Hovedmålsetting i prosjektet er å videreutvikle Ut på vidda-tilbudet gjennom å tilby dette til barn og unge.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Statsforvalteren i Nordland har siden 2021 vært en del av en tverrregionalt samarbeidsgruppe med Statsforvalterembetene i Troms/Finmark, Trøndelag og Møre og Romsdal. Formålet med dette samarbeidet har vært å styrke internkontrollen og risikovurderingene knyttet til kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd, tilskudd til avløsning, husdyrkonsesjon og regionale miljøtilskudd. Denne arbeidsgruppen har jobbet aktivt med å utveksle erfaringer, dele beste praksis og identifisere felles utfordringer for å sikre effektiv og konsistent forvaltning av disse tilskuddene på tvers av regionene.

Statsforvalteren i Nordland har bistått Troms og Finmark i det nasjonale restanseprosjektet innen reindrift.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2023.

Se tabeller under for hvor mange saker Statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2023.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	2
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	6	0	6
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	0		
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	1	0
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	3	1	2
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	4	2	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	6	0	0	6	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	1	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	3	1	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	3	2	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0	0	0
Hytte ol.	0	0	0
Forretn., kontor, industri	0	0	0
Off./priv. tjenesteyting	0	0	0
Andre byggeområde	0	0	0
Skogplanting	0	0	0
Samferd. og tekn. infrastruktur	0	0	0
Grønnstruktur	0	0	0
Golf	0	0	0
Forsvaret	0	0	0
Andre landbruksformål	0	0	0
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	5	3	2
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0		

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	3	0	0	0	3
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	0	1
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	0	2
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	15	3	1	2	9

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	Vi har gitt uttalelse til 7 søknader om dyrking av myr, 3 er innvilget av kommunene.
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	

Det er kommunene som behandler slike saker som førsteinstans, ikke SFNO.

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	0			0			0		

Det er kommunene som har ansvar for nydyrkingsforskrifta, inkludert regelverket om forbud mot nydyrking av myr. Dette rapporteres i Kostra.

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	0	0	0	0

Det er kommunene som har ansvar for nydyrkingsforskrifta, inkludert regelverket om forbud mot nydyrking av myr. Dette rapporteres i Kostra.

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0	0	0	

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Statsforvalteren har høy beredskap gjennom hele året siden vi har både sau og tamrein i tilnærmet hele fylket. Søknader om skadefelling behandles i de fleste tilfeller raskt, innen få timer. Dersom vi mottar en søknad om skadefelling og situasjonen der og da etter vår vurdering ikke gir grunnlag for skadefelling, ser vi gjerne an utviklingen før vi fatter vedtak. Dette skjer i så fall i tett dialog med beitebruker/kommune, og dersom de ønsker det får de et raskt avslag i stedet for at vi avventer behandling.

Gjeldende forvaltningsplan ligger hos KLD som vurderer å gjøre endringer. Selv om vedtatt plan gjelder, erfarer vi at den er et dårlig styringsverktøy for tydelig geografisk rovviltforvaltning. Dersom vi skal ivareta bestandsmålene kan vi ikke ha en praksis med veldig lav terskel for skadefelling i prioriterte beiteområder. Det er også vanskelig å prioritere FKT-midler ut fra gjeldende arealsonering, blant annet fordi det er tilnærmet ingen sau på beite innenfor forvaltningsområde for jerv. Situasjonen med forvaltningsplanen oppleves konfliktfylt og uforutsigbar for beitenæringene. Men likevel opplever vi generelt at aktørene er fornøyde med vår samla innsats, og at vi bidrar aktivt med å holde konfliktnivået nede.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

Kommunene som har utvalgte kulturlandskap og verdensarv forvalter tildelte midler i samsvar med ordningsforskriften og sine forvaltningsplaner. Forvaltningsplan for det utvalgte kulturlandskapet Røst er ferdigstilt og for det nye UKL-området Yttersia av Vestvågøy er arbeidet med forvaltningsplan godt i gang. I de utvalgte kulturlandskapene Engeløy i Steigen, Engan-Ørnes-Kjelvik i Sørfold og Blomsøy-Hestøy-Skålvær i Alstahaug arbeides det godt. Landbruket i flere av områdene er sårbart. Synkende antall gårdsbruk i drift gjør at oppgavene blir større for de som fortsatt driver, med tanke på å opprettholde landbrukspreget i landskapet, ivareta bygninger og naturmangfold.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Tilskuddsordningen bidrar til gjennomføring av tiltak som har betydning for å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift. Landbruket er sårbart og arbeidsmengden øker for gårdsbruk i drift. I flere av områdene er det også færre fastboende, så man har færre å spille på i gjennomføring av tiltak. Det er viktig å opprettholde tilskuddene for å kunne ha langsiktighet i tiltakene.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Naturverdier opprettholdes, kulturmiljø ivaretas. Landbruksdriften bidrar til å holde landskapet åpent og ivareta verdifulle vegetasjonstyper. Tilskudd til restaurering av bygninger ivaretar kulturmiljøer. Her er det snakk om å forebygge forfall i minst like stor grad som å styrke verdiene.
Er det positive trender i områdene?	Vi har ikke sett vesentlige endringer fra 2022.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Truslene mot natur- og kulturmiljøverdier samt jordbruksdrift handler i stor grad om samfunnsendringer, det er vanskelig å finne arvtagere som ønsker å opprettholde den tradisjonelle landbruksdriften. Husdyrdrifta reduseres, gårdene blir feriesteder - lokalbefolkningen tynnes ut.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Tilskudd går i stor grad til å støtte beiting og annen landskapsskjøtsel. I tillegg kommer restaurering av bygninger, merking av stier og formidling. Det må nok mer ressurser til for at kommunene skal sette av midler til næringsutvikling.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Fire av UKL-områdene og Vegaøyen verdensarvområde har forvaltningsplaner. Nytt UKL-område i 2023: Yttersia i Vestvågøy har startet opp sitt planarbeid i 2023.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Forvaltningsplaner med prioriteringer er viktige for kommunenes forvaltning av tilskuddsordningen.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Samarbeidet lokalt fungerer for det meste fint.

Styrke arbeid og helse som fagområde (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for kartleggingen av tjenestesamhandlingen som er etablert mellom NAV-kontor og kommunenes helse- og omsorgstjeneste
- Redegjøre for felles tiltak for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen om tjenestemottakere/pasienter som har behov for tjenester fra NAV og helsetjenesten

Selv om vi ikke har konkrete tiltak for å styrke samhandlingen mellom NAV og helsetjenesten, har vi på flere arenaer og gjennom møter med sektor bidratt til å fokusere på samhandling med fokus på tjenestemottakers/pasientens behov.

Embetet har gjennomført webinarer og holdt innlegg på flere fagsamlinger hvor de endringene velferdslovgivningene og fokus på tjenestemottakere/pasienter har vært tema. Ny boligsosial lov og kommunens boligsosiale arbeid er også løftet opp som et viktig tema for tjenestemottakere som har behov for tjenester fra NAV og helsetjenesten.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Ved årsslutt viste regnskapet på driftskapittel 0525, post 01 et lite mindreforbruk på kroner 564 tusen, og dette er tilnærmet likt resultat som i 2022. Embetet følger den sentrale budsjettmodellen, og de føringer den gir for hvert departementsområde.

Men selv om embetet fikk en styrkning over tre år etter innføringen av budsjettmodellen ser vi at noen fagområder sliter med en fullverdig oppgaveløsning innenfor tildelt andel av budsjettrammen. For regnskapsåret 2023 vises dette på Helse- og omsorgsdepartementets område, og vi har måtte allokere ledige budsjettmidler til dette området.

Embetet har også i 2023 hatt en del turnover, og i et stramt arbeidsmarked har vi periodevis slitt noe med å få rekruttert inn nye medarbeidere tidsnok. Dette har ført til at enkelte stillinger har blitt stående vakante.

I økonomirapporteringen per 2. tertial tilsa prognosen på driftskapittelet at vi skulle ende opp med et resultat i henhold til tildelt ramme. Ved utgangen av året viser resultatet et lite mindreforbruk. Tidligere har det vært noen parametere som gir usikkerhet knyttet til budsjett oppfølging og økonomiske prognoser. Dette gjelder refusjon av sykepenger som ikke kan benyttes til vikar, og vakanser på grunn av turnover.

Men vi ser at treffsikkerheten på økonomiske prognoser er blitt betydelig forverret etter at hendelsesbasert pensjonsmodell ble innført. Det er vanskelig å forutsi hvordan kostnadene fordeler seg i løpet av periodene i året, fordi det er utydelig hvordan justering av grunnbeløp og lønnsoppgjør gjøres. Prognosene fra Statens pensjonskasse på total pensjonspremie for året har også bommet noe, og resultatet for pensjonskostnadene får vi ikke kjennskap til før faktura for siste termin mottas sent i desember måned.

Driftskapittelet 052501

På Arbeids- og inkluderingsdepartementet er det en økning på kr 1 148 som skyldes i hovedsak økt lønnsutgifter. I 2022 var det ubesatte stillinger på dette området, som i 2023 er fylt opp. Dette fører til en differanse sammenlignet med fjoråret. Det har vært søkelys på oppgavene Tilsyn og klagebehandling etter lov om sosiale tjenester i NAV, samt integrering av innvandrere.

For Barne- og familiedepartementet er det noe lavere aktivitet på alle oppgavene, men mest for oppgaven for tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven. Årsaken er vakant stilling for underdirektør på barnevernveddelingen, som ble besatt denne høsten.

Helse- og omsorgsdepartementet er underfinansiert på sitt fagområde. I 2023 har avdelingen brukt mer på dette området enn det er tildelt, og viser et stort merforbruk. I 2022 ble flere vakanser besatt, og effekten er økte lønnskostnader i 2023. Økningen av oppgaver er ikke tilpasset tildelte midler

Justis- og beredskapsdepartementet har brukt betydelig flere midler i 2023 sammenlignet med 2022 på beredskapsområdet. De har fått ekstraordinære midler i supplerende tildeling og har hatt full bemanning i 2023 på beredskapsområdet.

Klima- og miljødepartementet har en økning på området forurensing sammenlignet med 2022. Tallene for 2023 viser at de også er på linje med den sentrale budsjettmodellens tildeling.

Kommunal- og distriktsdepartementet har ingen betydelige endringer sammenlignet med 2022. Vi ser at det har vært økt ressursbruk på Husbankforsøket, samt at kommuneøkonomi har en nedgang som skyldes vakant underdirektør stilling. Denne er nå besatt i 2024. Årets administrative kostnadsdekning er basert på ny, prosentvis modell og har økt med tilnærmet 3 mill. sammenlignet med 2022.

Kunnskapsdepartementet har et lavere forbruk sammenlignet med 2022. I 2023 har det vært mindre lønnskostnader knyttet til dette området etter en omorganisering for å tilpasse seg oppgaveporteføljen.

Landbruks- og matdepartementet har en nedgang i utgiftene sammenlignet med 2022. Årsaken er lavere lønnsutgifter etter en omorganisering hvor det ble redusert med en underdirektør-stilling. Dette er gjort for å tilpasse seg den nye sentrale budsjettmodellen.

Fagdepartement

Fagkapittel for Arbeids- og inkluderingsdepartementet har Ingen store endringer sammenlignet med 2022. Men det er fortsatt ett underforbruk på kap. post 062121 med bakgrunn i vakant stilling. Dette forsøkes å løses i 2024

Fagkapittelet hos Barne- og familiedepartementet har ingen store endringer sammenlignet med 2022.

Fagkapittel til Helse- og omsorgsdepartementet har ikke hatt en stor endring siden 2022. Kostnadene på kapittel post 073401 som gjelder driftsutgifter for de ulike kontrollkomisjonene i Nordland har derimot økt betraktelig ved sammenligning mot tall fra år 2021. En økning på nærmere kr 600 000 på disse tre årene. Årsaken er i hovedsak økt oppdragsmengde for kontrollkomisjonene.

For Justis- og beredskapsdepartementet, har det kun vært små endringer fra 2023. Belastningene på dette området tilskrives i sin helhet vergemålsordningen.

På fagkapittelet til Klima og miljødepartementet har det vært en økning i lønnsbelastninger på alle postnivå. Konesjonsområdet krever økte ressurser for å redusere saksbehandlingstid.

På fagområdet til Kommunal- og distrikts departementet har det vært en nedgang sammenlignet med 2022. Dette skyldes at Digitaliseringsprosjektet for Vergemål på kap. post 054025 ble avsluttet i 2022.

Det har vært en økning på Kunnskapsdepartementets fagområde for både kap.post 022521 Tiltak i grunnopplæringen – spesielle driftsutgifter, samt kap.post 022621 Kvalitet i grunnopplæringen – spesielle driftsutgifter.

For Landbruks- og matdepartementet skyldes økningen restanseprosjekt for reindrift, og honorarutbetalinger til prosjekt «Gyldne måltidsøyeblikk», begge på kapittel post 110021.

Andre departementer har et økt forbruk etter en tildeling fra kulturdepartementet for prosjektet «Kompetanseheving CRPD» som er nytt av år 2023.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2023	Fagdep. 2023	Kapittel 0525, 2022	Fagdep. 2022
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	3 180	1 714	2 032	1 691
Barne- og familiedepartementet	6 353	1 286	6 743	1 275
Helse- og omsorgsdepartementet	19 559	7 278	17 546	7 284
Justis- og beredskapsdepartementet	9 211	13 188	7 372	12 352
Klima- og miljødepartementet	22 635	10 245	21 507	9 040
Kommunal- og distriktsdepartementet	44 987	158	44 973	1 417
Kunnskapsdepartementet	11 607	4 401	12 214	3 263
Landbruks- og matdepartementet	19 594	267	20 617	0
Andre	418	187	323	0
Sum	137 544	38 724	133 327	36 322

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter i 2023 mener vi at embetet løste samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte.

Regnskapsresultater for alle kapitler/poster

For embetets regnskapsresultat for alle kapitler/poster viser vi til årsregnskapet i kapittel 6.

3.6 Andre forhold

Nordlandskonferansen 2023

For første gang gikk Statsforvalteren i Nordland sammen med Nordland Fylkeskommune og KS og arrangerte Nordlandskonferansen 2023. Målgruppen for denne konferansen er kommuner, næringslivs aktører, statlige aktører m.fl. Temaene på konferansen var i 2023 knyttet opp mot beredskap, ung inkludering og samfunns- og næringsutvikling i det grønne skiftet. De tre virksomhetene har tidligere samlet mange av de samme deltakerne på egne kommune konferanser. Ved å slå sammen konferansene sparer det alle for både tid og reising. Ny felles konferanse arrangeres også i 2024.

Synlighet

For å synliggjøre at vi virker til Nordlands beste og vise at vi er en attraktiv arbeidsplass for medarbeidere og jobbsøkere, har vi gjennom 2023 hatt flere målrettede kommunikasjons tiltak. Et eksempel er en kampanje på våre Facebook- og Instagram sider der vi har satt søkelys på reindriftnæringens hverdag. Innleggene har tatt utgangspunkt i reindriftnæringens års hjul og åtte årstider. De sju innleggene som ble publisert i 2023 har hatt god, men varierende rekkevidde. Innlegget som ble publisert 13. oktober er sett av om lag 2500 personer, mens innlegget som ble publisert 28. april er sett av om lag 40 000 personer. Rekkevidden til de øvrige innleggene varierer mellom 3000 og 15 000.

Statsforvalteren i Nordland skal blant annet «formidle og iverksette nasjonale mål» (jfr. vår kommunikasjonsstrategi). I tildelingsbrevet for 2023 er et av styringsparametrene «Ivaretagelse av reindriftnæringens arealressurser (3.1.1.1.10).

Dette samsvarer med kampanjens mål, som har vært å gi befolkningen, kommunene og andre målgrupper en bedre forståelse av hvordan reindriftnæringens utøvere og rein bruker naturen i fylket, og næringens arealbehov.

Media

Det er registrert 5027 medieoppslag med Statsforvalteren i Nordland i 2023, viser rapport fra Infomedia. Dette er en liten nedgang fra 2022 (5238 medieoppslag). Det er et bredt spekter av enkeltsaker som preger medieomtalen, blant annet beite krise for rein, Kongeparets fylkesbesøk på Helgeland i juni, ROBEK-listen og utredning av verneområdene på Andfjorden.

Hoveddelen av vår omtale skjer på nett, totalt 49 prosent. 58 prosent av kildene er lokalisert i Nordland, og det er lokalmedia som har den hyppigste omtalen av oss, med 69 prosent.

Av lokalmediene er det Avisa Nordland og Vesterålen Online som omtaler oss flest ganger.

På riksnivå er det TV2 – Nyhetskanalen og NRK 1 (TV) som omtaler oss oftest.

Nytt intranett

Statsforvalteren i Nordland har i likhet med de andre embetene deltatt i utviklingen av statsforvalternes nye intranett. I 2023 har flere ansatte skrevet

artikler som ligger på det nye intranettet. En ansatt har i tillegg vært med i prosjektgruppen, mens en annen ansatt har deltatt i referansegruppen.

Den nye intranettløsningen skal løse en rekke utfordringer som ansatte opplever med dagens versjon.

Prosjektet har tidvis vært rammet av flere forsinkelser, og lanseringen er planlagt 15. februar 2024.

Byporten

I 2023 fortsatte prosjektarbeidet for å justere forholdene i Byporten. Resultatet fra arbeidsgruppene ble overlevert i mars 2023. Gjennom prinsipper og metodikk hentet fra bl.a. tjenestedesign, beskrev arbeidsgruppene tre ulike måter for å endre adferd, bruksprinsipper, plassering og møbløring. Etter behandling i ledermøtet 27. mars, ble det besluttet å gå videre med utprøving av "konsept 2" - som inneholdt etasjevise endringsplaner.

Utprøvningsfasen ble igangsatt 18. september, og følges opp av bl.a. ledermøtet. Embetet har mottatt tariffavsatte kompetanseutviklingsmidler for å kunne styrke tiltak i denne fasen, hvor det på slutten av 2023 ble arrangert leder lunsj for utvidet ledergruppe med endringsledelse som tema. Møterekken fortsetter i 2024.

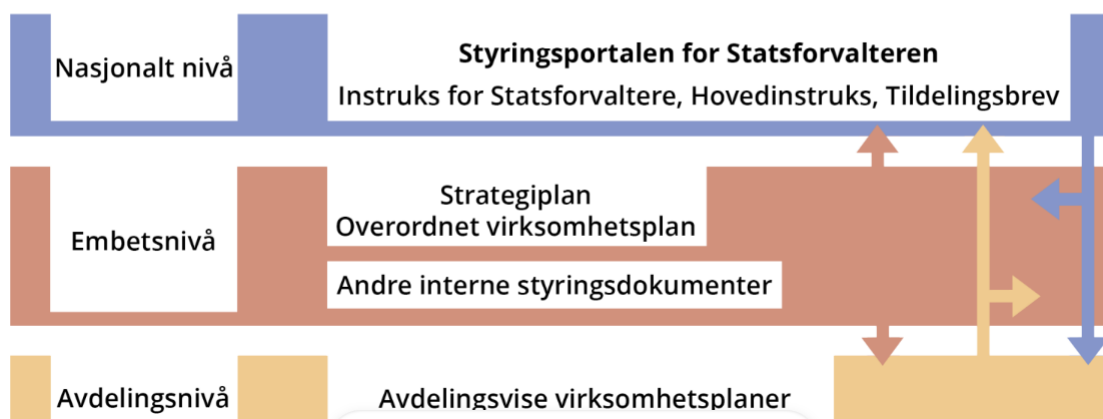
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Vårt styringssystem

Denne oversikten viser sammenhengen mellom styringsdokumentene hos Statsforvalteren i Nordland.

Vårt styringssystem er beskrevet i vår strategiske plan, fra oppdragene vi får fra nasjonalt nivå, via strategiske beslutninger og prioriteringer av oppdrag som gjøres i vår ledergruppe med bistand fra utvidet ledergruppe, og ned til hver avdelings prioritering av ressurser og innsats. I tilbakemeldingen til foreløpig tildelingsbrev har vi dialog med fagdepartementene om oppdrag og særlige utfordringer ved embedet/fylket. Vi har delegeringsreglement fra embetsledelse til avdelingsdirektører, samt i hver avdeling.

Måloppnåelse rapporterer vi på i årsrapporten, og ledergruppa diskuterer tilbakemeldinger på årsrapport og tilbakemeldinger fra ulike styringsmøter. Vi benytter oss av årshjulsplanlegging der vi i forbindelse med tertialrapportering også risikovurderer måloppnåelse på våre oppdrag. Vi behandler avvik og fokuserer på læring og stadig forbedring. Avdelingsdirektørene disponerer budsjetttramme for sin avdeling og svarer for resultatoppnåelse i denne sammenhengen. Embetets ledergruppe, utvidet ledergruppe og avdelings ledergruppene har jevnlig møter, det samme gjelder samarbeidsutvalg med tillitsvalgte og arbeidsmiljøutvalg med verneombud.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Informasjonssikkerhetsinstruks fra STAF er gjeldende, og gjennomgås årlig med alle ansatte. Gjennomgangen rapporteres til ledermøtet.

Alle avdelinger gjennomfører risikoanalyse knyttet til egne fagfelt og eventuell manglende måloppnåelse. Avdelingsdirektører gjennomgår måloppnåelse i overordnet virksomhetsplan (OVP), samt leder arbeidet med utforming av avdelingsvise virksomhetsplaner.

Alle risikoanalyser gjennomgås i embetets ledermøte, som utarbeider en overordnet risikoanalyse på bakgrunn av disse. Ulike tiltaksplaner utarbeides der risikoanalysene tilsier at det er behov.

Statusgjennomgang, oppfølging og tiltak igangsatt ved behov for endringer følges opp gjennom tertialrapportering i ledermøtene.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Statsforvalteren i Nordland hadde i 2023 180 medarbeidere og var inndelt i 7 verneområder. Verneombud for hvert område velges for to år av gangen og det velges ut tre av disse til å sitte som medlemmer av vårt arbeidsmiljøutvalg (AMU) sammen med arbeidsgiverrepresentanter. Utvalget deltar i planleggingen av verne- og miljøarbeidet i virksomheten (HMS), og følger nøye med på utviklingen i arbeidsmiljøet.

AMU har i 2023 gjennomført totalt fem møter, Det ble behandlet til sammen 34 saker.

Sakene behandlet i AMU var årsrapport, fraværstatistikk, avvik, trening i arbeidstiden, ansvar for forberedelse og innmelding av saker til AMU, embetscykler, valg av hovedkontakt AKAN, revisjon av AKAN retningslinjer, presentasjon av nye medlemmer i AMU, lederverv i AMU og videreføring av "Byportenprosjektet", særlig med fokus på evaluering av åpent kontorlandskap. Dette blant annet fordi Byportens lokaler har 16

kvadratmeter tilgjengelig per ansatt til tross for at statens arealnorm har 23 kvadratmeter som fast forutsetning når det bygges i statlig sektor. For best mulig utnyttelse av kontorarealene har vi derfor innført free-seating, blant annet for å få innført «stille-soner». Utprøvingen er ikke avsluttet ved årsskiftet 2023/2024.

Sykefraværet i embetet blir tett fulgt opp av nærmeste leder med bistand fra HMS-rådgiver i HR-seksjonen. Vi hadde en nedgang på 1,2% fra 2022, og sykefraværet i 2023 var på 4,9 %. 1,6% var egenmeldt fravær. Sykefraværet utgjorde fravær i 1968 av 40 514 mulige dagsverk.

Det ble i 2023 meldt 9 avvik som er behandlet og lukket i henhold til internkontrollrutinen. Vårt interne sikkerhetsutvalg sørger for rutiner, blant annet tilknyttet informasjonssikkerhet i embetet.

Embetet avsluttet høsten 2023 SharePoint som arbeidsverktøy og samarbeidsflate, og planlegger ferdigsstilling av nytt intranett igangsatt medio februar 2024.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Bemanning

Embetet hadde ved årsskiftet 181 medarbeidere, hvorav 11 deltids-ansatte. De som jobber deltid gjør dette som følge av at de er prosjektledere som følger opp turnusleger, uføret, alder eller uttak av foreldrepermisjon. I tillegg har vi en tidligere ansatt som i en lav stillingsprosent er prinsippal for en advokatfullmektig i en overgangsfase.

Vi har også midlertidige ansettelser som er begrunnet i tidsavgrensede prosjekt og ulike engasjementer, samt vikariater for fast tilsatte (sykefravær, svangerskaps-/foreldrepermisjon eller annen permisjon).

Embetet har stort sett hatt bra med kvalifiserte kandidater på stillinger innen helse og oppvekst, men har hatt dårligere søkerfang på stillinger innen natur- og juridiske fag. Imidlertid merker vi at arbeidsledigheten fortsatt er lav, og at det derfor er utfordrende å rekruttere.

Det ble høsten 2023 gjennomført en samlet rekrutteringskampanje for statsforvalterne, som både skulle vise faglig bredde, at Statsforvalteren ser til hele mennesket og vise frem at Statsforvalteren er arbeidsplass for mange typer mennesker. Resultat av denne kampanjen vil nok sees i 2024 og forhåpentligvis noen år fremover.

Hos oss som ellers i samfunnet - både nasjonalt og internasjonalt - er det stor mobilitet i arbeidsstokken, og dette medfører høy turnover. Høy turnover er ressurskrevende og vi jobber derfor aktivt for å beholde de medarbeiderne vi har.

Vi jobber kontinuerlig med system for onboarding, som omhandler tiden fra en medarbeider får tilbud om jobb til vedkommende er godt i gang i stillingen. Onboarding er en suksessfaktor for rask integrering i både arbeidsmiljø og oppgaver. Vi har for tiden en arbeidsgruppe som jobber for å gi en enda bedre onboardingsprosess. For å sikre bedre systemer for onboarding som er integrert med øvrige systemer, ønsker vi å ta i bruk DFØ HR, som DFØ har utviklet på oppdrag fra Finansdepartementet. Imidlertid er kostnadene knyttet til dette systemet så høye at vi ikke i 2023 valgte å ikke ta dette i bruk enda.

Vi tilstreber å benytte prøvetiden aktivt. Vi har etablerte rutiner for både ledere og faddere. Fadderordningen og opplæringsstilbudet alle nyansatte får hos oss, blir svært godt mottatt.

Kapasitet

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og vi erfarer at det, foruten kvinners foreldrepermisjoner og langvarige permisjoner uten lønn, generelt er vanskelig å erstatte den fraværende kompetansen. Avveiningen står mellom tilgang på kvalifiserte vikarer og ressurser til å gi nødvendig opplæring. Løsningen blir som oftest omfordeling og omprioritering av ressurser og oppgaver.

I 2023 hadde vi 29 stillingsannonser publisert. 40 medarbeidere sluttet hos oss; 11 grunnet pensjonering, 7 avsluttet midlertidige engasjementer og de øvrige grunnet ønske om nye utfordringer. Utskiftningen var på i overkant av 9,7 % (se imidlertid kommentarer under tabell for turnover i 7 - vedlegg. Det reelle tallet er høyere iht definisjonen for turnover i Statens personalhåndbok pkt. 6.3.3.5). Dette er ikke lenger en akseptabel turnover, da vi merker økende slitasje på opplæring av nyansatte, samt stor ressursbruk til rekrutteringsprosesser som går på bekostning av annet arbeid. Vi ser også at turnover har direkte innvirkning på den samlede kvaliteten i våre leveranser.

Vi har gjort lønsmessige grep for å være mer konkurransedyktige, men effekten av dette må vi evaluere senere.

Kompetansesituasjonen

Vi opplever hovedsakelig god kompetanseoverføring mellom medarbeidere, og at medarbeidere som enten blir pensjonister eller slutter av andre årsaker derfor ikke medfører kritisk kompetansetap. Allikevel ser vi at noen avdelinger vil få større utfordringer enn andre når det gjelder alderssammensetning - og der utsiktene til samlet kompetansetap i løpet av relativt kort tid kan bli en utfordring.

Embetet har det siste året rekruttert flere yngre medarbeidere med høy kompetanse, og det vurderer vi som viktig for både arbeidsmiljø, oppgaveløsning og embetets helhetlige kompetanse. Det jobbes godt med dette temaet i avdelingens lederteam og sammen med HR.

Ved slutten av året hadde vi 28 medarbeidere over 60 år. Våre seniorer representerer stabilitet, erfaring og kompetanse som de er bevisste på å

dele med yngre kolleger. Men de har også noen utvidede rettigheter som medfører økt fravær. For noen fagområder slår dette merkbart ut, og påvirker både kapasitet og kvalitet.

Lokal lønnspolitikk har definert begrepet nøkkelperson som personer med kompetanse som er vanskelig å erstatte, og samtidig kritisk for å få løst embetsoppdraget. Nøkkelpersoner er den eneste på sitt fagområde. Nøkkelpersoner gjør oss svært sårbare, og vi tilstreber å ha færrest mulig nøkkelpersoner ved å spre kompetanse og oppgaver på flere der det er mulig.

Våre medarbeidere har i stor utstrekning utdannelse på minimum mastergradsnivå, og vi har både medarbeidere med lang erfaring og medarbeidere som kommer rett fra utdanning med helt oppdaterte kunnskaper fra akademien.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Administrasjonsavdelinga har oversikt over innkjøp og inventar/utstyr av driftsmessig karakter. Utstyr som anses som lett omsettelig registrere vi, dette være seg mobiltelefoner, kamera ol.

Fagavdelingene har oversikt over nødvendig utstyr for å utføre oppgaver utenfor kontoret, f.eks. ulike typer feltutstyr.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Statsforvalteren i Nordland har i 2023 ansatt en person i stilling med fagansvar for informasjonssikkerhet og sikkerhet. Dette har gjort at vi har hevet kompetansen, og har klare mål om på sikt å heve kompetansen for hele embetet.

Sikkerhetsutvalget har hatt 2 møter der sikkerhetskultur, informasjonssikkerhet og meldte avvik er gått gjennom. Sikkerhetsutvalget har også revidert lokal instruks for informasjonssikkerhet.

Statsforvalteren i Nordland ser at vår største svakhet/utfordring innenfor informasjonssikkerhet, er våre mobile enheter. Vi er derfor fornøyde med at STAF har fått midler for å se på løsning om hvordan de mobile enhetene kan kontrolleres gjennom «Mobile Device Management».

I Fagutvalg for informasjonssikkerhet har vi i samarbeid med andre embeter og STAF sett på felles løsninger i vårt ledelsessystem og vi samarbeider godt på tvers av embeter for å lære av hverandre. Statsforvalteren i Nordland har en representant i «felles ledelsessystem for informasjonssikkerhet» som arbeider for å sikre felles rammer og utførelse av informasjonssikkerhet i alle embeter.

Vi har deltatt på felles digital samling om informasjonssikkerhet for alle ansatte og ledere i regi av STAF. I forbindelse med nasjonal sikkerhetsmåned har vi fulgt STAF sin opplæring, og vi har på samme tid gjennomført egne aktiviteter. Eksempler på egne aktiviteter er opplæring om sikkerhet gjennom intranett, sjekk at adgangskort bæres synlig på innsiden av bygget, og sjekk at ansatte låser PC etter seg når de forlater arbeidsstasjon.

Statsforvalteren i Nordland er det embetet som har størst deltakelse på Hoxhunt. Vi er veldig fornøyde med Hoxhunt, og glade for å bli trent på digitale angrep og phishing e-post et par ganger i måneden. Hoxhunt er med å heve kompetansen for hele embetet.

Vi har deltatt på en felles undersøkelse for alle embeter for å måle sikkerhetskultur. Vi hadde en svarprosent på 42. Tallene fra undersøkelse blir brukt til videre arbeid med sikkerhetstiltak og sikker kultur bygging. Vi skal gjennomføre samme undersøkelse i 2024 og vil ut fra dette få godt sammenligningsgrunnlag.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Vi har kontinuerlig fokus og rutiner tilknyttet «Onboarding» – som er perioden fra en person får tilbud om stilling til vedkommende er vel gjennom prøvetiden. «Onboarding»-rutinene evalueres fortløpende. Dette, sammen med fadderordning, opplæringsprogram og lederstøtte, oppleves av alle parter som meget bra. Det bidrar til en god start for nye medarbeidere og sikrer at de så raskt som mulig kan levere på sine arbeidsoppgaver.

Vi ble i 2021 utpekt som første koordinerings-embete på fagområdet HR. Gjennom 2023 har dette arbeidet pågått kontinuerlig, og det er et meget godt samarbeid og erfaringsutveksling mellom alle embetene innen HR-faget. Årsrapporter foreligger for årene 2021 - 2023.

Embetet praktiserer "Livsfasepolitikk", som samler de tiltak vi skal sørge for gjennom lov- og avtaleverk, samt lokalt avtalte ordninger for våre medarbeidere. Vi har tiltak for alle livets faser - ikke bare seniortiltak. De sentrale ordningene oppleves i hovedsak som seniortiltak.

For å forebygge og følge opp sykefravær, har HR tett dialog med og støtte til alle våre ledere. Vi kan vise til meget gode resultater gjennom denne oppfølgingen, ved at medarbeidere tidlig er tilbake i arbeidsrelatert aktivitet eller at vi kommer tidlig i gang med tilretteleggingstiltak og veiledning for veien videre. Denne tilretteleggingen og tette oppfølgingen hindrer at medarbeidere faller ut av arbeidslivet.

Også i mer krevende personalsaker samarbeider HR tett med involverte ledere, og arbeider grundig med disse sakene. Vi har således en kultur for å vise mot i vanskelige personalsaker, som igjen kan bidra til endring, effektivisering og gode løsninger for alle parter.

Som et forebyggingstiltak for helseplager samt som et arbeidsmiljøtiltak for å møte kollegaer i andre avdelinger, stiller vi oss positive til, og har ordninger for trening i arbeidstiden. Dette ved at medarbeidere kan bruke inntil to timer pr. uke til dette formålet. Vi har ikke statistikk som kan vurdere hvorvidt tiltaket har direkte innvirkning på sykefravær eller effektivitet, men forskning viser at trening i arbeidstiden kan ha positiv virkning på effektiviteten.

Trygghet og tillit er nødvendige faktorer for å skape kultur for tilbakemelding. Vi ønsker å jobbe fortløpende med å ha en god tilbakemeldingskultur, som et av tiltakene for en mer helsefremmende arbeidsplass. Også andre tiltak for organisasjonsutvikling benyttes, hovedsakelig avdelingsvis.

HR tilbyr JTI (Jungs type index) til alle medarbeidere og avdelinger, og dette er et tiltak som tidligere har vist seg å gi gevinster i form av bedre samarbeid og arbeidsmiljø.

Som IA-bedrift har vi laget målsettinger for vårt inkluderingsarbeid. Et av tiltakene er arbeidsplassvurdering for medarbeidere som har eller står i fare for å få arbeidsrelaterte helseutfordringer. Vi jobber systematisk med å skaffe relevante hjelpemidler for å forebygge helseskade.

4.3 Andre forhold

Kjøp av konsulent tjenester i 2023.

Embetet har totalt bokført utbetalinger på kroner 1.880 717 for kjøp av konsulent tjenester. Konsulent tjenester innen økonomi og revisjon - kroner 8 500 for revisjon av eksternt finansiert prosjektrengskap. Konsulent tjenester innen juss - juridisk bistand – kroner 17 100 for kjøp av juridiske tjenester. Konsulent tjenester til kommunikasjonsrådgiving, design mv. – kroner 10 000 for arbeid med prosjektnettside "Inn på tunet"

Kjøp av andre konsulent tjenester er bokført med totalt kroner 1.845 117.

Det er utbetalt kr. 375 000 for følgeforskning på prosjektet "Inn på tunet". Det er også utbetalt ca. kr. 110 000 for prosjektrapport "Egenskaper til konstruksjonsvirke av Gran". Det er utbetalt ca. kr. 25 000 til revisjon av nettsider Nasjonalparker og diverse mindre utbetalinger på til sammen ca. kr. 73 000 til kjøp av webinarer og annen opplæring. 1.088 000 kr. er utbetalt til Havforskningsinstituttet for kartlegging av Tysfjorden. Dette er en post som kunne vært bokført på Kjøp av fremmede tjenester, da det ikke er en oppgave vi kan utføre selv. Kr. 80 000 for grottekurs egne ansatte, er feilført på konsulent tjenester, og skulle vært ført på 68 konti. Vi har utbetalt kr. 93 750 for Overvåkning av sjøfugl. Denne er feilført på konsulent tjenester og skulle vært ført som kjøp av fremmede tjenester.

De tre sist nevnte punktene skulle vært ført på andre konti. Feilføringen ble oppdaget samme dag som regnskapet ble stengt, og vi fikk ifølge DFØ ikke åpnet perioden igjen for å ompostere bilagene. Trekker man ut disse tre bilagene som vi anser som feilpostert, så ville det reelle tallet for kjøp av konsulent tjenester vært på rundt kroner 583 000.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Økende utfordringer i kommunene gir behov for økt ressursbruk til bistand fra vår side

Demografiutfordringene i Nordland er sterkt økende og vi ser at stadig flere av våre kommuner sliter med å levere lovpålagte tjenester, sørge for rettssikkerhet og håndtere en stadig dårligere kommuneøkonomi. Alle kommuner opplever økende utfordringer med rekruttering, noe som fører til vakante stillinger/begrenset produksjon og/eller dyre vikarinnleier (spesielt på helseområdet). Flere kommuner er relativt høyt lånebelastet, og opplever sterkt økende kostnader i forbindelse med den store økningen i renteutgifter.

En manglende evne til å korrigere raskt nok inn det som tegner til å bli et merforbruk gir grunn til å anta at flere kommuner i Nordland løper risiko for å bli innmeldt i ROBEK i 2024. Dette medfører også en økt ressursbruk på fagområdet fra statsforvalteren sin side, og kan gi konsekvenser i forhold til omprioritering av ressurser fra andre fagområder.

Globale kriser medfører økt beredskapsfokus

Ukrainakrigen og den anspente situasjonen med Russland, samt krigen i Gaza påvirker hele verdensbildet og gir økt fokus og ressursbruk på beredskapssiden.

Interkommunalt kommunesamarbeid

Vi er avhengige av større og mer stabile fagmiljøer slik at vi kan få en mindre sårbar tjenesteproduksjon. Dette for å sikre at kommunene også i fremtiden er i stand til å levere lovpålagte tjenester og en høy grad av rettssikkerhet til sine innbyggere.

Naturgitte utfordringer

Nordland omtales ofte for sine rike naturressurser og spennende

utviklingsmuligheter. I tillegg er fylket en del av en landsdel i nord som er militært strategisk viktig. Utviklingen i demografi er sterkt bekymringsfull i så måte. Demografien gjør også at transport i denne landsdelen er forholdsvis dyrt og krevende sett i lys av det grønne skiftet.

Klima og bærekraft

Klimaendringene utfordrer oss i økende grad, og vi må forvente flere uønskede hendelser fremover. Det betyr at vi må forberede oss på flere plan for å både løse interne og eksterne oppgaver som påvirkes av endringene. Vi antar at kommunene vil ha behov for vår kompetanse og støtte i større grad for å håndtere disse hendelsene. Klimaendringene kan slå både positivt og negativt ut for den demografiske utviklingen. Arbeidet med å implementere FNs bærekraftsmål i Nordland krever et bredt regionalt partnerskap. Her er statsforvalterens samordningsrolle sentral.

Digitalisering og bedre styringssystemer

Vi har de senere årene hatt en rivende utvikling når det gjelder å kunne arbeide sømløst også utenfor kontoret. Dette gir både store muligheter på rekrutteringssiden og noen utfordringer når det kommer til kultur, ledelse og arbeidsmiljø.

Det utvikles stadig flere gode digitale verktøy for Statsforvalterene, et godt eksempel er kommunebildene, som vi ser store muligheter i å kunne videreutvikle i funksjon etter hvert som vi skaffer oss erfaring med bruken gjennom kommunedialogen.

Imidlertid er det særdeles viktig at det er fokus på å finansiere utviklingen av digitalt verktøy helt fram til det er ferdig utviklet, inklusive sette av adekvate midler til drift av systemet i etterkant. Ved såkalt snidig utvikling går denne prosessen over noe tid og resultatet blir særdeles dårlig om man stopper den økonomiske funderingen før det digitale verktøyet er ferdigstilt og testet i drift.

Vi har også ønskemål om et digitalt styringsverktøy for selve virksomheten der vi eksempelvis via dashbordløsning enklere kan holde oss oppdatert på status for måloppnåelse på våre hovedområder.

Rekruttere og beholde

Vi ser fortsatt at til tross for flere tiltak har vi for stor turnover, og i noen grad utfordringer med å rekruttere og beholde nødvendig kompetanse, og det er ingenting som tyder på at dette blir lettere i den nærmeste fremtid.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Geografien i Nordland - med lange reiseavstander, mange og små kommuner - gjør at det for embetet er ressursmessig krevende å reise fysisk ut i kommunene. Selv om vi i større grad gjør økt bruk av digitale og hybride flater i dette arbeidet er det også svært nødvendig for oss å kunne reise ut til våre 41 kommuner for å få en god nok dialog og felles utfordringsbilde i ulike sammenhenger.

Vi arbeider derfor nå i kommunedialogen med ulike nye tiltak for hvordan vi kan kombinere en økt tilstedeværelse i kommunene sett opp mot stadig bedre utnyttelse av våre samlede ressurser, og håper gjøre oss gode erfaringer som vi kan nytte videre i arbeidet. Et eksempel på dette er hybride møter i

kommunedialogen.

I flere år har vi fulgt opp Moskenes kommune så tett at dette går klart utover den samlede ressursbruken vi har tilgjengelig på fagområdet for å bistå også andre kommuner som trenger vår oppfølging og veiledning. Dette er ekstra bekymringsfullt med tanke på det økende antall kommuner som melder om presset kommuneøkonomi og frykt for å havne i ROBEK. Vil vi få utfordringer på dette fagområdet om vi ikke klarer omdisponere/samdisponere ressurser effektivt nok fra andre fagområder.

Organisasjonsmessig er vi avhengig av å kunne stadig effektivisere vårt arbeid på de områdene vi ser forbedringsmuligheter, og klare å arbeide nok tverrfaglig for å rigge oss for oppgavene framover. Vi vil i økende grad ha behov for arbeidstakere med tverrfaglig kompetanse som kan nyttes på flere fagområder i samme embete, etter de til enhver tid presserende behov for oppdragsløsning.

Vi har fokus på kvalitet i vårt arbeide, og er avhengig av å kunne rekruttere godt kvalifiserte personer som kan bidra til å levere på dette - samtidig som vi er i sterk konkurranse med andre arbeidsgivere i et stramt og utfordrende arbeidsmarked.

De økende demografiutfordringer og den vanskelige balansen mellom bruk og vern og det grønne skiftet må løses i et regionalt bredt samarbeid, der vi har en best mulig samstemt enighet om utfordringsbildet og derav kan enes om prioriteringer for å sikre en videre bærekraftig utvikling i fylket. Her er vi fortsatt avhengig av styrket samordning og sterke regionale samarbeidsfora. Vi er avhengig av å lykkes med å samle aktørene i en felles satsing på fremtidens Nordland.

5.3 Andre forhold

Nye hybride arbeidsformer vurderes, både for å være attraktive i arbeidsmarkedet og for å tilpasse oss tilgjengelige arbeidsarealer. Dette er en fremtid som på den ene siden er ønskelig, men også krevende for et samlet arbeidsmiljø, ledelse og endring. Vi arbeider med vurdering av ulike tiltak rundt dette.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Nordland.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Nordland. For mer utfyllende kommentarer vises det til Kap.4.2 for personalområdet, og til Kap.3.4 for økonomiområdet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	564.7
Budsjettavvik (%)	0.4 %

Regnskapet viser en liten endring i mindreforbruket sett opp mot 2022. Innføring av ny hendelsesbasert pensjonsmodell har medført vanskeligheter i den økonomiske styringen. Store forskjeller i fakturert pensjonspremie mellom terminene medfører at virksomheten ikke får oversikt over totakostnadene for pensjon før siste faktura mottas sent i desember. Mindreforbruket i 2023 tilskrives i sin helhet avvik mellom SPKs prognoser og det embedet faktisk har blitt fakturert.

Husleie

Husleie (tusen kr)	11 856.9
Husleie (% av driftsutgifter)	8.6 %

Husleiekostnadene har hatt en økning på ca. 780 tusen sett mot 2022. Økningen tilskrives justering av husleie etter konsumprisindeksen.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	78 174	46 146	32 028

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
052501	138 109
052521	5 470
Post 01 (unntatt 052501)	22 785
Post 20-29 (unntatt 052521)	81 962
Post 30-39	12 851
Post 40-49	450
Post 60-69	53 961
Post 70-79	39 649
Post 80-89	2 911

Økning på kapittel og post 0525.01 ut fra tildeling for 2023. Økningen på kapittel og post 0525.21 tilskrives økt aktivitet på interne prosjekter og noe mindre innbetalinger til disse. Ellers ingen ytterligere kommentarer.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	1 968.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.9 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	646.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	4.4 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 322.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.1 %
Antall legemeldte sykedager for menn	457.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	3.1 %
Avtalte arbeidsdager for menn	14 799.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	875.5
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	3.4 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	25 715.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	189.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.3 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	446.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.7 %

Sykefraværet er sunket med 1,2% fra 2023. Noen av våre langtidssykmeldte har i perioden gått ut i henholdsvis uførepensjon og/eller gått av med pensjon. Fraværet vurderes som akseptabelt, og følges rutinemessig opp av ledere med bistand fra HR.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	114.0	63.0 %	67.0	37.0 %	728 180.0	744 969.0	97.7 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	4.0	57.1 %	3.0	42.9 %	1 086 250.0	1 229 667.0	88.3 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	14.0	63.6 %	8.0	36.4 %	912 143.0	928 125.0	98.3 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	62.0	62.0 %	38.0	38.0 %	724 801.0	738 000.0	98.2 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	29.0	64.4 %	16.0	35.6 %	638 310.0	631 606.0	101.1 %
Kategori 5: Kontorstillinger	4.0	80.0 %	1.0	20.0 %	559 900.0	440 000.0	127.3 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0		0.0		0.0	0.0	
Kategori 7: Lærlinger	1.0	50.0 %	1.0	50.0 %	209 250.0	209 250.0	100.0 %

Vi har fortsatt overvekt av kvinner i alle kategorier, med unntak av lærling. Kvinners andel av menns lønn er relativt likt på saksbehandler 1 og 2 nivå. Det største utslaget er på kategori 1, der statsforvalter og fylkeslege er menn. I kategori 5 er det 4 erfame kvinner, mens en ung mann i gruppen trekker ned. Siden 2022 har menns lønn blitt høyere enn kvinners. Mulig endringen i kategori 2 bør kommenteres nærmere??

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Totalt antall årsverk	161.7
Totalt antall årsverk for kvinner	100.6
Totalt antall årsverk for menn	61.1
Totalt antall årsverk for faste stillinger	152.5
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	9.2
Sum andel administrasjon	7.9 %
Økonomi	2.5
Lønn	0.6
Personal	3.6
Resepsjon/sentralbord	0.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	6.1
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Embetet har ingen administrative/merkantile stillinger i fagavdelingene, så i all hovedsak er administrative oppgaver sentralisert til administrasjonsavdelingen. Årsverkene under annet er fordelt slik: 1 årsverk tilknyttet funksjon som koordinator for alle statsforvalterne på HR. 0,85 årsverk i prosjekt som ambassadør for de digitale tjenester. 3 årsverk tilknyttet kommunikasjon. 0,5 årsverk for kongelige besøk. 0,4 årsverk for drift og oppfølging av bygg. 0,2 årsverk for anskaffelser. Embetet har i tillegg 2 lærlinger som ikke er tatt med i administrative årsverk da disse arbeider og løser oppgaver for alle fagavdelingene selv om de følges opp av administrasjonsavdelingen

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Turnover i prosent	9.7 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	185.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskudert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	18.0
Totalt antall ansatte som sluttet	40.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	11.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	29.0

Turnoveren er fortsatt høyere enn den var før pandemien, men det kan se ut som om den har stabilisert seg på rundt 10%

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	114	67	181
Sum antall deltidsansatte	7	4	11
Sum antall midlertidige ansatte	6	5	11
Sum antall ansatte med personalansvar	11	9	20
Ufrivillig deltid			0

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	137 544.0
Administrativ kostnadsdekning	8 678.0
Brutto driftsutgifter	146 222.0
Lønn 052501	118 008.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	80.7 %

Embetet har hatt en betydelig økning i administrativ kostnadsdekning ut fra at vi i 2023 for første gang har måtte beregne prosentvis andel ut fra lønnsbelastninger, dette samt økning på tildeling har medført en økning i brutto driftsutgifter. Tidligere år har embetet tatt fast sum per årsverk lønnet utenfor vårt driftskapittel. Økning for lønnspost på 052521 på ca. kroner 7,2 mill. i forhold til 2022 tilskrives at embetet har fått rekruttert inn i stillinger som var vakante i 2022. Samt at man i 2023 har hatt et betydelig lønnsoppgjør. Andelen lønn av brutto driftsutgifter har kun økt med 1 prosent i forhold til 2022

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Sum antall ansatte	181
Antall ansatte under 20 år	1
Antall ansatte 20 - 29 år	12
Antall ansatte 30 - 39 år	42
Antall ansatte 40 - 49 år	40
Antall ansatte 50 - 59 år	58
Antall ansatte over 60 år	28
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	19
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	970
Antall kvinner i foreldrepermisjon	10
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	14
Dagsverk foreldrepermisjon menn	72
Antall menn i foreldrepermisjon	1

Vi har god spredning i alder på ansatte.